

**Raport diagnostyczny dla Strategii
Zrównoważonego Rozwoju Powiatu
Ostrowieckiego do roku 2030+**

Ostrowiec Świętokrzyski, sierpień 2021

Spis treści

Wprowadzenie	1
Informacje ogólne	2
Położenie i wynikające z niego uwarunkowania	2
Transport i dostępność komunikacyjna	3
Demografia	5
Ludność.....	5
Procesy demograficzne	13
Prognoza demograficzna	15
Gospodarka	16
Działalność gospodarcza.....	16
Rynek pracy	26
Rynek pracy w ujęciu gminnym.....	29
Infrastruktura techniczna	31
Polityka społeczna i bezpieczeństwo.....	34
Pomoc społeczna	34
Opieka zdrowotna	39
Bezpieczeństwo publiczne.....	41
Środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe	46
Walory przyrodnicze i stan środowiska.....	46
Potencjał turystyczny	50
Kapitał społeczny	52
Frekwencja wyborcza	52
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne.....	53
Sport	54
Kultura	55
Edukacja szkolna.....	55
Stan finansów samorządowych	57
Dochody.....	57
Wydatki	59
Zadłużenie	60
Podsumowanie	60
Wnioski i rekomendacje	60
Spis rysunków.....	70

Spis tabel	70
Spis wykresów	70

Wprowadzenie

Raport, powstały w ramach prac nad Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego do roku 2030+, zawiera opis wybranych danych statystycznych w ujęciu dynamicznym i porównawczym, charakteryzujących podstawowe uwarunkowania rozwojowe jednostki. Dobrano je w taki sposób, aby w możliwie jak najlepszym stopniu charakteryzowały poziom rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu. Dane zostały zebrane i przedstawione w poszczególnych blokach tematycznych:

- Demografia,
- Gospodarka,
- Infrastruktura techniczna,
- Polityka społeczna i bezpieczeństwo publiczne,
- Środowisko naturalne i zasoby dziedzictwa kulturowego,
- Kapitał społeczny,
- Stan finansów samorządowych.

Uwagę poświęcono także uwarunkowaniom wynikającym z położenia oraz dostępności transportowej jednostki. Wnioski, płynące z analizy i interpretacji danych statystycznych, powinny posłużyć do wskazania podstawowych obszarów interwencji w długofalowym planowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu.

Dla pełniejszego zobrazowania sytuacji, w jakiej u progu trzeciej dekady XXI stulecia znajduje się powiat ostrowiecki, dane zestawiono z wybranymi wskaźnikami dla trzech innych powiatów województwa świętokrzyskiego, o podobnym profilu społeczno-gospodarczym, czyli koneckiego, skarżyskiego oraz starachowickiego. Tam, gdzie było to uzasadnione i pozwalało na wydobycie innych, cennych dla planowania strategicznego wniosków, dokonano porównania powiatu ze średnimi wartościami dla całego województwa. Dodatkowo, w niektórych przypadkach dokonano analizy i interpretacji danych odnoszących się do poszczególnych gmin powiatu ostrowieckiego, co pozwoliło na ukazanie różnicowań występujących w obrębie analizowanej jednostki. Nie skupiano się przy tym na dogłębnej analizie tych sześciu gmin, bardziej starano się wskazać bądź wykluczyć znaczne odchylenia/anomalie, które mogłyby wpływać na rozwój całego regionu.

Analizy i wnioski opierają się głównie na statystyce zbieranej i udostępnianej przez Główny Urząd Statystyczny, w przypadku korzystania z innych zasobów, stosowna informacja została zamieszczona w przypisach bądź opisach rysunków lub wykresów. Na etapie tworzenia raportu dołożono wszelkich starań, aby zaprezentować dane jak najbardziej aktualne, odnoszące się do 2020 roku. W niektórych przypadkach, ze względu na opóźnienie w publikacji informacji przez Bank Danych Lokalnych GUS, posłużono się informacjami sięgającymi roku 2019. W takich przypadkach starano się je uzupełniać statystyką posiadaną przez powiat lub podległe mu organy.

Informacje ogólne

Położenie i wynikające z niego uwarunkowania

Powiat Ostrowiecki leży w północno-wschodniej części województwa świętokrzyskiego. Składa się z 6 gmin – Ostrowiec Świętokrzyski (miejska), Kunów, Ćmielów (miejsko-wiejskie), Bodzechów, Białtów i Waśniów (wiejskie). Siedziba władz powiatu mieści się w Ostrowcu Świętokrzyskim, który jest największym ośrodkiem powiatu. Powiat ostrowiecki graniczy z czterema innymi powiatami: opatowskim, kieleckim, starachowickim (województwo świętokrzyskie) oraz lipskim (województwo mazowieckie).

Pod względem fizyczno - geograficznym powiat usytuowany jest w malowniczej dolinie rzeki Kamiennej. Według stosowanej w większości opracowań regionalizacji fizycznogeograficznej Polski autorstwa J. Kondrackiego, obszar jednostki przynależy do dwóch mezoregionów. Jego północną granicę stanowi Przedgórze Łżeczkie, południową zaś Wyżyna Sandomierska. W 2018 roku na łamach pisma "Geographia Polonica" ukazała się publikacja aktualizująca stan wiedzy na temat mezoregionów w Polsce. Artykuł w bardziej aktualny i szczegółowy sposób niż dotychczas przedstawił podział Polski na mezoregiony w skali 1:50000. W przypadku powiatu ostrowieckiego nie wprowadził on żadnych zmian. Przedgórze Łżeczkie zbudowane jest ze skał kredowych i jurajskich i w większej części porośnięte jest lasami Puszczy Łżeczkiej. Wyżyna sandomierska charakteryzuje się z kolei zrównaną powierzchnią oraz utworami lessowymi. Podział ten widoczny jest zatem w ukształtowaniu terenu. Na północ od Ostrowca Świętokrzyskiego przeważają obszary leśne, z kolei południe powiatu ma lepsze warunki uprawne. Charakter zagospodarowania powiatu ostrowieckiego jest zatem rolniczo-przemysłowy z uwzględnieniem kompleksów leśnych. Obecność na terenie powiatu rzeki Kamiennej przekłada się na lokalne zagrożenie powodziowe.

Powiat ostrowiecki jest urokliwym miejscem o zróżnicowanych walorach krajoznawczych, jednak patrząc na mapę, jego położenie jest mało konkurencyjne, zwłaszcza biorąc pod uwagę odległości od miasta wojewódzkiego oraz przebieg dróg ekspresowych i autostrad.

Transport i dostępność komunikacyjna

Rysunek 1: Sieć drogowa w powiecie ostrowieckim (2021)

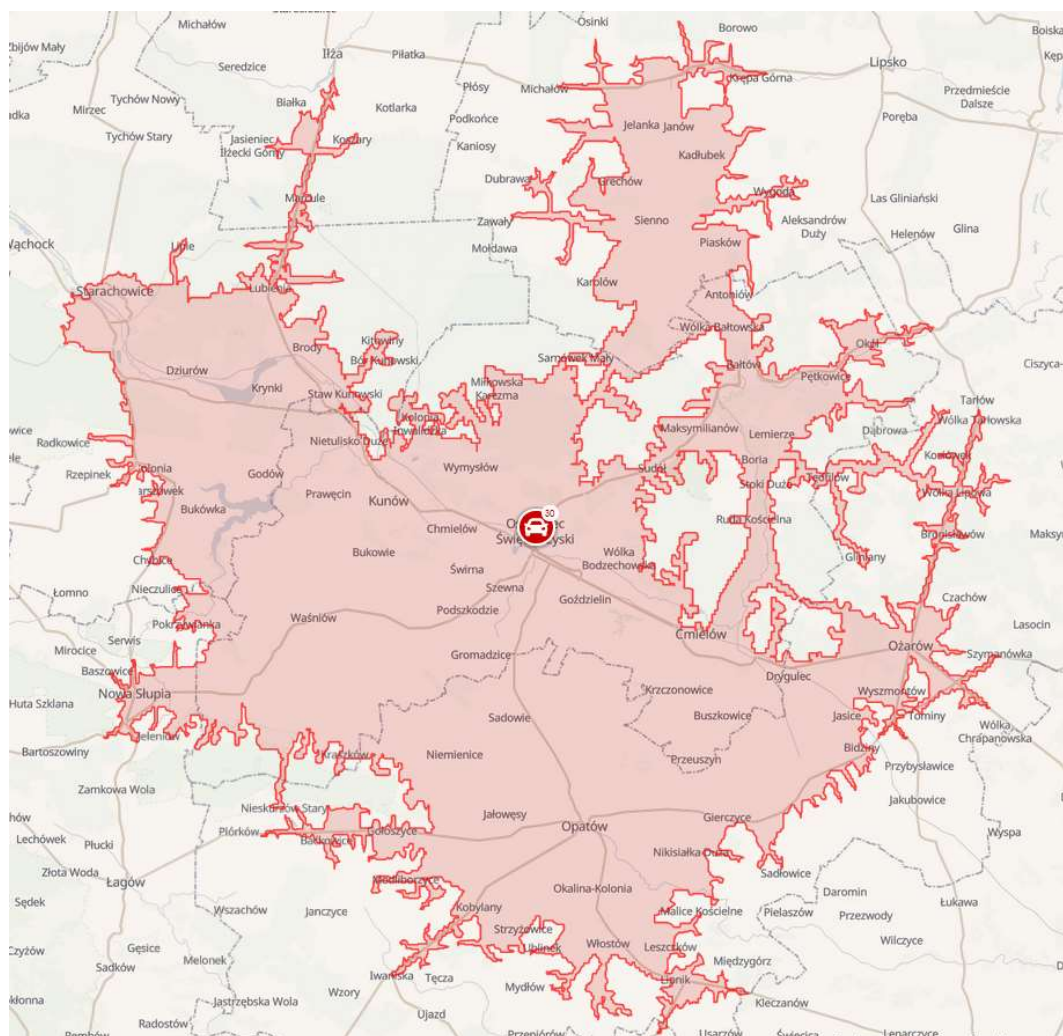
Źródło: Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Świętokrzyskim

Dla powiatu ostrowieckiego najistotniejszą arterią drogową wydaje się być Droga Krajowa (DK) nr 9 Radom – Rzeszów, przebiegająca przez Kunów, Ostrowiec Świętokrzyski i Bodzechów, uzupełniona przez drogi wojewódzkie 751, 754 oraz 755. Drogi te przecinają powiat z zachodu na wschód oraz południa na północ łącząc się w Ostrowcu Świętokrzyskim. Mankamentem jest stan techniczny wspomnianych dróg – na wielu odcinkach są one nieprzystosowane do natężenia ruchu, jaki na nich występuje. Brakuje również połączeń alternatywnych. Warto nadmienić, że przez gminę Kunów przebiega fragment drogi krajowej nr 42 stanowiącej połączenie między Kamienną koło Namysłowa i Rudnikiem koło Starachowic.

Ważną inwestycją jest budowa obwodnicy Ostrowca Świętokrzyskiego. W ramach zadania planowane jest wybudowanie odcinka drogi jednojezdniowej o długości około 2,7 km. Przebiegała będzie ona nowym śladem od węzła na skrzyżowaniu z drogą wojewódzką nr 755

Uzupełnieniem sieci dróg wojewódzkich i krajowych są drogi powiatowe oraz gminne. Powiat zarządza drogami o łącznej długości wynoszącej 349,67 km, z czego najwięcej przypada na gminę Ćmielów (83,85 km), Waśniów (77,873 km) oraz Kunów (67,863 km). W przypadku gminy Bodzechów długość dróg powiatowych wynosi 59,79 km, Ostrowca 39,345 km, Bałtowa 39,237 km.

Rysunek 2. Zasięg komunikacyjny - 30 minut jazdy samochodem od budynku Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

4

Na terenie powiatu zarejestrowanych na koniec 2020 roku było 81 917 pojazdów, czyli o 2 803 więcej niż rok wcześniej. Większa liczba pojazdów będących w posiadaniu mieszkańców wraz z ruchem tranzytowym przyczynia się do zwiększenia natężenia ruchu na drogach.

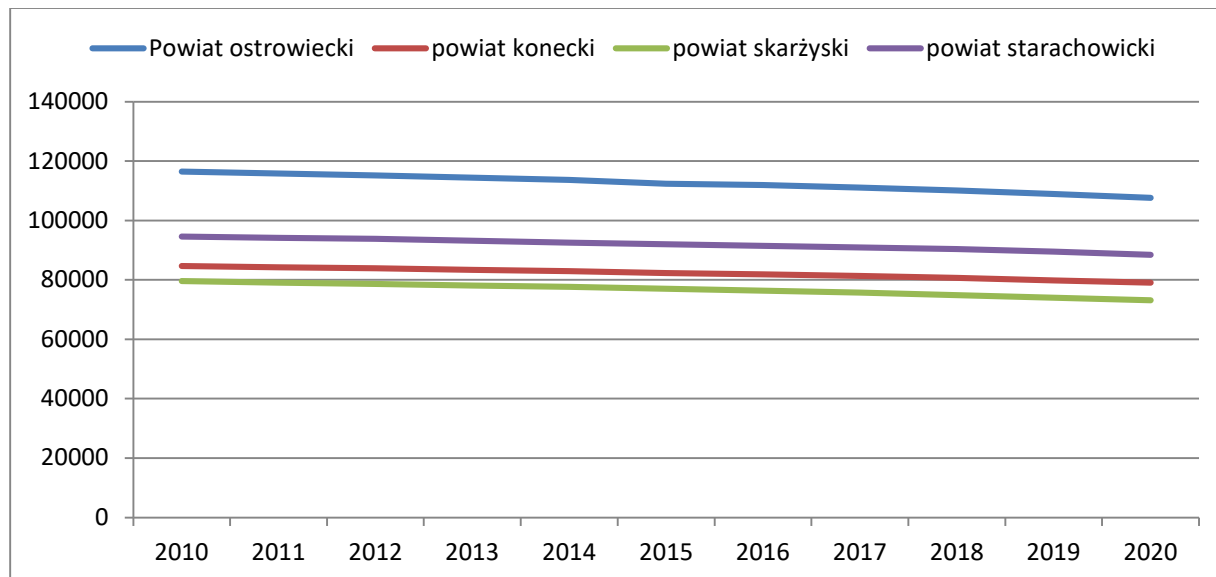
Przez powiat ostrowiecki przebiega linia kolejowa nr 25 łącząca stacje Łódź Kaliska ze stacją Dębica. Na terenie powiatu linia ta jest zelektryfikowana i dwutorowa. Stacje i przystanki kolejowe aktualnie znajdujące się na trasie linii kolejowej nr 25 oraz w powiecie ostrowieckim to: Kunów, Bokszyca, Ostrowiec Świętokrzyski oraz Ćmielów.

Demografia

Ludność

W ostatnich latach powiat ostrowiecki powoli, ale sukcesywnie się wyludniał. Na koniec 2020 roku jednostkę zamieszkiwało 108 964 mieszkańców. W stosunku do roku 2015 liczba ta spadła o 4 706 osób, a w stosunku do roku 2010 o 8 802 osoby, co przełożyło się na dynamikę spadku wynoszącą -7,55%. Zmniejszenie się liczby mieszkańców obserwowane było także w trzech pozostałych powiatach grupy porównawczej – starachowickim (-6,41%), koneckim (-6,64%), skarżyskim (-8,10%).

Wykres 1. Liczba ludności w powiatach w latach 2010-2020

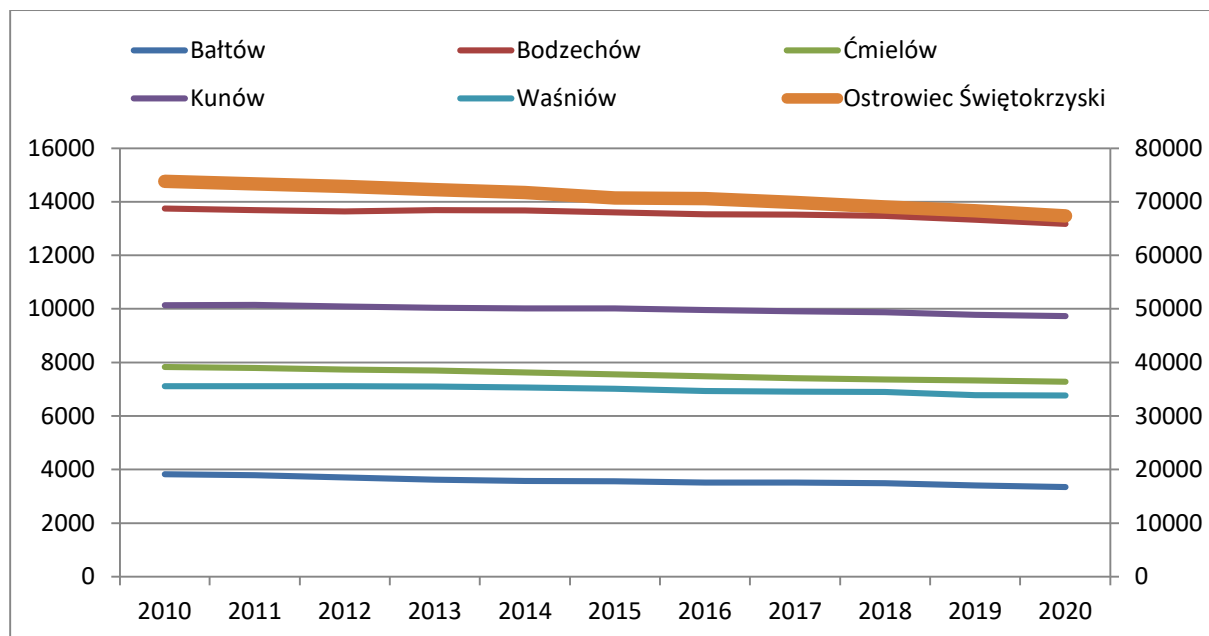

Źródło. BDL GUS

Do najludniejszych gmin powiatu ostrowieckiego należą Ostrowiec Świętokrzyski, gdzie na koniec roku 2020 mieszkało 67 404 osoby oraz Bodzechów z 13 177 mieszkańcami. Najmniej ludne są gminy wiejskie – Bałtów (3 349) oraz Waśniów (6 766). Zwraca również uwagę fakt, że w analizowanym okresie jedynie w gminie Bodzechów w roku 2013, gminie Kunów w roku 2011 oraz gminie Waśniów w roku 2012 przybyło mieszkańców względem roku

poprzedzającego. Pomimo tych pojedynczych przypadków wszystkie gminy powiatu finalnie utraciły mieszkańców. Największa dynamika zmian miała miejsce w gminie Bałtów (-12,56%), Ostrowiec Świętokrzyski (-8,72%) oraz Ćmielów (-7,02%). Najmniejsza z kolei w gminie Kunów (-3,95%).

Wykres 2. Liczba ludności w gminach powiatu ostrowieckiego w latach 2010-2020

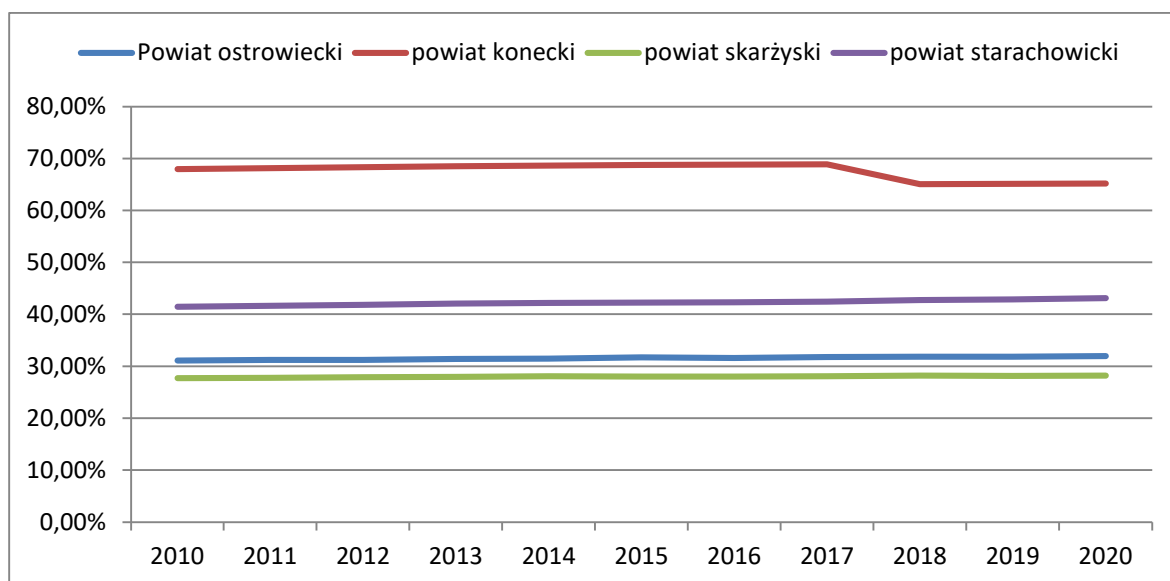

Źródło. BDL GUS

Powyższy wykres prezentuje dynamikę zmian ludności w poszczególnych gminach powiatu ostrowieckiego. Dla bardziej czytelnego zobrazowania autorzy zdecydowali się na umieszczenie wykresu prezentującego liczbę ludności w gminie Ostrowiec Świętokrzyski (grubsza pomarańczowa linia) na osobnej osi liczbowej Y zlokalizowanej po prawej stronie wykresu. Należy zatem liczbę ludności czytać dla pięciu gmin z osi lewej a dla tej jednej z osi prawej.

Zmniejszająca się liczba mieszkańców powiatu ostrowieckiego powoduje, że zmniejsza się również liczba mieszkańców obszarów wiejskich w powiecie: z 36 256 osób w roku 2010 do 34 440 w roku 2020. Pomimo zmniejszenia wartości bezwzględnej, okazuje się, że urósł jednak wskaźnik mieszkańców wsi w przeliczeniu do ogółu mieszkańców (z 31,12% do 31,97%). Identyczna sytuacja ma miejsce w dwóch powiatach porównawczych: pomimo spadku rzeczywistej ludności wsi ich udział w całości populacji powiatów zwiększył się. Mogą być dwie przyczyny tego zjawiska: większa mobilność/skłonność do przeprowadzek mieszkańców miast oraz tendencja do opuszczania miast na rzecz wsi.

Wykres 3. Udział mieszkańców obszarów wiejskich w ogóle mieszkańców powiatów

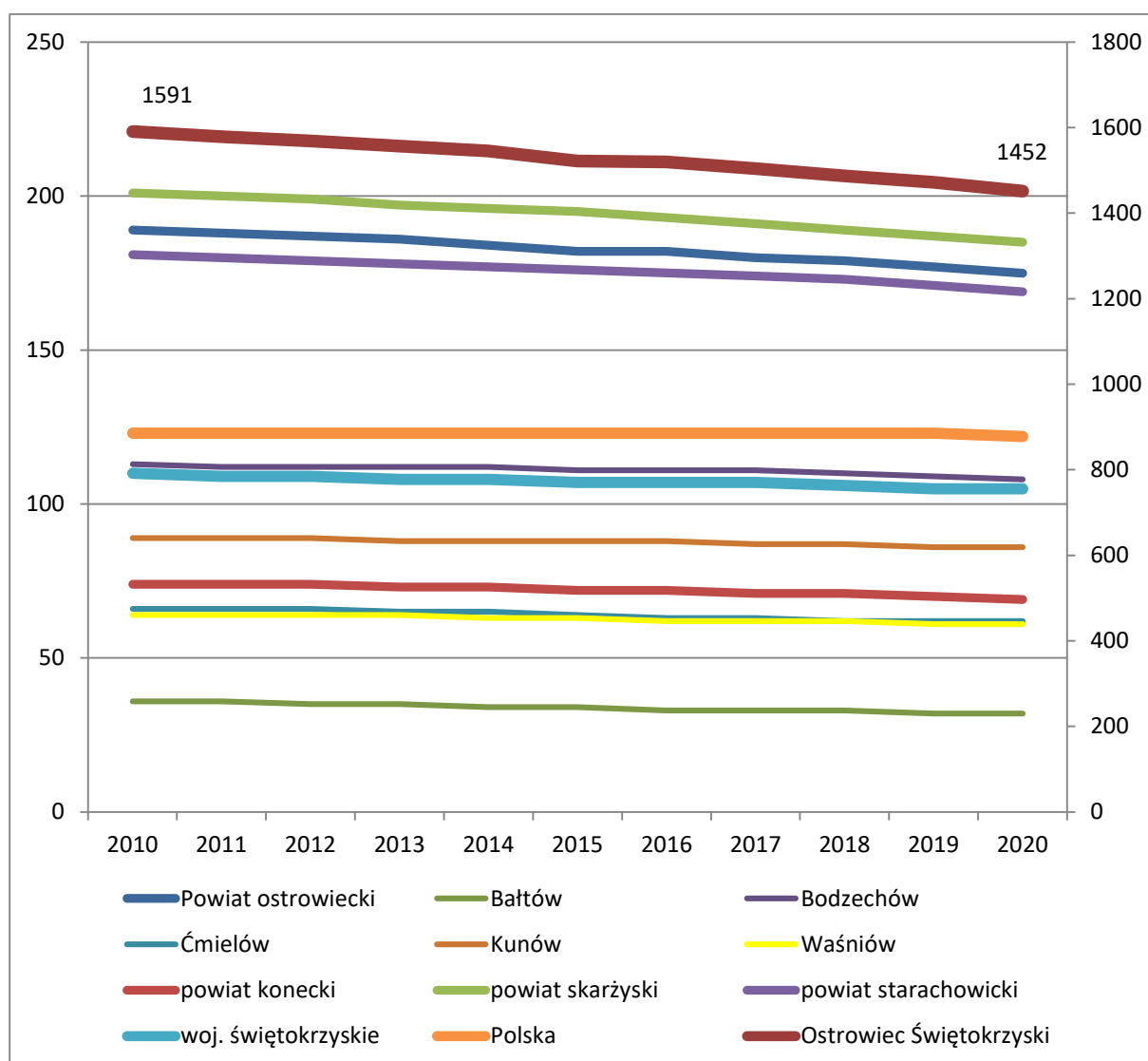

Źródło. BDL GUS

Jak wynika z powyższego wykresu w roku 2018 znacznie zmniejszyła się liczba mieszkańców wsi w powiecie koneckim. Jest to spowodowane odzyskaniem praw miejskich przez Radoszyce z dniem 1 stycznia 2018 roku. Dalsze lata przyniosły kontynuację wcześniejszego trendu.

Zmiana liczby ludności przełożyła się na spadek gęstości zaludnienia powiatu – w 2020 r. wyniosła ona 175 osób/km², o 14 osób mniej niż na początku analizowanego okresu. Pomimo to jest to druga najwyższa wartość wśród powiatów porównywanych (większą odnotowano tylko), znacznie przekraczająca także wartość wskaźnika dla województwa świętokrzyskiego (105 os./km²). Spośród gmin tworzących powiat ostrowiecki najwyższą gęstością zaludnienia charakteryzuje się Ostrowiec Świętokrzyski (1 452 os./km²), najniższą gminy Bałtów (32 os./km²), Waśniów (61 os./km²) oraz Ćmielów (62 os./km²). Zmiany parametru gęstości zaludnienia w okresie 2010-2020 stanowią odbicie zmian liczby ludności – pojedyncze wzrosty w trzech gminach nie były w stanie wpłynąć na zwiększenie wskaźnika w tych latach.

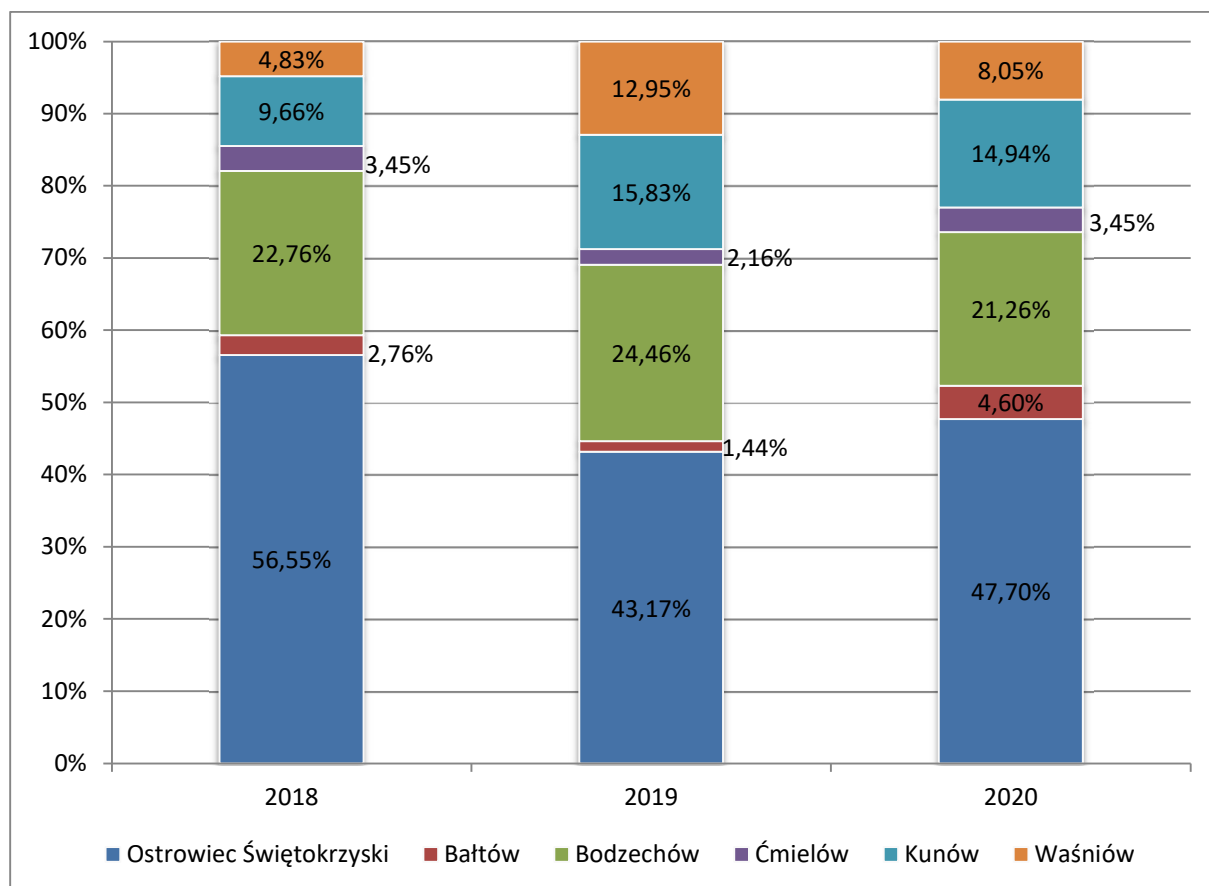
Wykres 4. Gęstość zaludnienia

Źródło. BDL GUS

Pewnego rodzaju uzupełnieniem danych dotyczących demografii może być wskaźnik obrazujący liczbę pozwoleń i zgłoszeń budowy dla budynków mieszkalnych, udzielanych przez Starostwo Powiatowe w Ostrowcu Świętokrzyskim. Dane te w rozbiciu na poszczególne gminy udostępniane są przez GUS od zaledwie 3 lat, ale mimo tak krótkiego czasu uwidacznia się dość duża atrakcyjność osiedleńcza gmin Ostrowiec Świętokrzyski i Bodzechów, które skupiały w 2018, 2019 i 2020 łącznie, odpowiednio, 79,31%, 67,63% oraz 68,97% wszystkich pozwoleń na budowę oraz zaakceptowanych zgłoszeń budowy. Obie te gminy mają najwyższy wskaźnik gęstości zaludnienia.

Wykres 5. Odsetek [%] pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy budynków mieszkalnych, udzielanych w gminach powiatu ostrowieckiego (2018-2020)

Źródło. BDL GUS

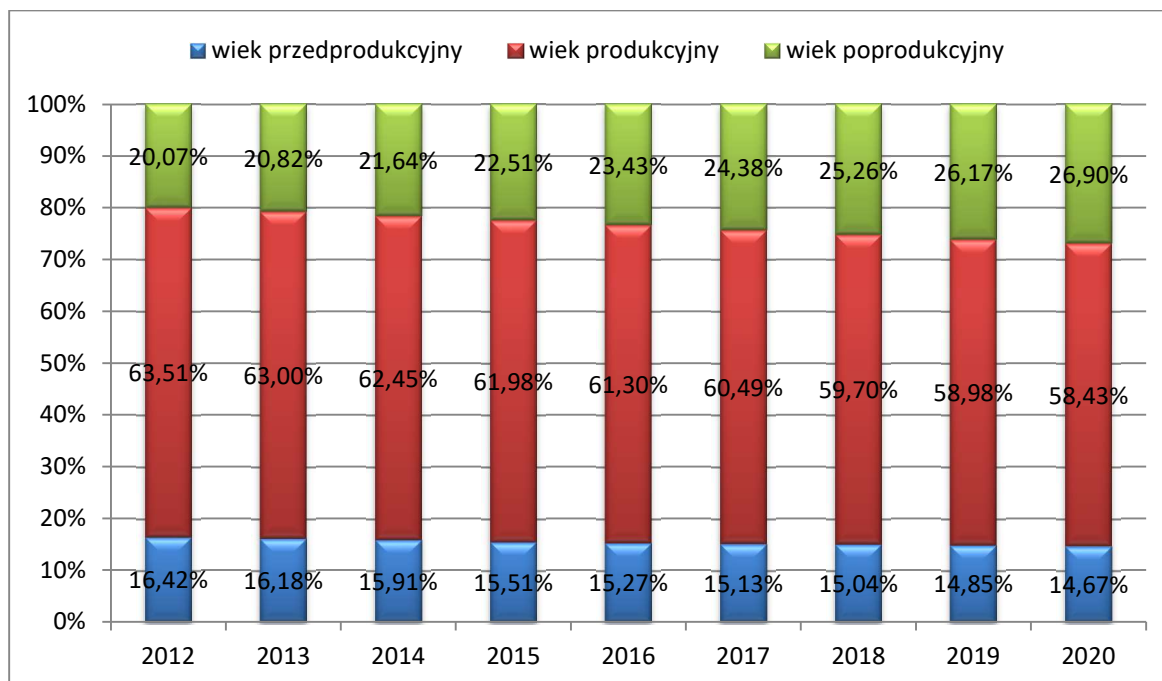
Warto przy tym nadmienić, że według danych GUS liczba transakcji na rynku mieszkaniowym w powiecie ostrowieckim w roku 2019 wyniosła 97 i spośród powiatów porównywanych była wyższa tylko od powiatu koneckiego. W powiecie skarżyskim wartość ta wyniosła 187 a w powiecie starachowickim – 223.

Średnia cena (powierzchni) mieszkania w przeliczeniu na 1m² w analizowanej jednostce wynosi 2 560 zł i jest to najniższy wynik spośród porównywanych. Najniższa cena za metr mieszkania spowodowana jest tym, że w zasobach Głównego Urzędu Statystycznego brak jest informacji o cenie mieszkań na rynku pierwotnym w powiecie ostrowieckim, które w zestawieniu z cenami na rynku wtórnym powinny podnieść cenę ogólną.

Niekorzystną sytuację demograficzną, jaka w przeciągu ostatnich lat stała się udziałem powiatu ostrowieckiego, potwierdza struktura jego mieszkańców pod względem ekonomicznych grup wieku – najczęściej przyjmowanym podziałem jest ten na grupę przedprodukcyjną (poniżej 18 lat), produkcyjną (do 60 lub 65 lat, w zależności od płci) oraz poprodukcyjną. Analizowany okres obejmuje wszystkie dostępne lata, czyli 2012-2020. W czasie tym zaobserwowano trzy negatywne trendy: malejący odsetek osób najmłodszych, malejący odsetek osób w wieku produkcyjnym oraz rosnący odsetek osób najstarszych.

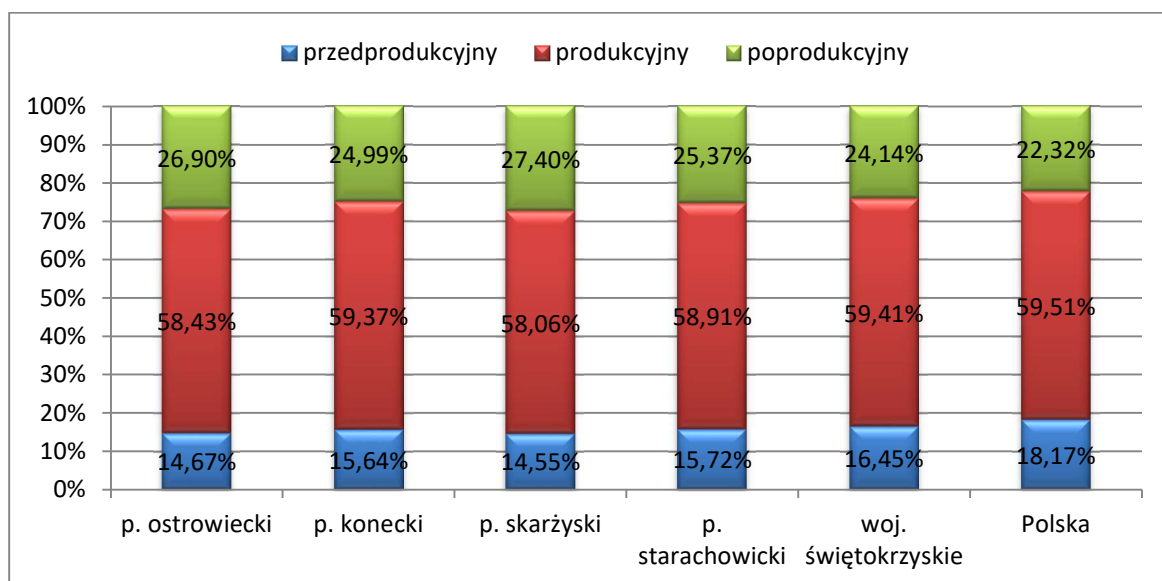
Malejący odsetek „średniej” grupy wiekowej sugeruje, że za wzrost w grupie „najstarszej” odpowiadają kolejne roczniki, przechodzące z wieku produkcyjnego w poprodukcyjny. Z kolei grupa środkowa nie jest wystarczająco rekompensowana rocznikami osiągniętymi pełnoletność.

Wykres 6. Ludność powiatu ostrowieckiego wg ekonomicznych grup wieku

Źródło. BDL GUS

Wykres 7. Ludność w wybranych jednostkach administracyjnych wg ekonomicznych grup wieku

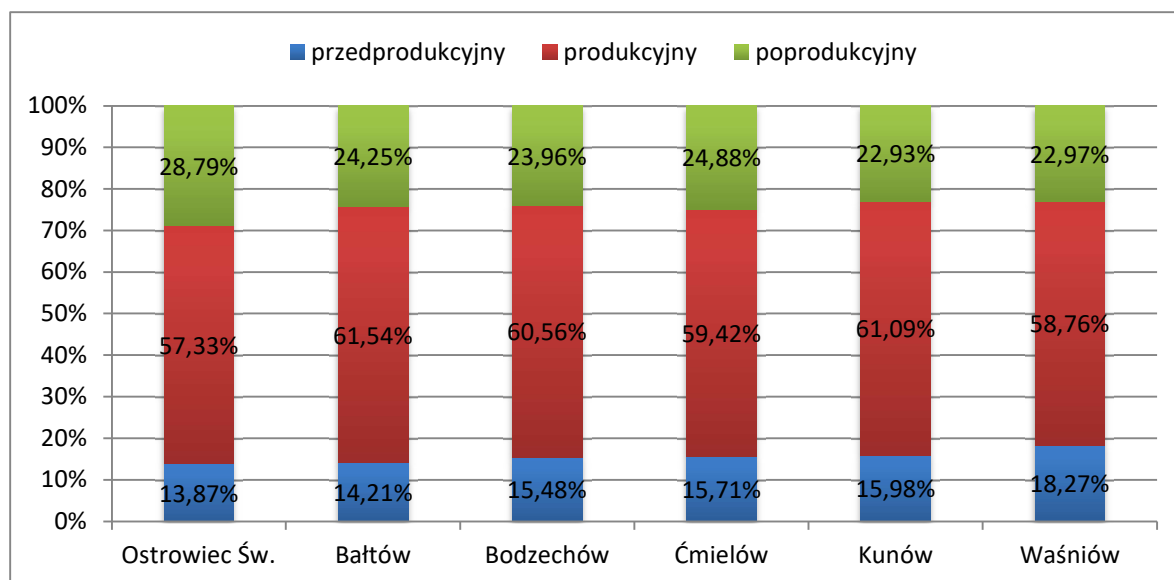

Źródło. BDL GUS

Analogiczna sytuacja występuje w pozostałych powiatach grupy porównawczej, z tym, że jedynie w powiecie skarżyskim odsetki ludności w wieku poprodukcyjnym są większe a w wieku przedprodukcyjnym mniejsze. Wszystkie cztery analizowane powiaty wypadają niekorzystnie w zestawieniu z województwem świętokrzyskim oraz krajem. Powyższy wskaźnik świadczy o zachodzącym procesie starzenia się społeczeństwa powiatu ostrowieckiego. Jest to zjawisko charakterystyczne dla większej części kraju, i wymaga odpowiedniej polityki rozwoju, uwzględniającej m.in. zmiany w systemie usług publicznych (edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna itd.).

We wszystkich analizowanych gminach w całym przedziale czasu systematycznie malała liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Jedynie w pojedynczych przypadkach, w pojedynczych rocznikach nieznacznie rosła liczba osób w wieku produkcyjnym. W najstarszej grupie ekonomicznej zauważalne były systematyczne wzrosty w gminach: Ostrowiec Świętokrzyski, Bodzechów, Ćmielów, Kunów oraz Waśniów. Jedynie w gminie Bałtów można zaobserwować okresowa spadki liczby mieszkańców w tej grupie, jednak finalnie, na przestrzeni tych lat odsetek ludności zwiększył się o 3,57%. Szczegółowy rozkład ekonomicznych grup wieku w poszczególnych gminach w roku 2020 prezentuje wykres.

Wykres 8. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminach powiatu ostrowieckiego (2020)

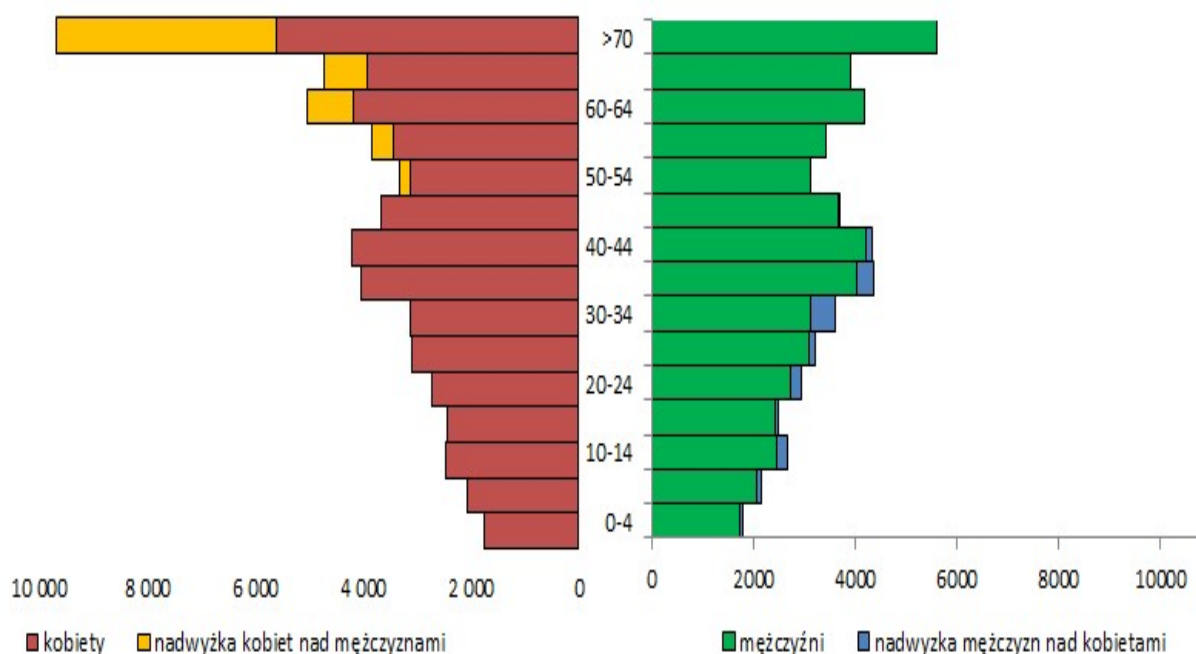
Źródło. BDL GUS

Na koniec 2020 roku najgorsza sytuacja była w gminie Ostrowiec Świętokrzyski, gdzie jedynie 57,33% mieszkańców było w tzw. wieku produkcyjnym. Gminę tę wyróżniał również największy odsetek ludności w najstarszej grupie oraz najmniejszy w najmłodszej.

Ważnym aspektem analizy jakościowej jest tzw. Piramida wieku, prezentująca rozkład ludności z uwzględnieniem płci oraz grup wiekowych. Piramidy te dzielimy na progresywne, regresywne i zastojowe. Piramida typu progresywnego pokazuje zwiększanie się liczby

ludności, typu zastojowego obrazuje sytuacje w której liczba dzieci jest taka sama jak liczba dorosłych, typu regresywnego obrazuje zmniejszanie się liczby ludności.

Wykres 9. Piramida wieku (2020)

Źródło. BDL GUS

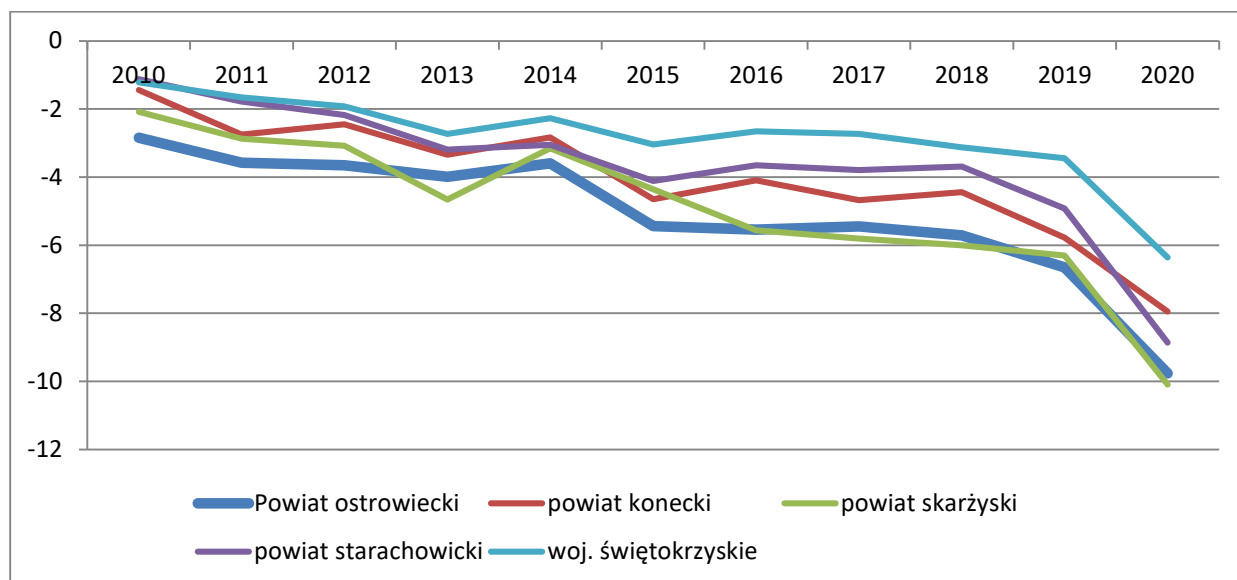
Jak wynika z piramidy wieku, powiat ostrowiecki jest przykładem społeczeństwa regresywnego. Typ ten charakteryzuje się najniższym udziałem w ogóle społeczeństwa dzieci i młodzieży oraz postępującym starzeniem się społeczeństwa. Piramida przyjmuje kształt grzybka. Z piramidy wynika, że we wszystkich grupach wiekowych do 44 roku życia ma miejsce przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. Sytuacja ta odwraca się wśród mieszkańców mających przynajmniej 50 lat. W ostatniej grupie wiekowej mężczyźni stanowią już jedynie 36,7% populacji.

Uzupełnienie obrazu sytuacji demograficznej na terenie powiatu stanowi wskaźnik starości, prezentujący odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności. Ten w przypadku powiatu ostrowieckiego w okresie 2010-2020 sukcesywnie wzrastał, z poziomu 15,0% do 22,2%. Rezultat odnotowany na koniec analizowanego okresu był wyższy w porównaniu do całego województwa świętokrzyskiego (20,3%), przekroczył także wartości parametru notowane w powiatach porównywanych, za wyjątkiem skarżyskiego (22,8%). W odniesieniu do poszczególnych gmin, najwyższą wartość w 2020 r. odnotowała gmina Ostrowiec Świętokrzyski (23,6%), co potwierdza, że obszar miasta jest terenem szczególnie problemowym w zakresie demografii.

Procesy demograficzne

Spośród czynników, mających wpływ na kształtowanie się sytuacji demograficznej w danej jednostce, szczególnie istotne znaczenie ma przyrost naturalny, czyli stosunek urodzeń żywych do liczby zgonów. Dane statystyczne dla powiatu ostrowieckiego, publikowane przez Bank Danych Lokalnych GUS wskazują, że w całym okresie 2010-2020 utrzymywała się przewaga zgonów nad urodzeniami. Wartości parametru przeliczanego na 1000 mieszkańców wahały się pomiędzy -2,84 (2010) a -9,76 (2020). Wśród analizowanych powiatów wszystkie miały ujemny przyrost naturalny, ale jedynie w skarżyskim był on wyższy (-10,09 w roku 2020). Taka sama tendencja miała miejsce w województwie świętokrzyskim. Z jednej strony zjawisko to przynajmniej częściowo tłumaczy zmniejszającą się liczbę mieszkańców powiatu, z drugiej stanowi kolejne potwierdzenie niekorzystnej sytuacji demograficznej, w jakiej znalazła się analizowana jednostka.

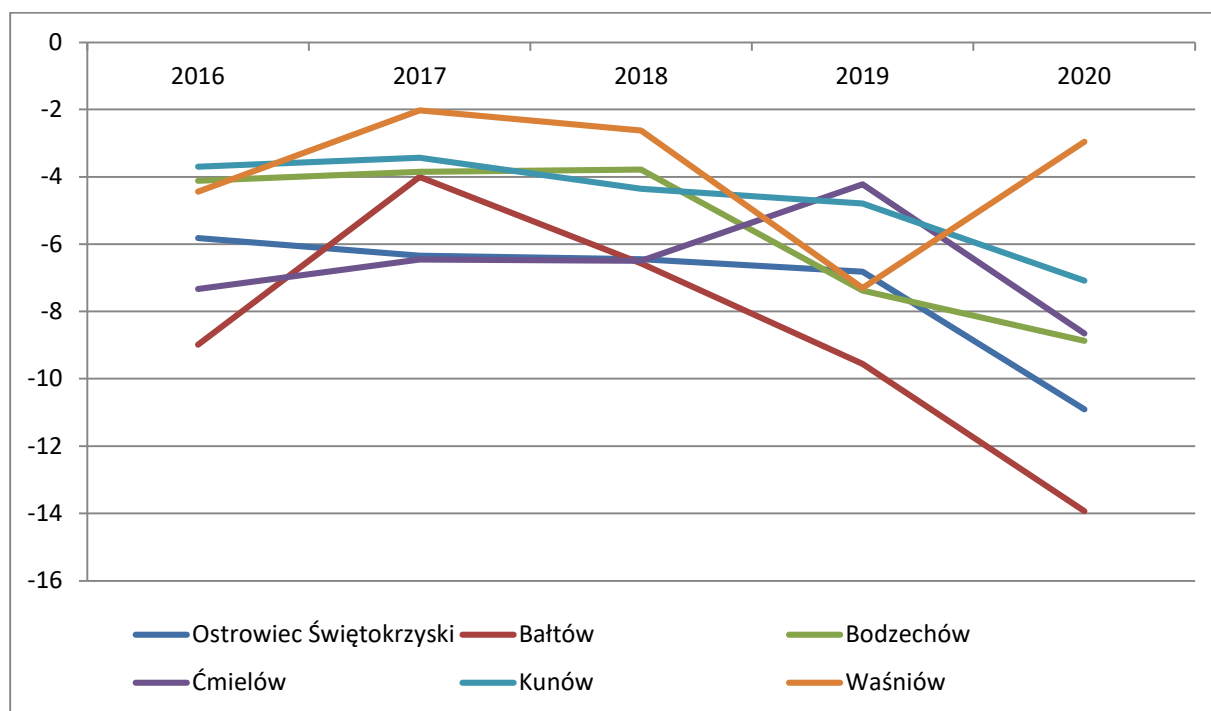
Wykres 10. Przyrost naturalny w wybranych jednostkach administracyjnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło. BDL GUS

Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego gromadzi dane dotyczące przyrostu naturalnego na poziomie gmin od 2016 roku. Od tego czasu we wszystkich gminach powiatu ostrowieckiego wskaźnik ten miał wartość ujemną. Bezwzględnie największa wartość była w Ostrowcu Świętokrzyskim, ale w przeliczeniu na 1000 mieszkańców najmniej korzystna sytuacja miała miejsce w gminie Bałtów (-13,93 w 2020 roku).

Wykres 11. Przyrost naturalny w gminach powiatu ostrowieckiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

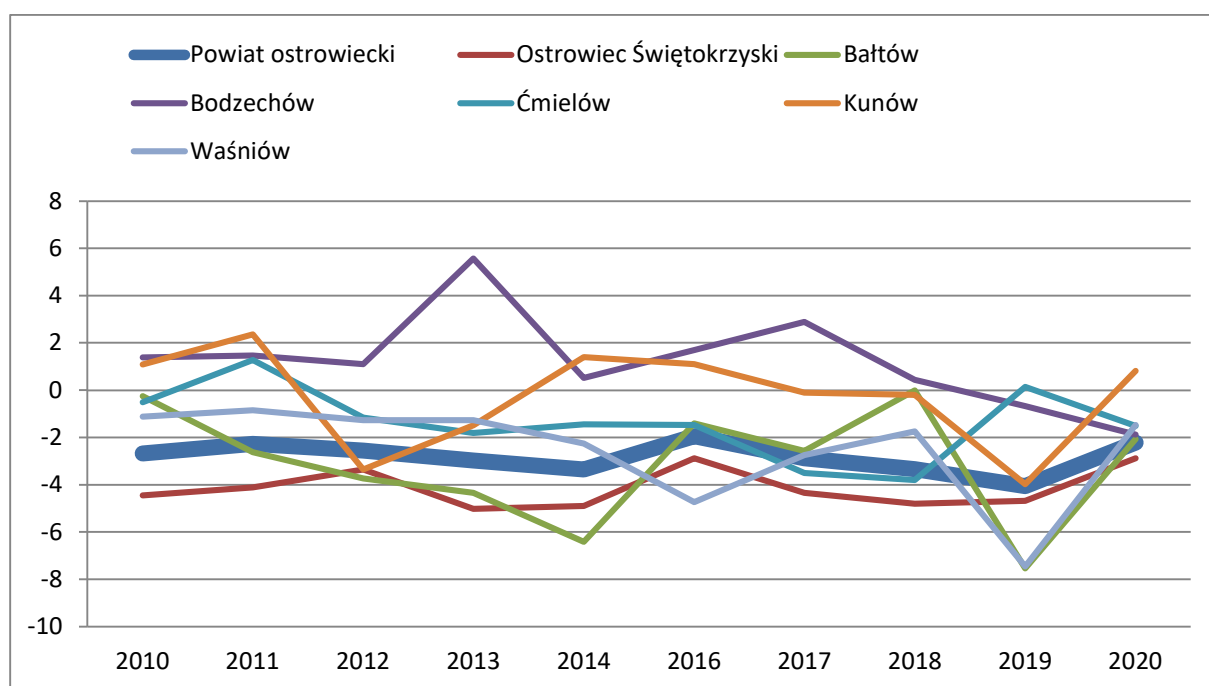
Źródło. BDL GUS

Kolejną składową, wpływającą na liczbę ludności w danej jednostce administracyjnej, jest saldo migracji wewnętrznych oraz zagranicznych. W powiecie ostrowieckim, tak jak w pozostałych jednostkach grupy porównawczej, okres 2010-2020 charakteryzował się ujemnymi wartościami salda migracji¹. Na uwagę zasługuje fakt, że według tych danych w każdym roku saldo migracji zagranicznych było dodatnie, czyli więcej osób wracała z zagranicy niż tam wyjeżdżało bezpośrednio. Wartości te jednak nie kompensowały ujemnego salda migracji wewnętrznych.

W danych dla gmin powiatu ostrowieckiego zwracają uwagę przede wszystkim rezultaty dla gmin Bodzechów i Kunów. Ta pierwsza w latach 2010-2018 miała dodatnie saldo migracji, z kolei w drugiej było zarówno pięć lat o saldzie ujemnym jak i pięć o saldzie dodatnim.

¹ Brak salda migracji zagranicznych w BDL GUS za 2015 rok

Wykres 12. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

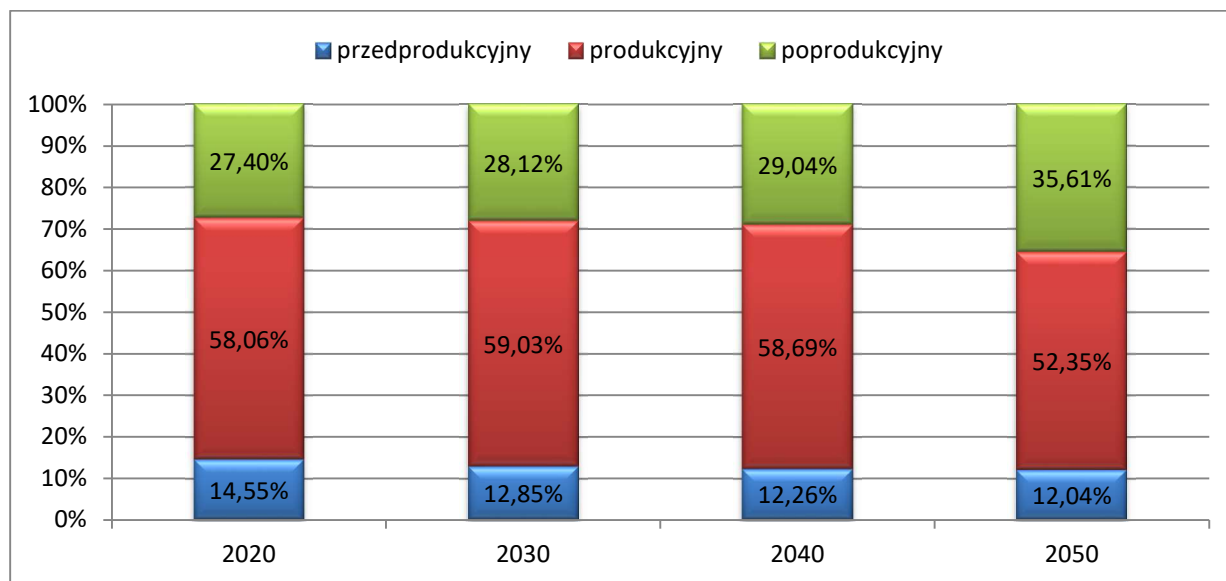
Źródło. BDL GUS

Prognoza demograficzna

Bank Danych Lokalnych GUS udostępnia prognozy demograficzne w ujęciu powiatowym, opracowane w roku 2014 dla lat 2030, 2040 i 2050. Wynika z nich, że w perspektywie czasowej sięgającej najbliższych 30 lat powiat ostrowiecki nadal będzie się wyludniał. Ogólna liczba mieszkańców jednostki w 2050 r. ma wynosić 80 169 osób, o przeszło 27,5 tys. mniej niż obecnie – na dzień dzisiejszy można to zobrazować np. poprzez odłączenie od powiatu gmin Bałtów, Ćmielów, Kunów oraz Waśniów, posiadających razem bardzo podobną liczbę mieszkańców. Należy jeszcze wziąć pod uwagę, że prognoza ta, sporządzona w 2014 roku przewidywała, że obecna liczba mieszkańców w 2020 roku będzie wyższa niż to w rzeczywistości miało miejsce. Biorąc to pod uwagę, nie można wykluczyć, że depopulacja powiatu ostrowieckiego będzie jeszcze poważniejsza w skutkach niż to przewiduje Główny Urząd Statystyczny.

Uwzględniając aktualne dane demograficzne, w wartościach bezwzględnych najwięcej mieszkańców ubędzie w powiecie ostrowieckim (27,5 tys.) a najmniej w powiecie koneckim (18,5 tys.). Procentowo jednak najbardziej skutki demograficzne odczuje powiat skarżyski, który utraci niemal co trzeciego mieszkańca (32,64%). W pozostałych trzech powiatach wskaźnik ten waha się od 23,34% do 25,57%.

Wykres 13. Prognoza w zakresie struktury demograficznej powiatu ostrowieckiego (2030-2050)

Źródło. BDL GUS

W ślad za zmniejszeniem się liczby mieszkańców prognozowane jest także pogłębianie się niekorzystnej struktury demograficznej powiatu ostrowieckiego – w 2050 r. ludność w wieku poprodukcyjnym będzie stanowić już 35,61 ogółu. Nawet przy założeniu niedokładności stawianych prognoz, łagodzenie skutków spodziewanej zapaści demograficznej należy wskazać wśród najpoważniejszych wyzwań, stojących przed władzami powiatu ostrowieckiego w perspektywie najbliższej dekady.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe trendy oraz prognozę dla powiatu ostrowieckiego, należy założyć, że te same procesy demograficzne będą miały miejsce również we wszystkich gminach przynależących do powiatu.

Gospodarka

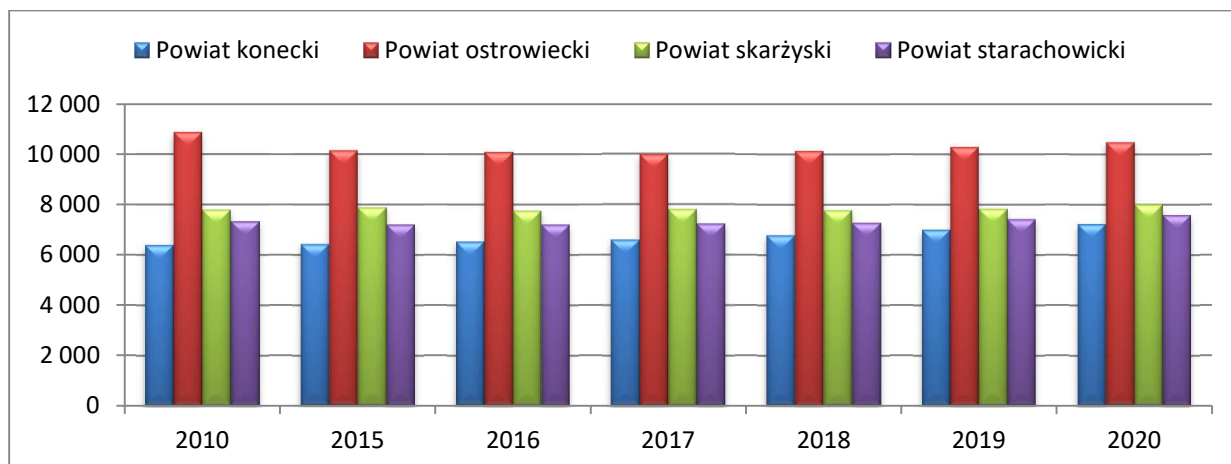
Działalność gospodarcza

Jednym z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój każdej gminy oraz tym samym powiatu jest tworzenie nowych miejsc pracy oraz utrzymanie już istniejących. Samorząd terytorialny nie ma narzędzi do bezpośredniego formowania rynku pracy, dlatego w jego gestii leży kreowanie przyjaznych warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

Na koniec 2020 r. w powiecie ostrowieckim działało 10 467 podmiotów gospodarczych. W stosunku do roku 2015 liczba ta wzrosła o 332, jednak w porównaniu do roku 2010 zmalała o 397. Powiat ostrowiecki wyróżniał się pod tym względem na tle jednostek porównywanych,

gdzie w analogicznym okresie także nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON, jednak ogólna liczba tych podmiotów nie przekroczyła 8 tysięcy.

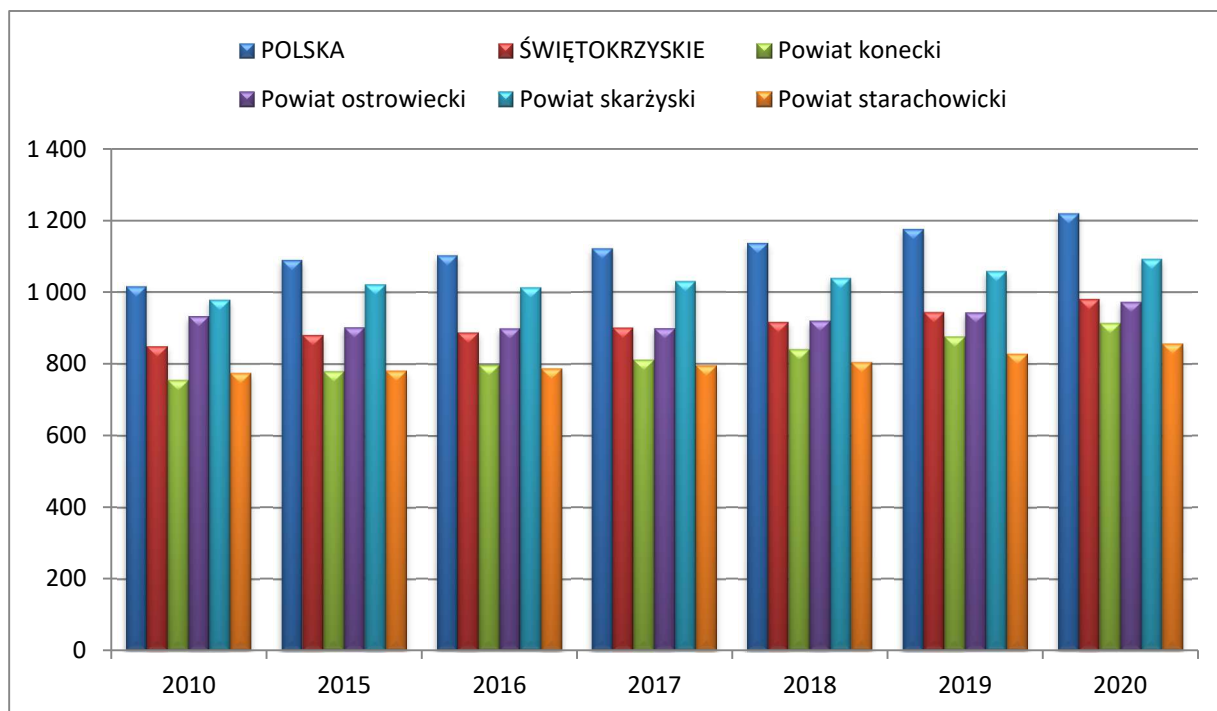
Wykres 14. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON

Źródło. BDL GUS

Jednym ze sposobów mierzenia przedsiębiorczości lokalnej społeczności jest przedstawienie wskaźnika prezentującego liczbę podmiotów gospodarki narodowej przypadających na określoną liczbę ludności.

Wykres 15. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło. BDL GUS

W przypadku powiatu ostrowieckiego wskaźnik ten wypada niekorzystnie w porównaniu ze średnią liczoną dla kraju, ale porównywalnie z wartością dla województwa. W grupie porównawczej, jedynie w powiecie skarżyskim jest więcej podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej w gminach powiatu ostrowieckiego w 2020 roku

	Liczba podmiotów	Liczba podmiotów/10 tys. mieszkańców
Powiat ostrowiecki	10 467	972
Ostrowiec Świętokrzyski	7 649	1 135
Baltów	244	729
Bodzechów	1 084	823
Ćmielów	508	697
Kunów	679	698
Waśniów	303	448

Źródło. BDL GUS

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych jest w gminie Ostrowiec Świętokrzyski oraz Bodzechów. Spośród pozostałych czterech gmin najwięcej podmiotów zarejestrowanych jest w tych miejsko-wiejskich (Kunów, Ćmielów). Warto zauważyć, że w gminie Baltów pomimo najmniejszej liczby podmiotów, wskaźnik w przeliczeniu na liczbę mieszkańców był wyższy niż w gminach Ćmielów, Kunów oraz Waśniów.

W 2020 roku spośród wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu, najwięcej (31,1%) funkcjonowało w branży związanej z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, włączając w to motocykle. Jest to ogólnopolska tendencja, którą doskonale można zaobserwować w pozostałych powiatach województwa świętokrzyskiego. Kolejną pod względem liczebności branżą jest budownictwo (13,36%). Firmy budowlane niejednokrotnie swoje zlecenia wykonują poza obszarem terytorialnym powiatu, również w innych województwach. Warto jednak podkreślić, że pomimo, iż dominują niewielkie, przypuszczalnie rodzinne przedsiębiorstwa z branż powiązanych z budowlami, remontami oraz różnymi usługami, to istotnym czynnikiem wpływającym na profil gospodarczy powiatu jest obecność zakładów przemysłu ciężkiego, na czele z Celsa Huta Ostrowiec. Wśród innych dużych pracodawców należy wymienić: Publina spółka jawna Lichota&Lichota (Ostrowiec), Grupę Signal (Ostrowiec), Delko Otto sp.z o.o. (Ostrowiec), Perfectdoor sp. z o.o. (Kunów), Polskie Fabryki Porcelany "Ćmielów" i "Chodzież" S.A. (Ćmielów).

Szczegółowy udział podmiotów w poszczególnych sektorach gospodarki prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie ostrowieckim wg PKD (2020)

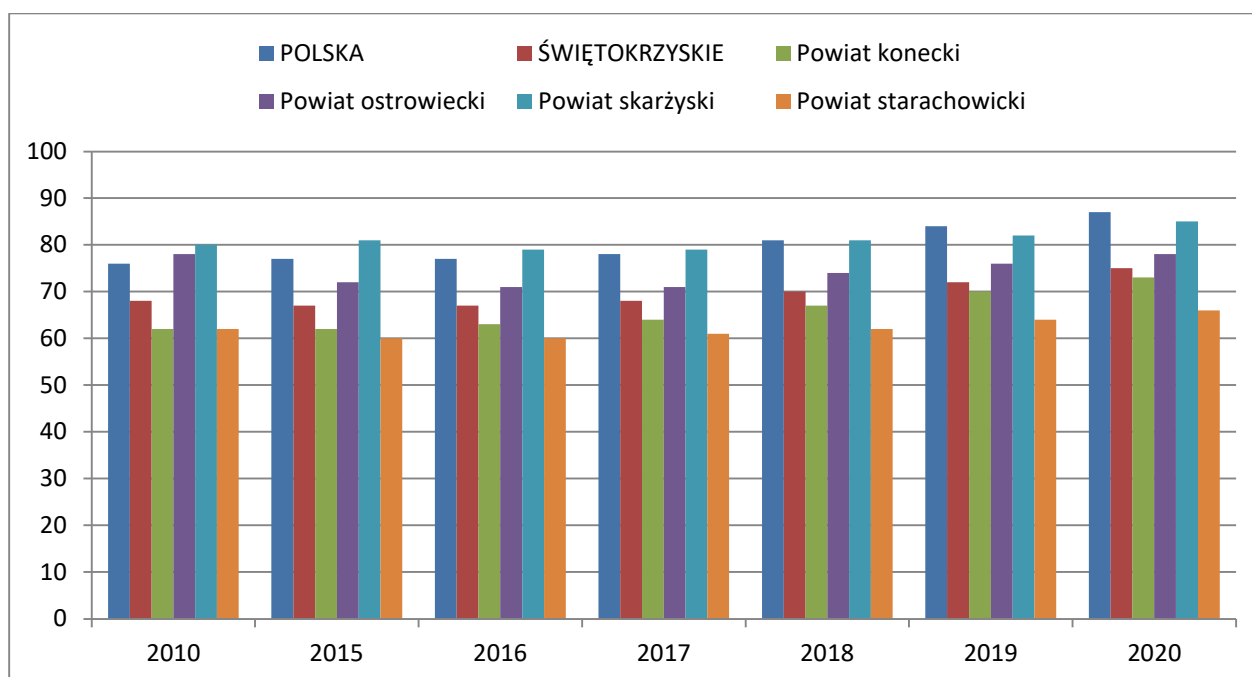
Sekcja		I. podmiotów	udział (%)
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	91	0,87%
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie	12	0,11%
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe	869	8,30%
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5	0,05%
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	37	0,35%
Sekcja F	budownictwo	1398	13,36%
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	3255	31,10%
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa	848	8,10%
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	290	2,77%
Sekcja J	informacja i komunikacja	239	2,28%
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	271	2,59%
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	266	2,54%
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	765	7,31%
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	184	1,76%
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	59	0,56%
Sekcja P	edukacja	341	3,26%
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	557	5,32%
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	171	1,63%
Sekcja S i T	pozostała działalność usługowa	791	7,56%
Sekcja U	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,00%
	inne	18	0,17%
Razem		10467	100,00%

Źródło. BDL GUS

Sam przekrój sektorowy nie informuje w pełni o specyfice lokalnej przedsiębiorczości. Istotnym zagadnieniem jest również kwestia własnościowa podmiotów. Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego sektor prywatny stanowi prawie 98% powiatowego rynku pracy. Spośród niego najwięcej było osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, co ukazuje siłę i potencjał tkwiący w tej części gospodarki. W 2020 roku w powiecie ostrowieckim na każdy 1000 mieszkańców 78 osób prowadziło jednoosobową działalność gospodarczą. Był to najwyższy rezultat w całym analizowanym okresie. Rezultat ten był niższy niż wynosiła średnia dla kraju, ale wyższy niż dla województwa świętokrzyskiego.

Z powiatów z grupy porównawczej jedynie w powiecie skarżyskim wskaźnik ten osiągnął wyższą wartość (85).

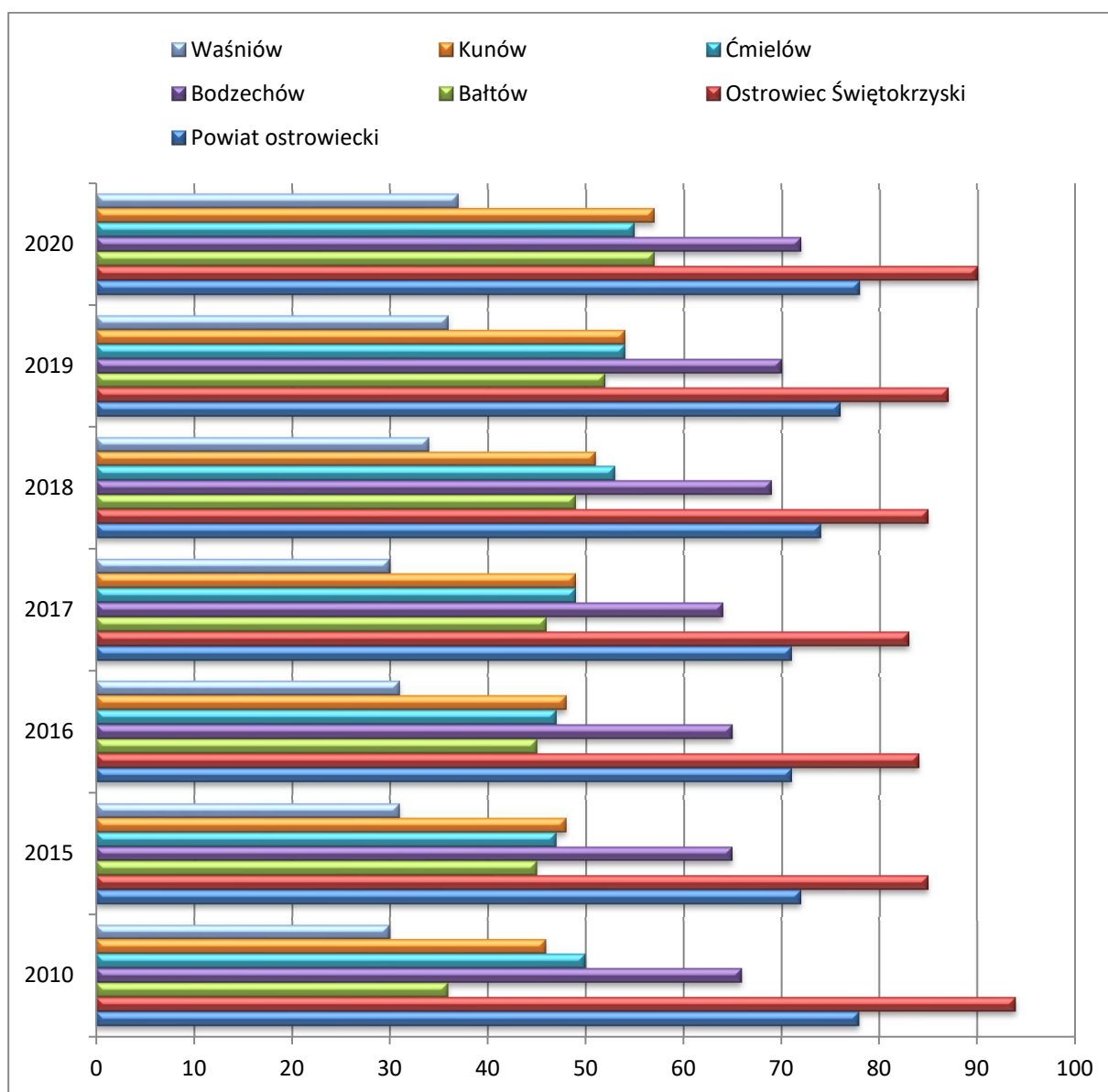
Wykres 16. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności

Źródło. BDL GUS

Analizując ten wskaźnik w poszczególnych gminach powiatu ostrowieckiego można zauważyć, że jedyną gminą mającą wyższą wartość od powiatu jest gmina Ostrowiec Świętokrzyski. Najmniej działalności gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest w gminie Waśniów – jedynie 37.

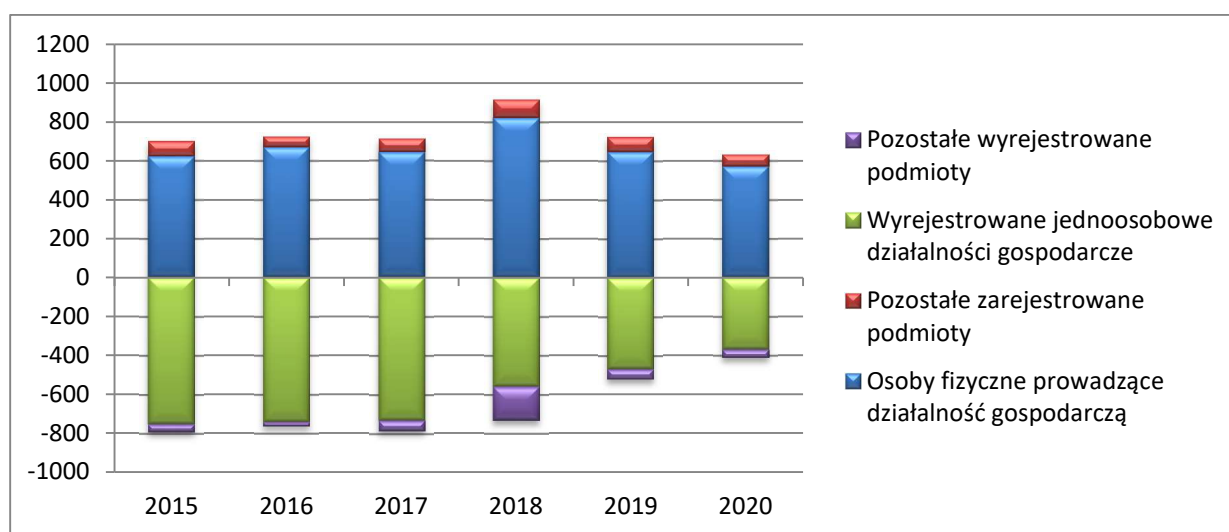
Wykres 17. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności

Źródło. BDL GUS

Z racji na wysoki udział jednoosobowych działalności gospodarczych w ogóle podmiotów, to właśnie ten rodzaj działalności cechował największy zakres wahań podmiotów nowo zarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych. Fakt ten, wynika między innymi z tego, że jednoosobowe działalności gospodarcze są bardziej podatne na dynamicznie zmieniającą się sytuację gospodarczą regionu oraz na zmiany w prawie.

Wykres 18. Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej

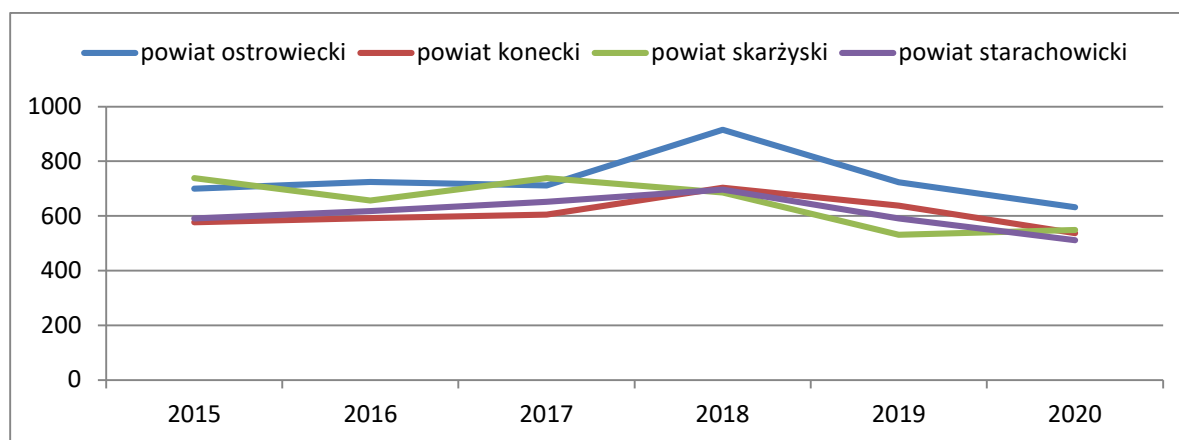

Źródło. BDL GUS

Jak wynika z powyższego wykresu do 2016 roku na terenie powiatu ostrowieckiego wyrejestrowywano więcej podmiotów niż rejestrowano nowych. Tendencja ta dotyczy również jednoosobowych działalności gospodarczych. Rok 2018 był okresem, kiedy otworzyło się najwięcej działalności z całego analizowanego przedziału czasu. Pomimo mniejszej liczby nowo rejestrowanych podmiotów w dwóch kolejnych latach, ważnym odnotowania jest, iż zmniejsza się liczba wyrejestrowanych podmiotów i tym samym na lokalnym rynku pracy przybywa nowych działalności (180 w roku 2018, 203 w roku 2019 oraz 220 w roku 2020).

W grupie porównawczej jedynie w powiecie skarżyskim w roku 2015 oraz 2017 zarejestrowano więcej podmiotów. Od 2018 roku to właśnie w powiat ostrowiecki częściej wybierany jest jako miejsce na założenie działalności.

Wykres 19. Nowo zarejestrowane podmioty w latach 2015-2020 w grupie porównawczej

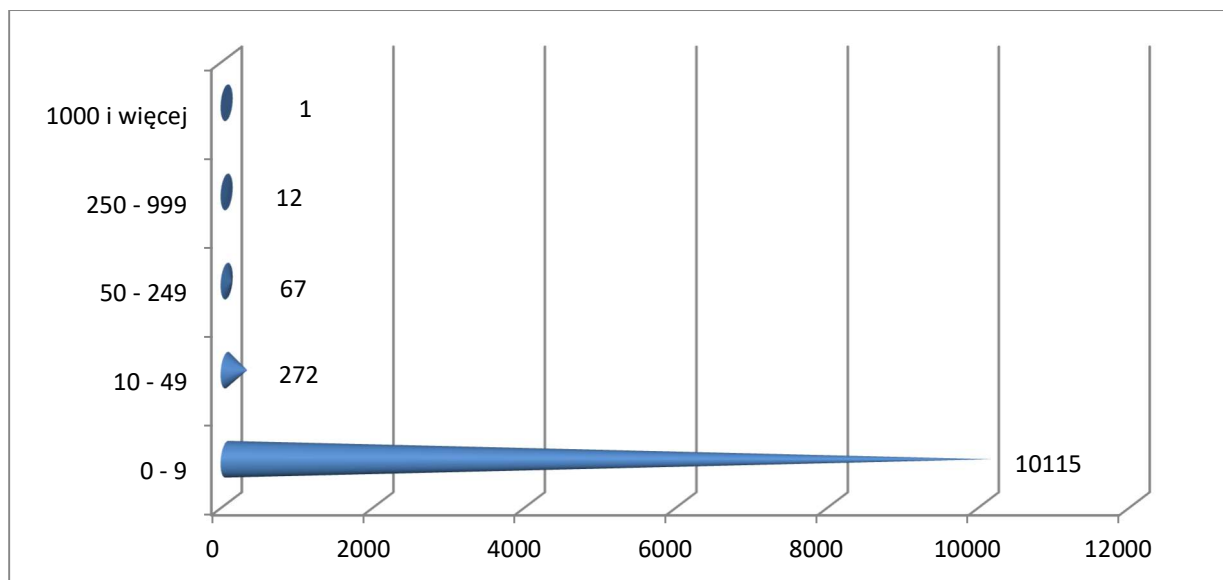

Źródło. BDL GUS

Kolejnym ważnym aspektem lokalnego rynku jest kwestia wielkości przedsiębiorstw. Potwierdza ona tezę o dominującej roli osób fizycznych prowadzących działalność

gospodarczą, którzy stanowią główny trzon gospodarki. Na terenie powiatu funkcjonuje 12 zakładów zatrudniających między 250 a 999 osób oraz jeden producent zatrudniający przynajmniej 1000 osób. Spośród tych pracodawców jedynie jeden znajduje się w gminie Ćmielów, pozostały mają swoje siedziby w gminie Ostrowiec Świętokrzyski.

Wykres 20. Podmioty gospodarki narodowej wg wielkości zatrudnienia

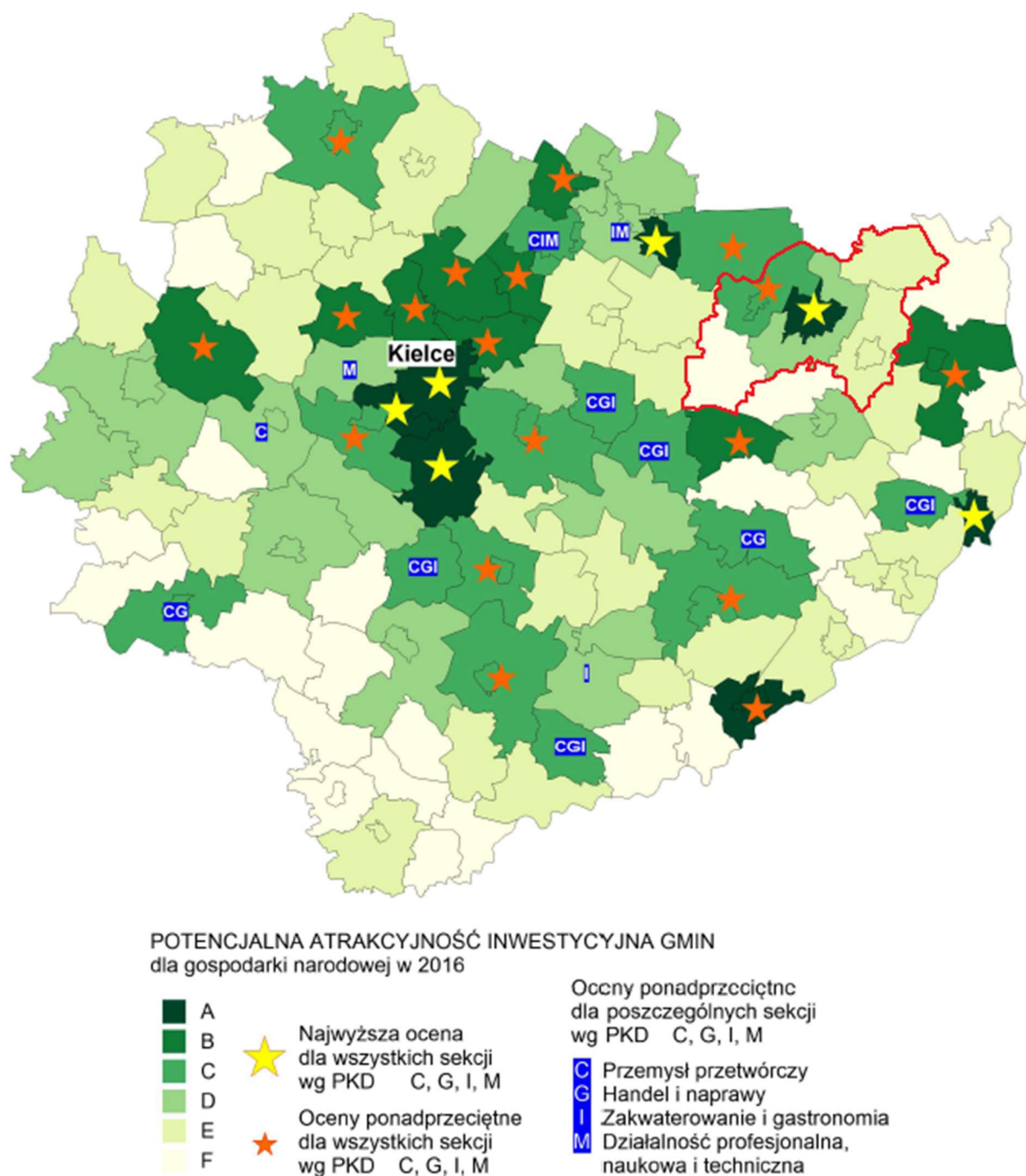
Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W grupie porównawczej jedynie w powiecie skarżyskim funkcjonują dwa zakłady zatrudniające przynajmniej 1000 osób.

Szansą na rozwój powiatu ostrowieckiego jest między innymi pozyskiwanie nowych inwestorów, którzy wspomogą lokalną gospodarkę zarówno nowymi miejscami pracy jak i środkami odprowadzanymi do budżetu gminy w postaci podatków. Z raportu przygotowanego w listopadzie 2017 roku na zlecenie Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A. przez Instytut Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie można zapoznać się z oceną atrakcyjności inwestycyjnej regionów województwa świętokrzyskiego. Powiat Ostrowiecki został oceniony na wartość C w skali od A do F. Taką samą ocenę otrzymał powiat starachowicki, lepszą ocenę B – powiat skarżyski a powiat konecki na przedostatnią E.

W przypadku poszczególnych gmin powiatu ostrowieckiego najwyższą ocenę A otrzymała gmina Ostrowiec Świętokrzyski z najwyższymi ocenami w analizowanych obszarach. Wysoko oceniono również gminę Kunów: ocena C wraz z ponadprzeciętną atrakcyjnością. Najniższą ocenę dostała gmina Waśniów, którą jaką jedyną ocenioną na ostatnią F.

Rysunek 3. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. Świętokrzyskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

Źródło. Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017 – Raport przygotowany na zlecenie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Należy pamiętać, że powyższa analiza dotyczy zróżnicowania wewnętrznego województwa świętokrzyskiego. Osobna analiza została przygotowana dla zobrazowania potencjału inwestycyjnego województw w kraju, co umożliwi porównaniu obszarów w całej Unii Europejskiej. W publikacji „Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski na tle Unii

Europejskiej”, pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, województwo świętokrzyskie otrzymało bardzo niską ocenę atrakcyjności inwestycyjnej (klasa E) na tle regionów Unii Europejskiej szczebla NUTS 2. Spośród 275 regionów, nasze województwo otrzymało 249 lokatę. Jako silną stronę województwa świętokrzyskiego wskazano jedynie mikroklimat, który otrzymał najwyższą możliwą klasę A.

Jednym ze sposobów na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu jest wyodrębnienie specjalnej strefy ekonomicznej, czyli części terytorium na której działalność gospodarcza może być prowadzona na preferencyjnych warunkach. Na terenie Ostrowca Świętokrzyskiego funkcjonuje Podstrefa SSE o powierzchni 95,0194 ha.

Osobną analizę stanowi ujęcie procesów demograficznych w kontekście zapewnienia gospodarce ciągłości siły roboczej. Wiek emerytalny w Polsce wynosi 60 lat dla kobiet oraz 65 lat dla mężczyzn. Osiągnięcie tego wieku nie jest oczywiście obligatoryjne z przejściem na emeryturę, ponieważ ta decyzja należy do pracownika. W 2020 roku w Polsce 62,4% osób uprawnionych do emerytury skorzystało z tego świadczenia od razu po osiągnięciu ustawowego wieku. Kolejne 24,7 proc. to osoby, które opóźniły swoje przejście na emeryturę maksymalnie o rok, a 12,7 proc. nowych emerytów z roku 2020 to osoby, które pracowały przynajmniej rok dłużej. Dane te oznaczają, że w ciągu ostatnich dwóch lat odsetek Polaków, którzy wolą pracować dłużej, ale mieć w przyszłości wyższe emerytury, wzrósł ponad dwukrotnie, a w ciągu trzech lat ponad trzykrotnie.

W powiecie ostrowieckim w ciągu pięciu najbliższych pięciu lat wiek emerytalny osiągnie ponad 8 tysięcy mieszkańców (kobiety, które w 2020 roku były w przedziale 55-59 oraz mężczyźni z przedziału 60-64). W modelu uproszczonym, dla zapewnienia równowagi na rynku pracy potrzeba przynajmniej równej liczby osób wchodzących na ten rynek. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na koniec 2020 roku 4920 mieszkańców powiatu było w wieku 15-19 lat a kolejnych 5666 w wieku 20 a 24 lata.

Tabela 3. Wymiana pokoleń na rynku pracy (2020 r.)

	wchodzący na rynek pracy		opuszczający rynek pracy, w tym:			Różnica
	15-19	20-24	Ogółem	kobiety 55-59	mężczyźni 60-64	
	A	B	C=D+E	D	E	F=C-A-B
Powiat Ostrowiecki	4920	5666	8027	3851	4176	-2559
G. Ostrowiec	2946	3304	5209	2519	2690	-1041
G. Bałtów	151	218	266	109	157	-103
G. Bodzechów	657	792	920	456	464	-529
G. Ćmielów	354	391	534	264	270	-211
G. Kunów	472	541	695	322	373	-318
G. Waśniów	340	420	403	181	222	-357

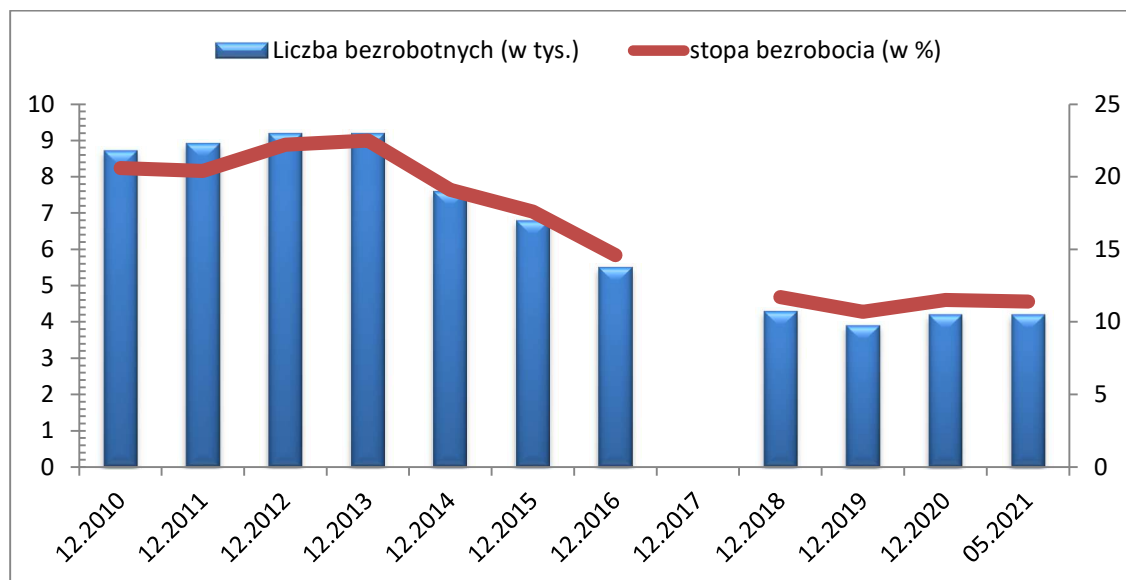
Źródło. BDL GUS

Powyższa tabela pokazuje, że w każdej gminie powiatu ostrowieckiego w ciągu najbliższych pięciu lat liczba osób osiągających prawo do emerytury jest mniejsza niż liczba osób wchodzących na rynek pracy. Należy jednak wziąć pod uwagę, że dane Głównego Urzędu Statystycznego dla osób opuszczających rynek pracy dotyczą pięciu roczników, z kolei dla osób wchodzący na rynek pracy: 10 roczników. Analizując powyższe dane dla każdej grupy wiekowej z osobna (15-19 oraz 20-24) łatwo zauważyć, że w żadnym przypadku nie uda się w pełni zastąpić liczby osób odchodzących na emeryturę. Oczywiście jest to model uproszczony, ale pokazujący, że w perspektywie pięciu najbliższych lat na rynku pracy w powiecie ostrowieckim może nastąpić niedobór rąk do pracy.

Rynek pracy

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim, na koniec maja 2021 roku (najbardziej aktualne dane na moment opracowywania diagnozy) powiat ostrowiecki zamieszkiwało 4181 osób zarejestrowanych jako bezrobotni. Na przestrzeni lat 2010-2021 ich liczba zmalała o 4527 – podobne zjawisko spadku bezwzględnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych obserwowane było we wszystkich powiatach stanowiących tło porównawcze, oraz w całym regionie. Z wykresu można zauważyć, że liczba bezrobotnych malała począwszy od 2014 roku by osiągnąć najniższą wartość w roku 2019.

Wykres 21. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w powiecie ostrowieckim

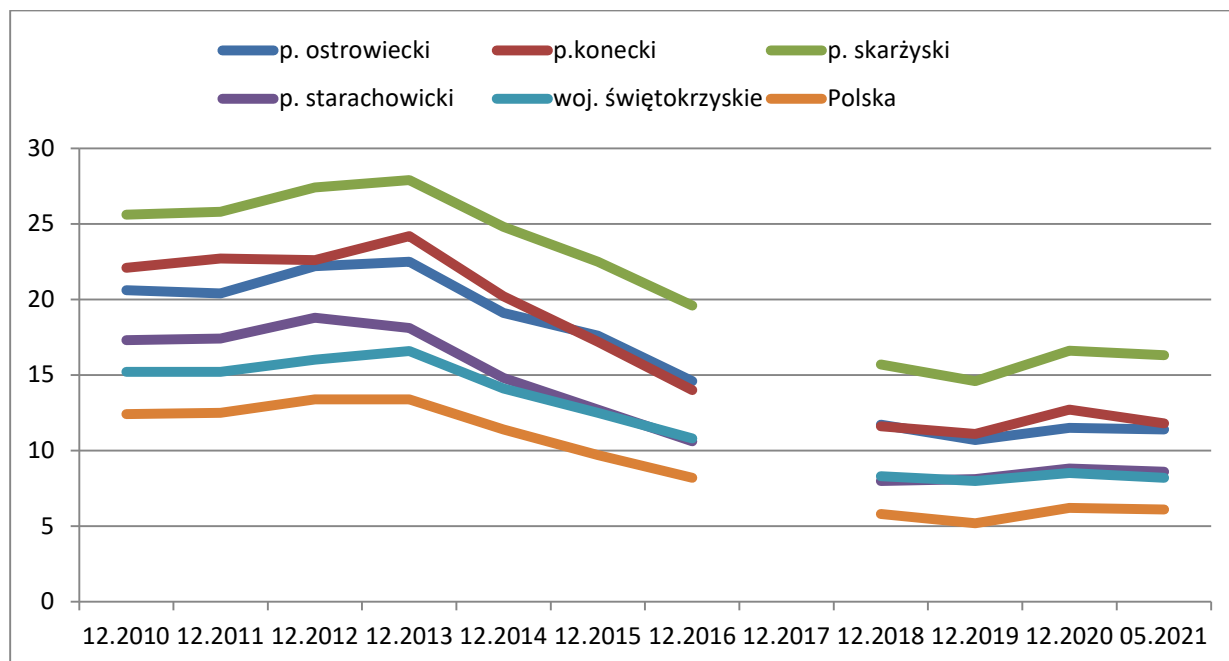

Źródło. PUP w Ostrowcu Świętokrzyskim

Wskaźnikiem, który umożliwia dokładniejsze porównanie pomiędzy jednostkami jest stopa bezrobocia rejestrowanego, czyli udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo. W maju 2021 roku stopa w powiecie ostrowieckim wynosiła 11,4% i była wyższa niż jej wartość dla województwa świętokrzyskiego (8,2%) oraz kraju (6,1%).

Spośród grupy porównawczej niższą stopę bezrobocia odnotowano jedynie w powiecie starachowickim, porównywalną w powiecie koneckim a wyższą w powiecie skarżyskim.

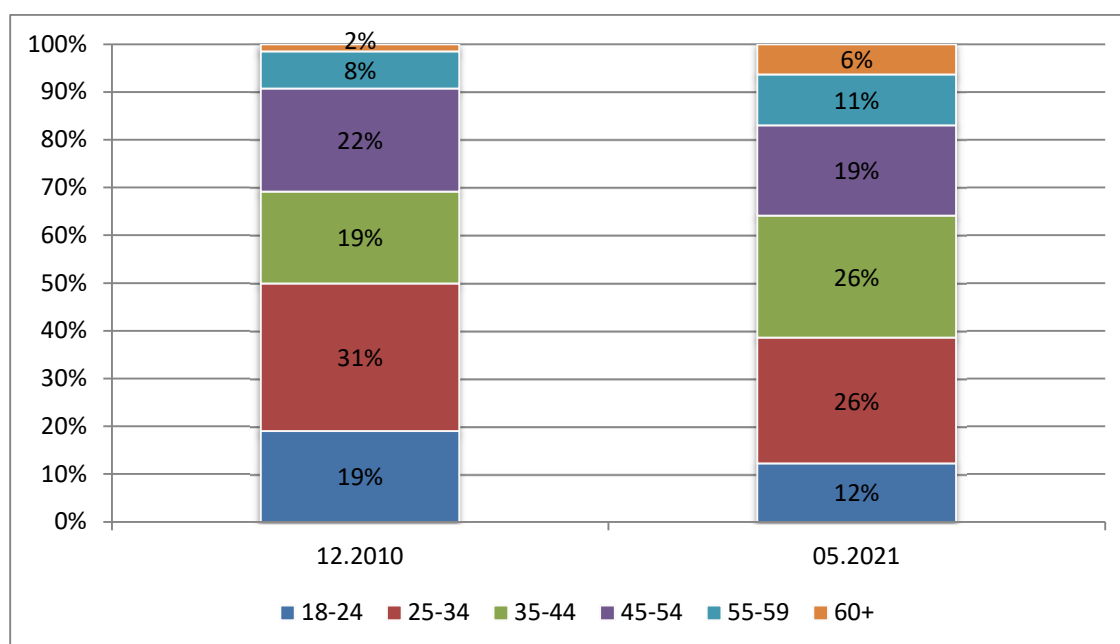
Wykres 22. Stopa bezrobocia w wybranych jednostkach

Źródło. WUP Kielce

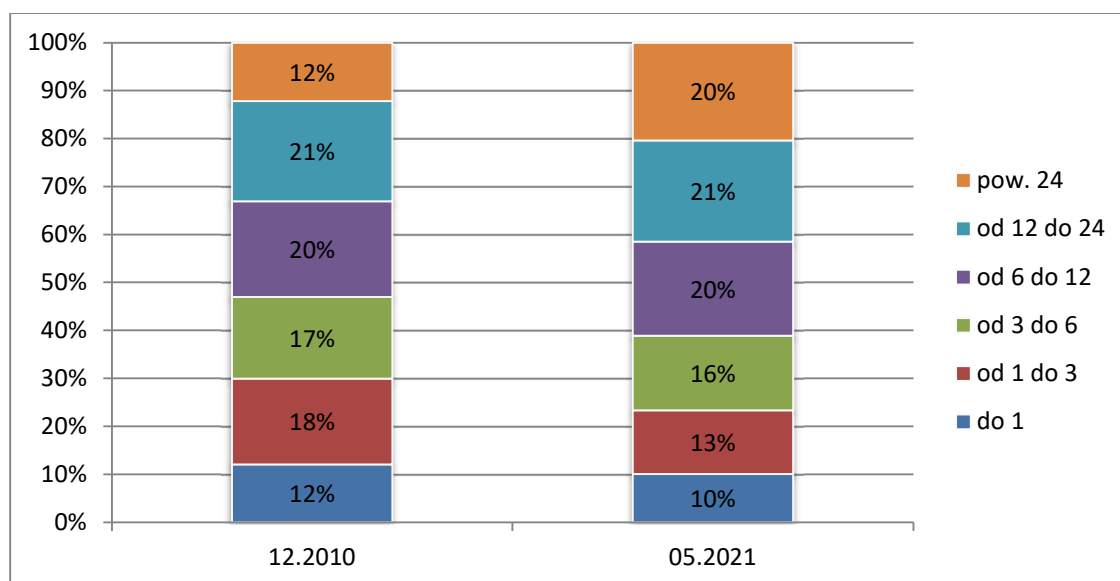
Pomimo zmniejszenia się zarówno liczby bezrobotnych w ujęciu bezwzględnym, jak i wartości wskaźnika stopy bezrobocia, analiza struktury bezrobocia w powiecie ostrowieckim na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia wskazuje na kilka niepokojących trendów. Pierwszy z wyróżniających się dotyczy wieku zarejestrowanych bezrobotnych – udział bezrobotnych w wieku między 25 a 34 lata oraz 35-44 lat osiągnął po 26% w roku 2021 co daje łącznie 52% ogółu bezrobotnych. W roku 2010 było to łącznie 50% ze wskazaniem na osoby w wieku do 34 lat (31%). Zwraca również uwagę natomiast niewielki odsetek bezrobotnych powyżej 60 roku życia – w maju 2021 r. osoby takie stanowiły 6,0% ogółu, jednak to jedyna grupa wiekowa w której bezwzględna liczba osób bezrobotnych wzrosła w porównaniu z rokiem 2010. Kolejnym niepokojącym zjawiskiem jest wzrost osób długotrwale pozostających bez pracy (przynajmniej jeden rok) w porównaniu do ogółu bezrobotnych. W 2010 roku osoby te stanowiły 32% wszystkich poszukujących pracy. W 2021 roku odsetek ten wzrósł do 41%.

Wykres 23. Bezrobotni w podziale na wiek

Źródło. PUP Ostrowiec Świętokrzyski

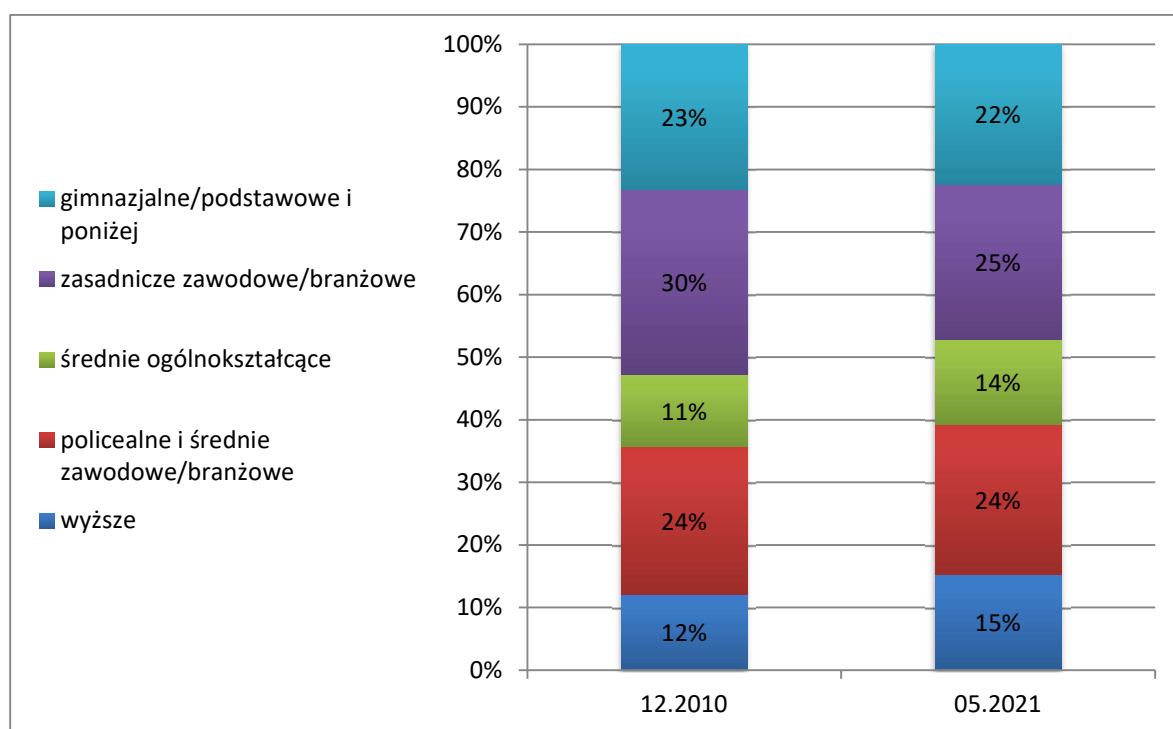
Wykres 24. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy (w ms-c)

Źródło. PUP Ostrowiec Świętokrzyski

Podział zarejestrowanych bezrobotnych z powiatu ostrowieckiego ze względu na wykształcenie pokazuje z kolei, że najmniejsze problemy ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem wyższym oraz średnim ogólnokształcącym. Warty uwagi jest, że w perspektywie ostatniego dziesięciolecia zmniejszył się udział bezrobotnych o wykształceniu zawodowym lub podstawowym/gimnazjalnym z 53% do 47%. Należy jednak zauważyć, że może to wynikać z pewnych trendów edukacyjnych, gdzie młodzież wybierała inne kierunki kształcenia niż zawodowe.

Wykres 25. Bezrobotni wg wykształcenia

Źródło. PUP Ostrowiec Świętokrzyski

Jak wskazano we wcześniejszych częściach niniejszego raportu, pomimo obserwowanego spadku wartości parametru, w dalszym ciągu większość wśród mieszkańców powiatu ostrowieckiego stanowią mieszkańcy miast (68,03% w 2020 r.). W zestawieniu z tą informacją nie dziwi zatem odsetek zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkujących miasta – w maju 2021r. stanowili oni 67,0% ogółu. Za bardziej interesujące zjawisko można uznać fakt, że odsetek ten znacząco zmalał na przestrzeni analizowanego dziesięciolecia – jeszcze w 2010 r. bezrobotni mieszkańcy miast powiatu ostrowieckiego stanowili 80% ogółu. Jeśli w perspektywie najbliższych lat trend się utrzyma, może okazać się konieczne wdrożenie odpowiednich mechanizmów pomocowych, skierowanych na obszary wiejskie, z uwzględnieniem ich lokalnej specyfiki.

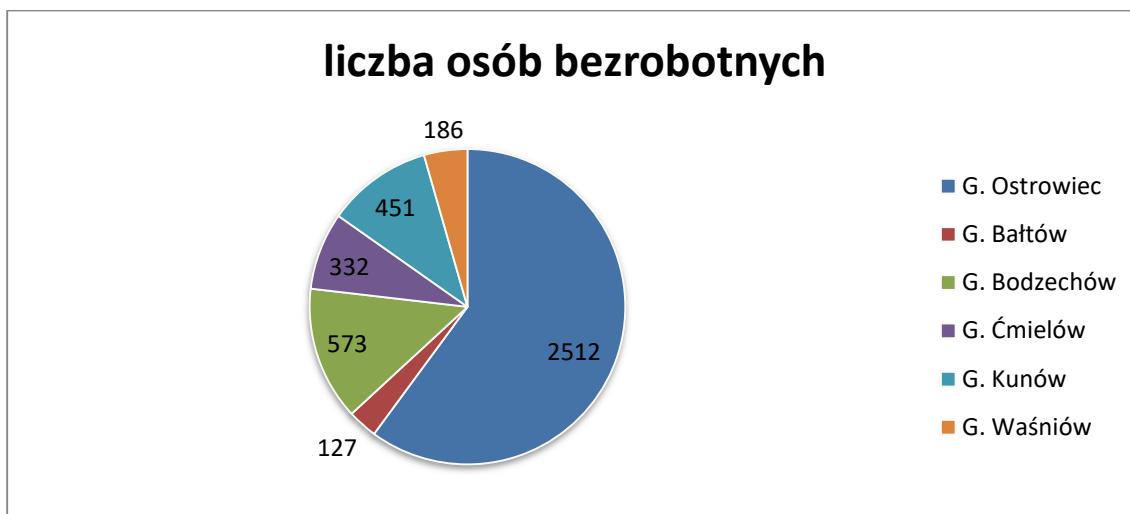
Bezrobocie należy również rozpatrywać w kategorii problemów ekonomicznych, ponieważ powoduje problemy finansowe, kłopoty w spłatach kredytu i zadłużenia osoby bezrobotnej, która często popada w prawdziwą pętlę kredytową. Z pomocy finansowej Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim wypłacanej w formie zasiłku mógł skorzystać niewielki odsetek bezrobotnych. Jedynie średnio 17% osób pozostająca bez pracy otrzymywała z tego tytułu wsparcie w maju 2021 roku. Na koniec 2010 roku odsetek ten wynosił 32%.

Rynek pracy w ujęciu gminnym

W ujęciu bezwzględnym na maj 2021 r. największa liczba zarejestrowanych bezrobotnych charakteryzowała gminy Ostrowiec Świętokrzyski (2512 osób) i Bodzechów (573 osoby),

kolejne w zestawieniu były Kunów (451 osób) oraz Ćmielów (332 osoby). Dwie pozostałe gminy wiejskie nie przekroczyły dwustu osób bezrobotnych.

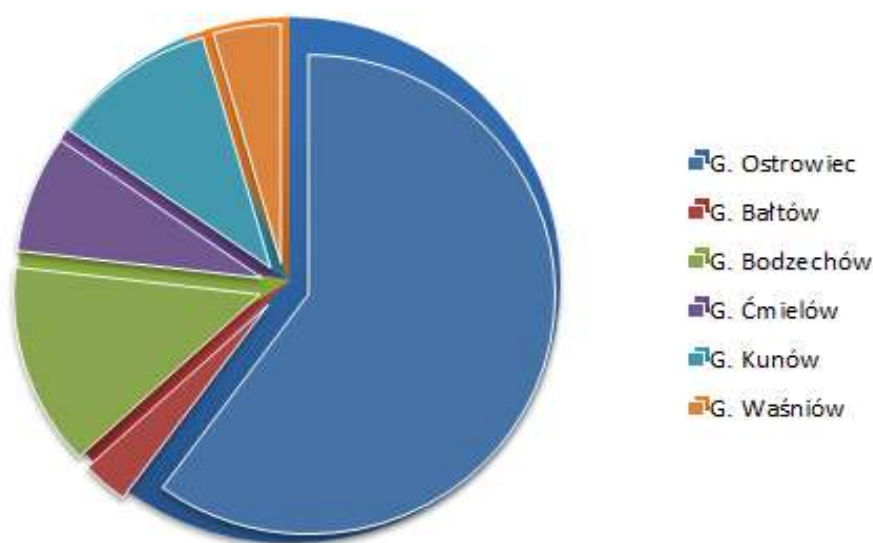
Wykres 26. Bezrobotni wg miejsca zamieszkania (05.2021)

Źródło. PUP Ostrowiec Świętokrzyski

Bardziej miarodajnym wskaźnikiem obrazującym skalę zjawiska jest odzwierciedlenie liczby osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców. Poniższy wykres przedstawia liczbę mieszkańców poszczególnych gmin powiatu ostrowieckiego naniesioną na liczbę osób bezrobotnych (wykres powyżej). Jak widać, liczba bezrobotnych odzwierciedla liczbę mieszkańców gmin, co oznacza, że żadna z gmin nie jest w jakiś szczególny sposób pokrzywdzona bądź uprzywilejowana w stosunku do pozostałych.

Wykres 27. Bezrobotni wg miejsca zamieszkania w odniesieniu do liczby ludności gmin

Źródło. PUP Ostrowiec Świętokrzyski

Przeliczając tę proporcję na 10 tys. mieszkańców otrzymamy informację, że statystycznie najwięcej bezrobotnych jest w gminie Kunów i Ćmielów (po 46 osób na 10 tys mieszkańców), następnie Bodzechów (43 osoby), Bałtów (38 osób), Ostrowiec (37 osób) oraz Waśniów (28 osób).

Każda z gmin powiatu ostrowieckiego odnotowała od 2010 roku spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych – w ujęciu bezwzględnym najwyższy nastąpił w Ostrowcu Świętokrzyskim (-2866 osób), Bodzechowie (-507 osób) oraz Kunowie (-466 osób). W ujęciu procentowym najwięcej bezrobotnych ubyło w gminie Waśniów (54,74%).

Wśród wskaźników dotyczących bezrobocia w podziale na poszczególne gminy powiatu warto zaznaczyć, że na koniec maja 2021 r. w większości jednostek powiatu ostrowieckiego większość bezrobotnych stanowiły kobiety (najwięcej 55,2% w gminie Ostrowiec Świętokrzyski). Jedynie w gminie Waśniów liczba kobiet i mężczyzn była równa (po 93 osoby). Jeszcze w 2015 roku w Bałtowie, Bodzechowie oraz Waśniowie większość bezrobotnych stanowili mężczyźni.

Zjawisko bezrobocia w grupie wiekowej powyżej 50 roku życia dotyczyło średnio co czwartej osoby zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim: 26% w gminie Ostrowiec, 25% w gminach Ćmielów i Kunów, 21% w gminach Bałtów i Bodzechów oraz 19% w gminie Waśniów. Z kolei problem dotyczący bezrobocia długotrwałego (bez zatrudnienia powyżej 1 roku) najmocniej zarysowany był w gminach Bodzechów (55% ogółu) oraz Ćmielów (52,0%). W pozostałych gminach wartość ta wynosiła 48% lub 51%. Przytoczone dane, nawet wobec ich dość pobieżnego charakteru pokazują, że problematyka bezrobocia w skali całego analizowanego powiatu wykazuje niewielkie zróżnicowanie pomiędzy jego poszczególnymi gminami.

Infrastruktura techniczna

Na poziom rozwoju regionu wpływa stan infrastruktury technicznej. Przekłada się ona na potencjał gospodarczy powiatu, ewentualną przewagę konkurencyjną oraz jakość życia mieszkańców. Utrzymanie sieci wodociągowych i kanalizacyjnych wiąże się z wydatkami ponoszonymi na ich budowę oraz modernizację zwłaszcza przez gminy, zatem szczegółowej analizie poddano jedynie odsetek ludności posiadających dostęp do sieci. Analizę uzupełniono o dostęp do sieci gazowej. Przedstawione dane obejmują rok 2010 oraz 2019, jako najbardziej aktualne na moment opracowywania diagnozy, ale biorąc pod uwagę dość powolne tempo zmian, zwłaszcza w skali powiatów, dość wiernie powinny obrazować one faktyczną sytuację.

Tabela 4. Dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w roku 2010 i 2019

	Wodociągi		Kanalizacja		Gaz	
	2010	2019	2010	2019	2010	2019
Polska	87,4	92,2	62,0	71,2	52,5	52,9
Woj. Świętokrzyskie	83,9	91,5	47,4	59,4	36,5	37,7
Powiat ostrowiecki	90,6	95,2	58,7	69,2	58,9	60,1
Powiat konecki	77,4	86,6	29,7	50,3	22,5	23,2
Powiat skarżyski	92,0	96,4	57,5	72,8	60,5	61,9
Powiat starachowicki	92,8	95,7	64,5	73,8	54,7	57,3

Źródło. BDL GUS

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego 95,2% mieszkańców powiatu ostrowieckiego posiada dostęp do sieci wodociągowej, 69,2% do sieci kanalizacyjnej oraz 60,1% do sieci gazowej. Są to wartości większe niż średnie dla województwa świętokrzyskiego. Porównując do ogólnopolskich wskaźników, jedynie odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej w powiecie ostrowieckim był niższy niż średnia wartość dla kraju – 71,2%.

Porównując powiat ostrowiecki do grupy porównawczej można zauważyć, że odsetek ludności mający dostęp do sieci technicznych w powiatach skarżyskim i starachowickim jest na zbliżonym poziomie. Jedynie w powiecie koneckim, ze względu na uprzednie zaniedbania w tym zakresie odsetek ten jest niższy.

Tabela 5. Dostęp do sieci wodociągowej w gminach powiatu ostrowieckiego w roku 2010 i 2019

Jednostka	2010	2019	Zmiana %
Powiat ostrowiecki	90,6	95,2	4,6
Ostrowiec Świętokrzyski	97,0	98,7	1,7
Bałtów	56,0	81,0	25,0
Bodzechów	89,0	89,4	0,4
Ćmielów	83,2	84,9	1,7
Kunów	86,4	98,1	11,7
Waśniów	59,8	85,1	25,3

Źródło. BDL GUS

W skali całego powiatu od roku 2010 odsetek mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej wzrósł z 90,6% do 95,2%. W Ostrowcu Świętokrzyskim oraz gminie Kunów

wskaźnik ten jest na poziomie powyżej 98% co oznacza, że w tych gminach nie występują problemy z dostępem do sieci wodociągowej. W roku 2010 w gminach Bałtów oraz Waśniów wskaźnik ten był poniżej 60%. Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obie gminy poniosły duże nakłady inwestycyjne na rozbudowę sieci wodociągowej, dzięki czemu co czwarty mieszkaniec uzyskał do niej dostęp. Oprócz kwestii finansowych barierą w rozwoju infrastruktury w gminach powiatu stanowi rozproszenie zabudowy w korelacji z ukształtowaniem terenu.

Tabela 6. Dostęp do sieci kanalizacyjnej w gminach powiatu ostrowieckiego w roku 2010 i 2019

Jednostka	2010	2019	Zmiana %
Powiat ostrowiecki	58,7	69,2	10,5
Ostrowiec Świętokrzyski	87,5	89,2	1,7
Bałtów	0,0	36,4	36,4
Bodzechów	3,8	40,4	36,6
Ćmielów	11,3	31,9	20,6
Kunów	21,4	48,1	26,7
Waśniów	3,7	11,7	8,0

Źródło. BDL GUS

Dane GUS pokazują, że znacznie większym problemem dla mieszkańców powiatu ostrowieckiego jest dostęp do sieci kanalizacyjnej. Zwraca uwagę fakt, że przy analizie danych statystycznych jest bardzo duże zróżnicowanie wartości parametru pomiędzy gminami powiatu. W 2019 r. występowała rozpiętość pomiędzy 11,7% (gmina Waśniów) a 89,2% (gmina Ostrowiec Świętokrzyski). Różnicy tej nie można rzucić tylko na charakter urbanizacyjny obu jednostek (gmina wiejska a miasto), ponieważ gmina wiejska Bałtów wg GUS w roku 2010 nie posiadała sieci kanalizacyjnej a mimo to w ciągu kolejnych dziewięciu lat już co trzeci mieszkaniec miał zapewniony do niej dostęp.

Tabela 7. Dostęp do sieci gazowej w gminach powiatu ostrowieckiego w roku 2010 i 2019

Jednostka	2010	2019	Zmiana %
Powiat ostrowiecki	58,9	60,1	1,2
Ostrowiec Świętokrzyski	79,6	80,8	1,2
Bałtów	0,0	0,0	0,0
Bodzechów	26,4	31,1	4,7
Ćmielów	42,0	42,3	0,3
Kunów	29,0	30,9	1,9
Waśniów	0,0	0,0	0,0

Źródło. BDL GUS

Analizując powyższą tabelę można zauważyć dużą rozbieżność w dostępie do sieci gazowej na obszarach wiejskich i miejskich. Najwyższym odsetkiem mieszkańców posiadających dostęp

do gazociągu charakteryzuje się gmina Ostrowiec Świętokrzyski (80,8%). W gminach Bałtów oraz Waśniów sieć gazowa nie występuje.

Polityka społeczna i bezpieczeństwo

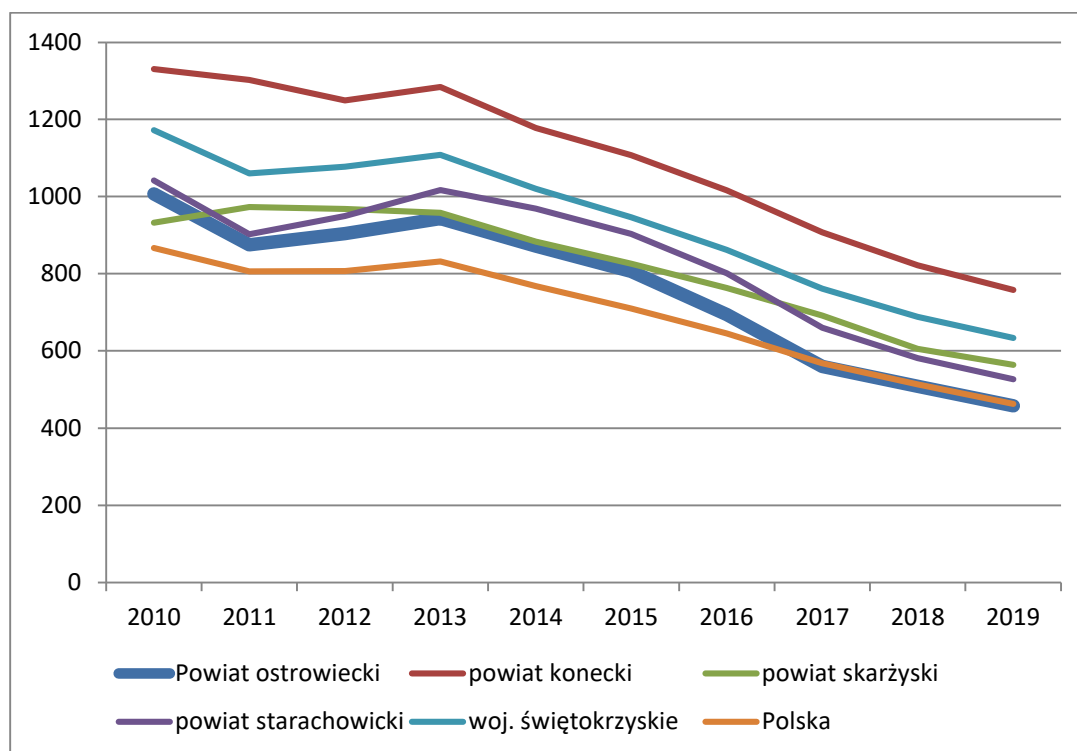
Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie powiatu ostrowieckiego realizują przede wszystkim gminne/miejskie ośrodki pomocy społecznej, ze wsparciem ze strony organizacji pozarządowych oraz związków wyznaniowych. Organem, który realizuje politykę społeczną z ramienia powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Ostrowcu Świętokrzyskim. W jego strukturach działa także Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Do jednostek wsparcia instytucjonalnego w zakresie pomocy społecznej, działających na terenie powiatu, a dofinansowywanych przynajmniej w części z budżetu powiatu ostrowieckiego zaliczają się:

- Dom Pomocy Społecznej (ul. Grabowiecka 7 w Ostrowcu Świętokrzyskim);
- Dom Pomocy Społecznej (os. Słoneczne 49 w Ostrowcu Świętokrzyskim);
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Niepełnosprawnych Inteluktualnie w Ostrowcu Świętokrzyskim;
- Niepubliczna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 w Małachowie;
- Niepubliczna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 2 w Małachowie;
- Niepubliczna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 3 w Małachowie;
- Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych „Nasz Dom” w Ostrowcu Świętokrzyskim;
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu „Szansa”,
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu „Razem”,
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu „Zintegrowani”.

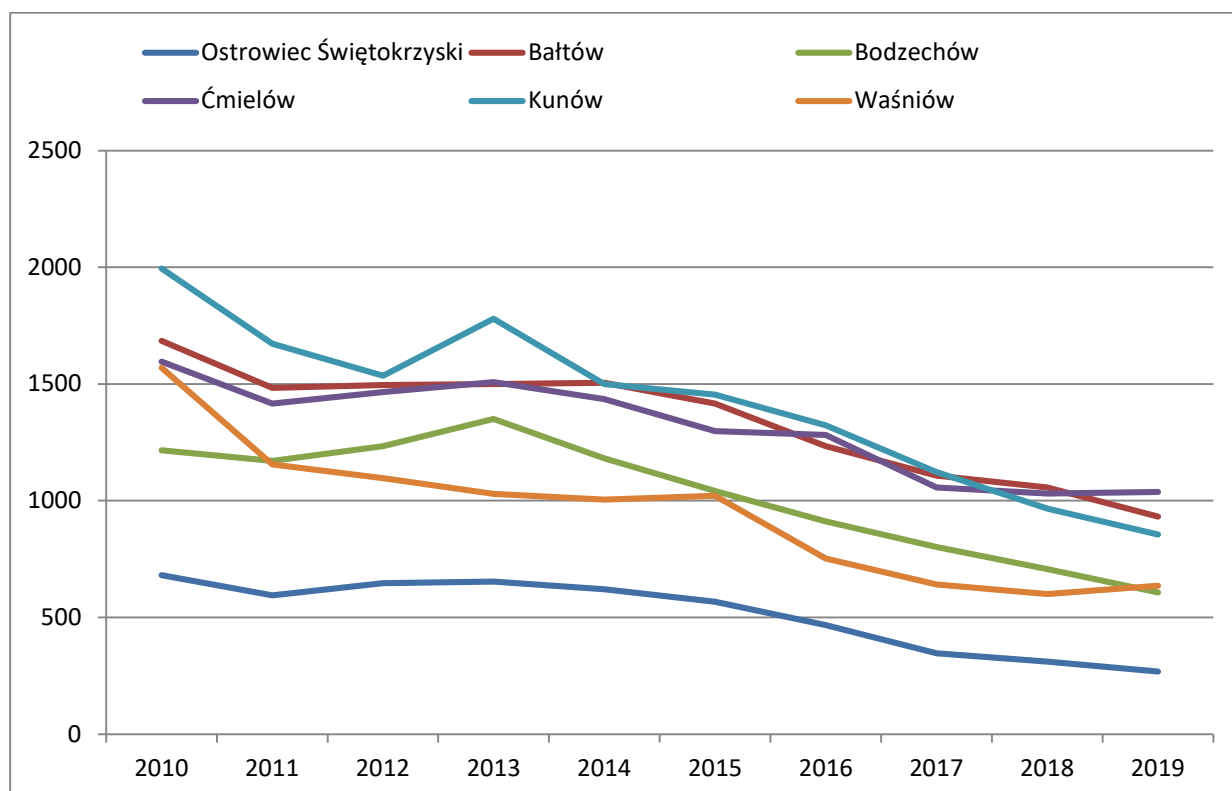
Wykres 28. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wybranych jst (2010-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według statystyk prowadzonych przez GUS, liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w powiecie ostrowieckim wyniosła w 2019 r. 458. Jest to rezultat najlepszy spośród grupy porównawczej, województwa świętokrzyskiego oraz kraju. Porównując do statystyk krajowych, od 2017 roku liczba beneficjentów w powiecie ostrowieckim jest niższa. Należy także podkreślić, że od 2014 roku liczba beneficjentów w powiecie ostrowieckim sukcesywnie spadała – na początku analizowanego dziesięciolecia wartość wskaźnika wynosiła 1007 i była wyższa od wartości dla powiatu skarżyskiego.

Wykres 29. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu ostrowieckiego (2010-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W przypadku poszczególnych gmin powiatu występuje duża różnica między gminą Ostrowiec Świętokrzyski a pozostałymi jednostkami. Do końca 2017 roku najgorsza sytuacja pod tym względem miała miejsce w gminie Kunów, by w ciągu dwóch ostatnich analizowanych lat ustąpić miejsca gminie Ćmielów. Należy jednak zauważyć, że na przestrzeni dziesięciolecia we wszystkich gminach zmniejszyła się liczba beneficjentów pomocy społecznej.

Jednostką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej z ramienia powiatu ostrowieckiego jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Ze względu na ustawowy zakres pomocy, PCPR w głównej mierze zajmuje się wspieraniem rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Uzupełnieniem zakresu pomocy jest również realizacja działań dotyczących pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Tabela 8. Realizacja zadań z zakresu pieczy zastępczej w latach 2015-2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba rodzin zastępczych spokrewnionych	89	96	94	89	89	93
liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	113	123	113	109	108	113
liczba rodzin zastępczych niezawodowych	31	36	27	28	27	31

liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	45	52	43	40	38	44
liczba rodzin zastępczych zawodowych	1	1	1	1	1	1
liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych	5	5	5	5	5	6
liczba rodzin zawodowo zastępczych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego	2	2	2	2	2	0
liczba dzieci w rodzinach zawodowo zastępczych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego	14	20	16	14	11	0
liczba rodzinnych domów dziecka	1	1	1	1	1	1
liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka	7	7	7	7	7	7

Źródło. Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z zakresu realizowanych zadań przez PCPR

Powyższa tabela obrazuje, że istnieje duże zapotrzebowanie na dalszą koordynację zadań z zakresu pieczy zastępczej. Przez cały analizowany okres liczba dzieci, którym zapewniono pieczę zastępczą utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Jak wynika z analizy demograficznej, w powiecie ostrowieckim mamy do czynienia ze społeczeństwem starzejącym się. Należy również zauważyć, że wśród mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, największą liczbę osób stanowią kobiety. Według prognozy demograficznej udział osób starszych w ogóle społeczności w przeciągu najbliższych lat jeszcze się zwiększy.

Dzisiejsze postrzeganie starości różni się od tego sprzed 20 lat. Coraz więcej spośród tych osób chce jak najdłużej funkcjonować samodzielnie. Aby było to możliwe muszą zachować swoją aktywność – fizyczną i społeczną, co jest zarówno w interesie jednostki jak również całego społeczeństwa. Aktywizacja osób starszych jest zatem ważnym zadaniem władz publicznych oraz organizacji społecznych. Dla części osób środowiskiem aktywizującym będzie najbliższa rodzina. Niestety model rodziny wielopokoleniowej, w którym osoby starsze mogą liczyć na opiekę najbliższych, jest zastępowany modelem 2+1, czyli rodzice oraz jedno dziecko. Dlatego osoby odchodzące na emeryturę mają prawo czuć się osamotnieni, a powstałe zasoby czasu wolnego muszą wykorzystać w nowym, zastępczym środowisku.

Pomoc instytucjonalna dla osób starszych oraz ich rodzin w Polsce jest niewystarczająca. Jednym z rozwiązań jest pobyt osoby starszej w domu pomocy społecznej. Powiat Ostrowiecki jest organem prowadzącym dla dwóch domów pomocy społecznej zlokalizowanych w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Tabela 9. Charakterystyka domów pomocy społecznej

	2017	2018	2019	2020
Dom Pomocy Społecznej ul. Grabowiecka				
liczba osób przyjętych do DPS	23	42	41	30
liczba zgónów w DPS	22	35	36	39

liczba rezygnacji z DPS	5	6	3	5
liczba osób przeniesionych z DPS	1	1	6	3
liczba miejsc	188	188	188	188
liczba mieszkańców	186	186	186	165
średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca	2881,47	2920	2972,18	3035,64
Dom Pomocy Społecznej os. Słoneczne				
liczba osób przyjętych do DPS	15	13	15	9
liczba zgonów w DPS	13	10	12	13
liczba rezygnacji z DPS	1	1	1	0
liczba osób przeniesionych z DPS	2	0	2	0
liczba miejsc	151	151	151	151
liczba mieszkańców	149	151	151	147
średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca	3007,00	3045,00	3072,97	3196,79

Źródło. Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z zakresu realizowanych zadań przez PCPR

Z powyższej tabeli wynika, że zapotrzebowanie na usługi związane z pobytem w domu pomocy społecznej jest bardzo duże. Obłożenie w obu jednostkach wynosiło przeważnie 100%. Zestawiając to z danymi demograficznymi można z całą pewnością przyjąć, że zapotrzebowanie będzie tylko większe. Głównym problemem tej formy wsparcia jest koszt utrzymania mieszkańca domu pomocy społecznej, który często nie może zostać w całości pokryty ze świadczenia emerytalno-rentowego. W takich przypadkach koszt pobytu w domu pomocy społecznej spoczywa głównie na gminie, a w nielicznych przypadkach na członkach rodziny wskazanych w ustawie o pomocy społecznej i na jej zasadach. Jak wynika z powyższej tabeli koszt ten systematycznie rośnie. Rosną też zobowiązania budżetowa powiatu oraz gmin powiatu ostrowieckiego z tego tytułu.

Drugim ważnym zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest zapewnienie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Oprócz Warsztatów Terapii Zajęciowych w Ostrowcu Świętokrzyskim funkcjonuje również Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie. Jest on prowadzony przez Parafialny Oddział Akcji Katolickiej przy Parafii Św. Michała w Ostrowcu Świętokrzyskim i realizuje zadania zlecone przez Powiat Ostrowiecki. Placówka przeznaczona jest dla 27 osób dorosłych, które z powodu orzeczonej niepełnosprawności intelektualnej, są częściowo lub całkowicie niezdolnego pracy. Dysfunkcje psychofizyczne podopiecznych w stopniu znaczącym ograniczają również ich sprawność i zaradność życiową.

W ramach PCPR funkcjonuje również Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Liczba wydawanych orzeczeń potwierdzających niepełnosprawność pozwala szacować skalę niepełnosprawności na terenie powiatu ostrowieckiego. Analizując poniższe dane należy mieć na uwadze, że liczby te nie określają „nowych” osób, ponieważ orzeczenia często wydawane są na czas określony. W każdym z trzech ostatnich lat około 5% mieszkańców powiatu ostrowieckiego otrzymało orzeczenie z określeniem stopnia niepełnosprawności bądź z zaliczeniem do osób niepełnosprawnych.

Tabela 10. Wydane orzeczenia o niepełnosprawności

	2018	2019	2020
wydanie orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności dla osób powyżej 16-go roku życia	5113	5853	5061
wydanie orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych (poniżej 16-go roku życia)	210	154	182
udział % w populacji powiatu	4,83%	5,51%	4,87%

Źródło. Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z zakresu realizowanych zadań przez PCPR

Opieka zdrowotna

Rozwój powiatu ostrowieckiego nie jest możliwy bez zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego jego mieszkańców.

Powiat ostrowiecki, jako jednostka samorządu terytorialnego, jest podmiotem tworzącym dla Zespołu Opieki Zdrowotnej (ZOZ) w Ostrowcu Świętokrzyskim. Głównym problemem związanym z funkcjonowaniem szpitala jest jego kondycja finansowa oraz niedobór kadry medycznej.

Szpital w Ostrowcu Świętokrzyskim spełnia rolę szpitala regionalnego. Posiada 17 oddziałów, z czego większość (płucny, SOR, urologia, stacja dializ, ortopedia, neurologia, laryngologia, okulistyka, kardiologia) są to oddziały wysoko specjalistyczne, których obszar działania obejmuje również sąsiednie powiaty oraz południową część województwa mazowieckiego.

Barierą w rozwoju Szpitala jest jego 60 letnia architektura. Rozwiązanie stosowane w latach 60 XX wieku opierały się na projekcie budynku na kształt litery H, co powoduje zaburzenia w komunikacji między głównymi budynkami. Dodatkowo pandemia COVID-19 obnażyła słabe punkty architektoniczne, między innymi związane z tak przyziemną sprawą jak węzły sanitarne. Przystosowanie szpitala do obecnych standardów oznaczałoby zmniejszenie liczby łóżek o niemal połowę do liczby około 200.

Tabela 11. Liczba przyjęć i wizyt w Szpitalu w Ostrowcu Świętokrzyskim

	SOR	NPL	Oddziały szpitalne	Poradnie specjalist.	Rehabilitacja	Fizjoterapia	Dializy	ZOL
Powiat ostrowiecki	9714	12079	11845	3976	310	3085	8891	71
inne jednostki	3907	1645	6021	673	61	139	1053	14
RAZEM								
2020	13621	13724	17866	4649	371	3124	9944	85
2019	17882	21484	23153	3340	520	3480	11198	98
2018	19465	22568	24886	2831	516	2513	11530	92
2017	19655	3474	23507	2678	491	1561	11242	97
2016	20010		23759	1685	525	2725	10185	80

Źródło. Raport o stanie powiatu ostrowieckiego za 2020 rok

W 2020 roku, w większości rodzajów działalności medycznej przyjęto mniejszą liczbę pacjentów niż w latach poprzednich. Ostatni rok był trudny z powodu pandemii, ponieważ wielokrotnie wstrzymywano działalność poszczególnych oddziałów. Brak wykonania zaplanowanych zabiegów skutkowało niepełnym wykorzystaniem kwoty ryczałtu a dodatkowo odnotowano wzrosty cen środków ochrony indywidualnej oraz środków dezynfekujących.

Według danych zawartych w „Plan działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla województwa świętokrzyskiego” z 1 kwietnia 2021 roku, powiat ostrowiecki obsługiwany jest przez pięć Zespołów Ratownictwa Medycznego, zlokalizowanych w Ostrowcu Świętokrzyskim.

W ogólnym ujęciu mieszkańcy powiatu ostrowieckiego mają zapewniony dobry dostęp do placówek opieki medycznej (należy pamiętać, że w wielu przypadkach uzupełnienie stanowią placówki niepubliczne), a bliskość Kielc dodatkowo tę ofertę poszerza. Ewentualne problemy w tym obszarze mogą być związane, podobnie jak i w skali całego kraju, głównie z ujawniającymi się coraz częściej brakami w kadrze medycznej, czy sprzęcie medycznym, kolejkami do specjalistów oraz utrudnionej dostępności do placówek medycznych dla osób niepełnosprawnych lub starszych, nieposiadających własnego transportu. Sytuację tę dodatkowo pogłębia trwający kryzys spowodowany pandemią koronawirusa.

Wskaźniki dotyczące opieki zdrowotnej, publikowane przez Główny Urząd Statystyczny, tylko częściowo obrazują jakość życia w danej jednostce, dodatkowo publikowane są z opóźnieniem, dlatego należy je traktować co najwyżej pomocniczo. Jednym z nich jest liczba porad udzielanych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej – tych w 2020 r. na terenie całego powiatu ostrowieckiego udzielono 496 406 – o ponad 55 tys. mniej niż przed sześcioma laty. Największy udział w tej liczbie mają gminy Ostrowiec Świętokrzyski oraz Kunów, gdzie liczba udzielonych porad w tym samym roku wyniosła, odpowiednio, 361,3 tys. oraz 36,4 tys. Niezauważalna jest przy tym korelacja liczby udzielonych porad lekarskich z liczbą ludności zamieszkującej daną gminę. Oczywiście w gminie o największej populacji tych porad udzielono najwięcej, jednak w przypadku pozostałych jednostek liczba porad na jednego mieszkańca wahała się od 2,54 do 4,82. Wynika z tego, że przeciętny mieszkaniec Ostrowca Świętokrzyskiego dwa razy częściej korzystał z pomocy lekarza niż mieszkaniec gminy Bodzechów lub Ćmielów.

Tabela 12. Porady udzielane w ramach podstawowej opieki zdrowotnej

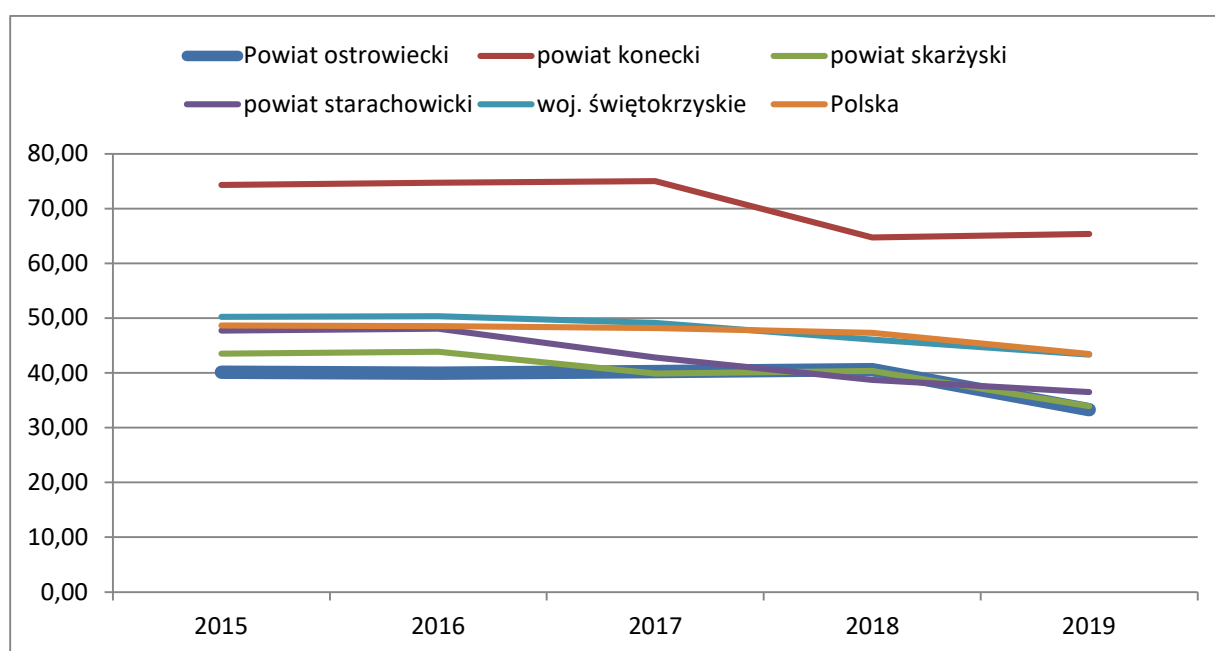
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I. porad na mieszkańca
Powiat ostrowiecki	551857	516 216	520 955	541 813	553 413	496406	4,61
Ostrowiec Św.	411 196	379 737	387 907	408 781	409 863	361332	5,36
Baltów	16 187	16 065	15 598	15 820	14 519	13538	4,04
Bodzechów	41 354	40 540	38 843	37 735	36 793	33448	2,54
Ćmielów	26 798	26 610	25 302	25 793	25 064	19057	2,62

Kunów	23 456	22 024	22 752	22 989	31 575	36447	3,75
Waśniów	32 866	31 240	30 553	30 695	35 599	32584	4,82

Źródło. BDL GUS

Innym, często spotykanym wskaźnikiem jest liczba łóżek w szpitalach, przypadająca na 10 tys. mieszkańców. Pod tym względem powiat ostrowiecki z wartością 33,31 łóżka odnotowaną w 2019 r. prezentuje się bardzo niekorzystnie na tle porównawczym – większą dostępność łóżek, przynajmniej w teoretycznym ujęciu, posiadały wszystkie analizowane powiaty (konecki – 65,37) oraz województwo świętokrzyskie. Należy również dodać, że we wszystkich powiatach z grupy porównawczej w ciągu pięciu lat zmniejszyła się rzeczywista liczba łóżek w szpitalach.

Wykres 30. Porady udzielane w ramach podstawowej opieki zdrowotnej

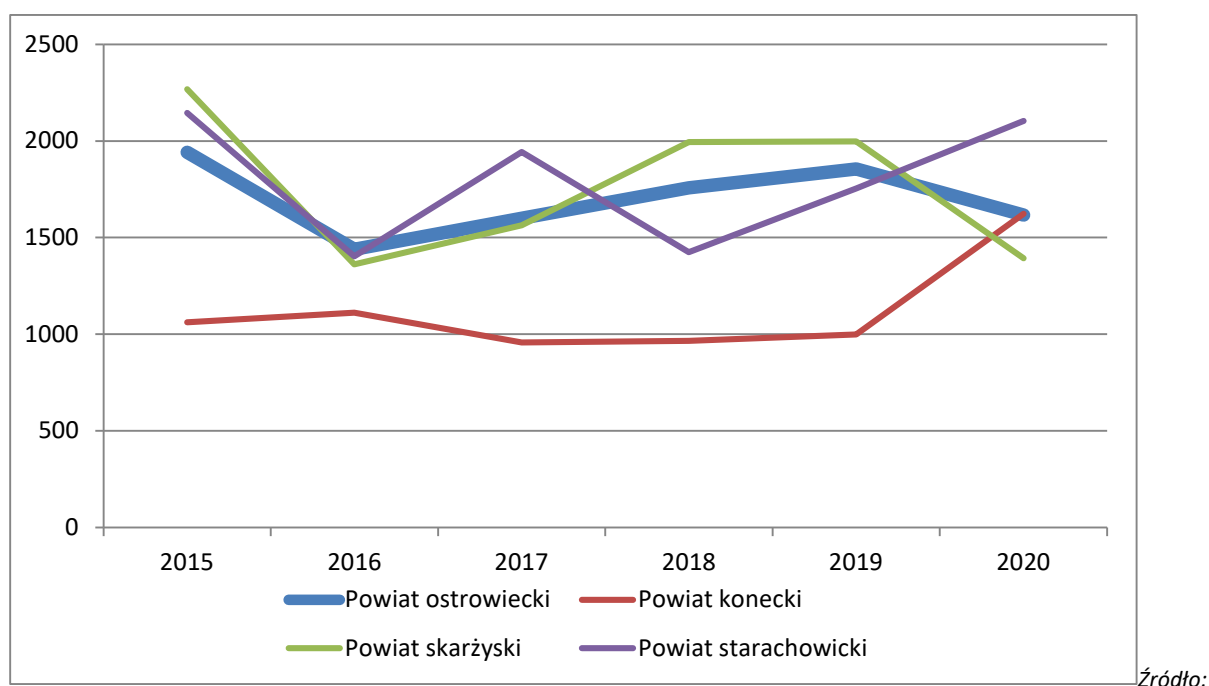
Źródło. BDL GUS

Bezpieczeństwo publiczne

Jak wskazano we wcześniejszych częściach raportu, dużym problemem w powiecie ostrowieckim jest zarówno stan techniczny najważniejszych dróg, jak również duże natężenie ruchu samochodowego. Sytuacja ta ma bezpośrednie przełożenie na bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego i zdarzenia drogowe, zmniejszenie liczby których zwykle stanowi jedno z najpoważniejszych wyzwań stojących przed władzami samorządowymi. Dane za lata 2015-2019 pokazują, że na obszarze analizowanej jednostki liczba wypadków utrzymywała się na zbliżonym poziomie – odnotowane w 2019 r. 50 takich zdarzeń to o 2 więcej niż w roku 2015 ale jednocześnie o 8 mniej niż w roku 2016. Na poziomie wojewódzkim w tym samym okresie zaobserwowano zmniejszenie liczby wypadków z 1 353 do 1 056. Analiza przytoczonych danych pokazuje, że w ostatnich latach poziom bezpieczeństwa na drogach powiatu ostrowieckiego utrzymuje się na podobnym poziomie i to przy rosnącym ruchu pojazdów samochodowych.

Na terenie powiatu ostrowieckiego działa Komenda Powiatowa Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim, z placówkami (komisariatami) w Kunowie i Ćmielowie. Okres 2015-2020 charakteryzował się skokową liczbą przestępstw, odnotowywanych na terenie powiatu. W okresie tym nie można wyodrębnić żadnego trendu, który wskazałby na jakikolwiek kierunek zachodzących zmian. Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w kolejności chronologicznej prezentowała się następująco: 1 942, 1 440, 1 601, 1 758, 1 855, 1 616. Podobną sytuację można zaobserwować we wszystkich powiatach grupy porównawczej.

Wykres 31. Liczba przestępstw w wybranych powiatach JST

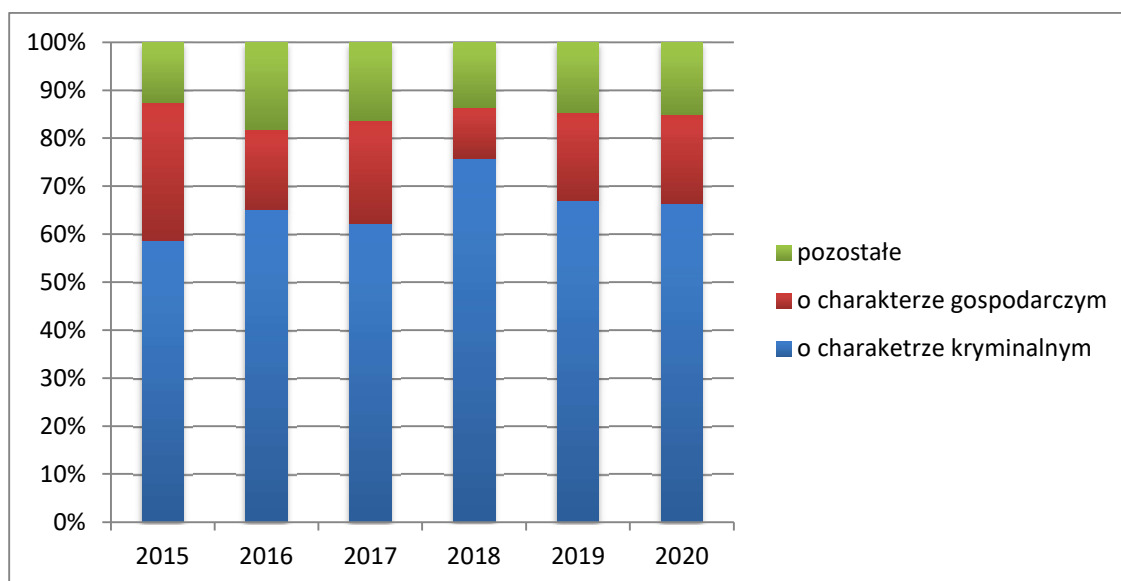

Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Źródło:

Na przestrzeni lat 2015-2020 większość stanowiły przestępstwa o charakterze kryminalnym – ich odsetek wahał się od 58,65% (2015) do 75,88% (2018).

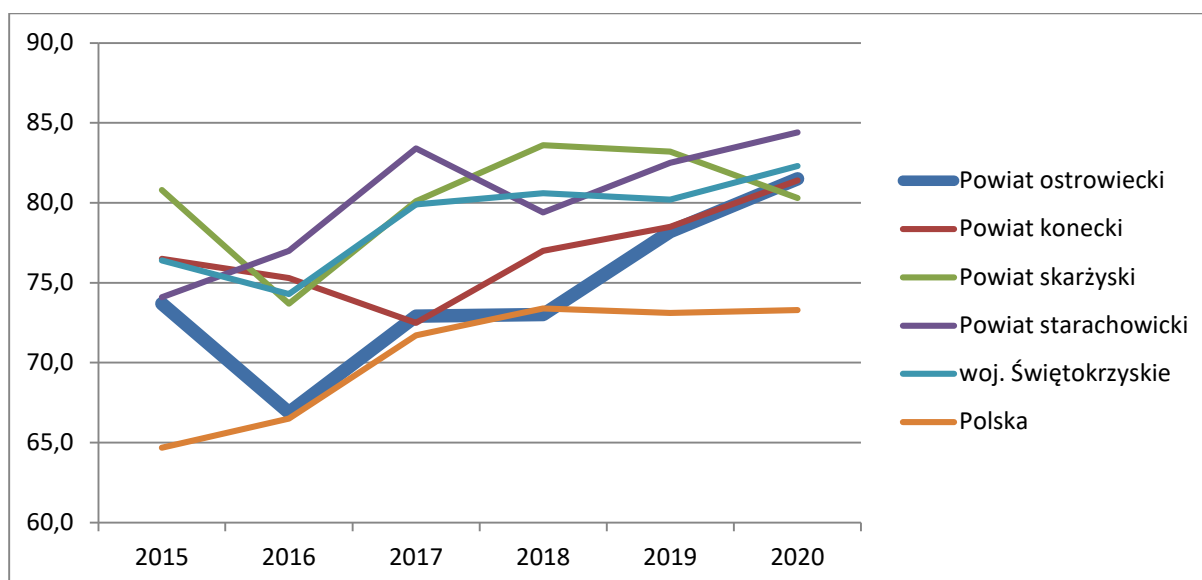
Wykres 32. Struktura [%] przestępstw na terenie powiatu ostrowieckiego (2015-2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Najczęściej stosowanym wskaźnikiem oceniającym pracę policjantów na danym terenie jest wykrywalność przestępstw, wyrażana odsetkiem ich ogólnej liczby. Pod tym względem powiat ostrowiecki notuje niezadowalający rezultat – w okresie 2015-2020 wykrywalność przestępstw była poniżej średniej wojewódzkiej i za wyjątkiem ostatniego roku, poniżej wskaźników pozostałych powiatów porównawczych. Należy jednak przy tym wspomnieć, że od 2016 roku wskaźnik wykrywalności stale rośnie.

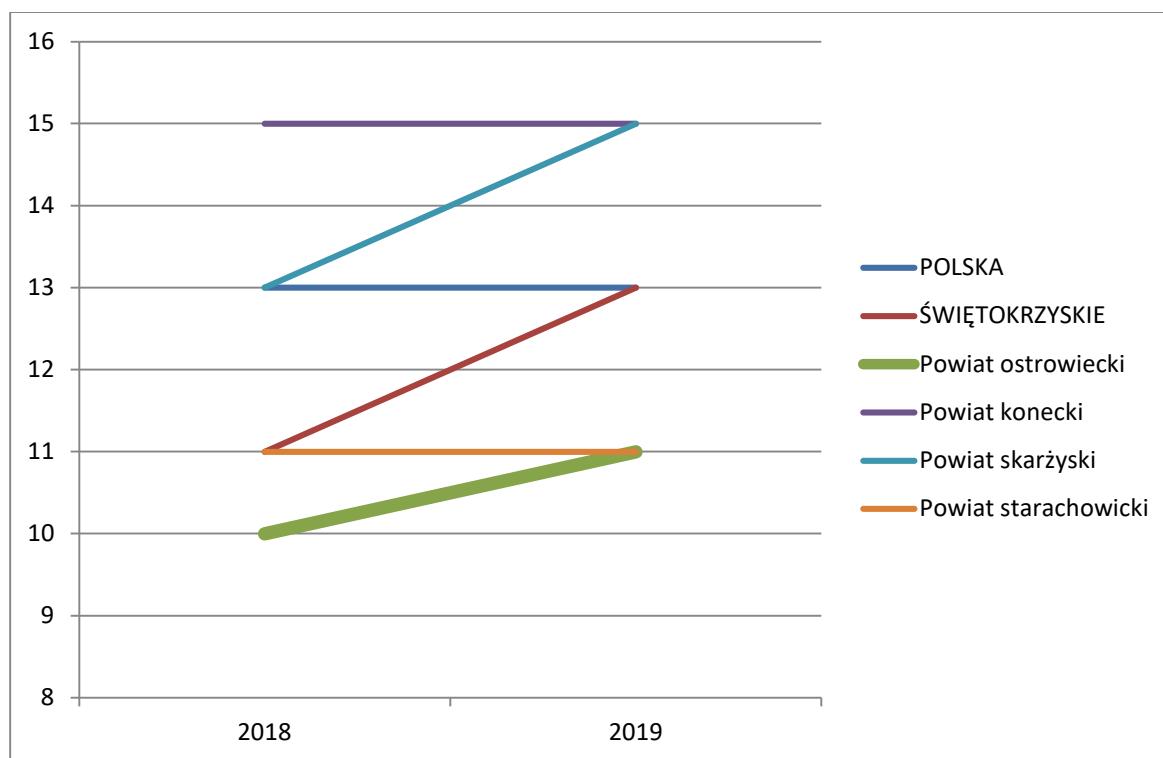
Wykres 33. Poziom wykrywalności przestępstw [%] w wybranych jst (2015-2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Od 2018 roku Główny Urząd Statystyczny prowadzi statystykę dotyczącą działalności jednostek ochrony przeciwpożarowej. Na chwilę przygotowywania niniejszej diagnozy dostępne były dane za dwa lata. W roku 2018 odnotowano 1 072 zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej. W kolejnym roku liczba zdarzeń wzrosła do 1 208.

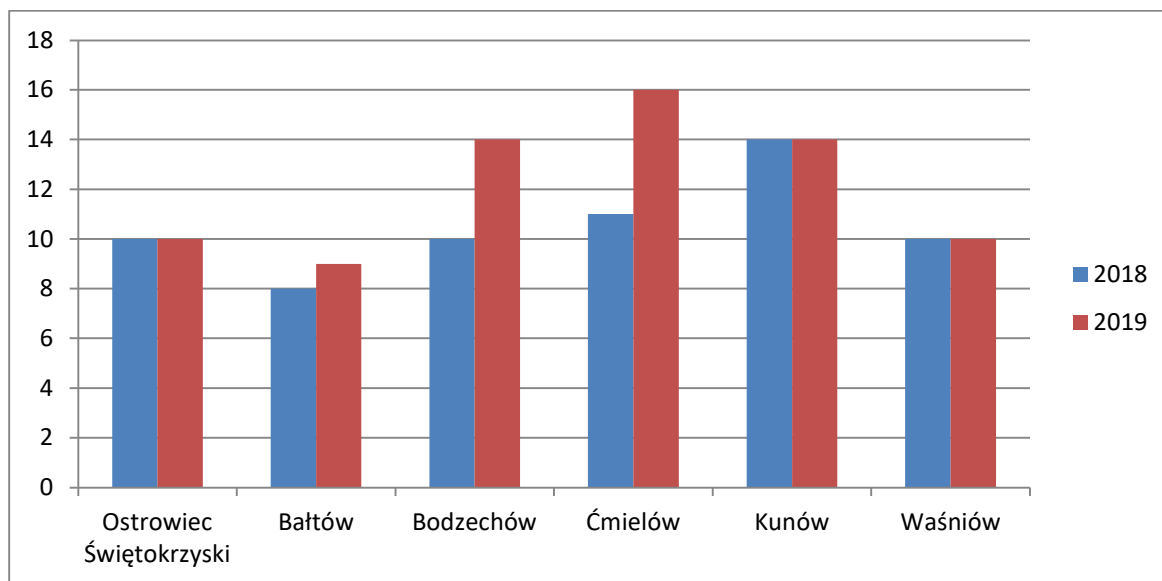
Wykres 34. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności (2018-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W powiecie ostrowieckim w porównaniu z województwem oraz innymi powiatami z grupy porównawczej statystycznie było najmniej zdarzeń wymagających udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej. Najmniejsza liczba zdarzeń miała miejsce w gminach wiejskich: Bałtów i Waśniów oraz w gminie miejskiej Ostrowiec Świętokrzyski.

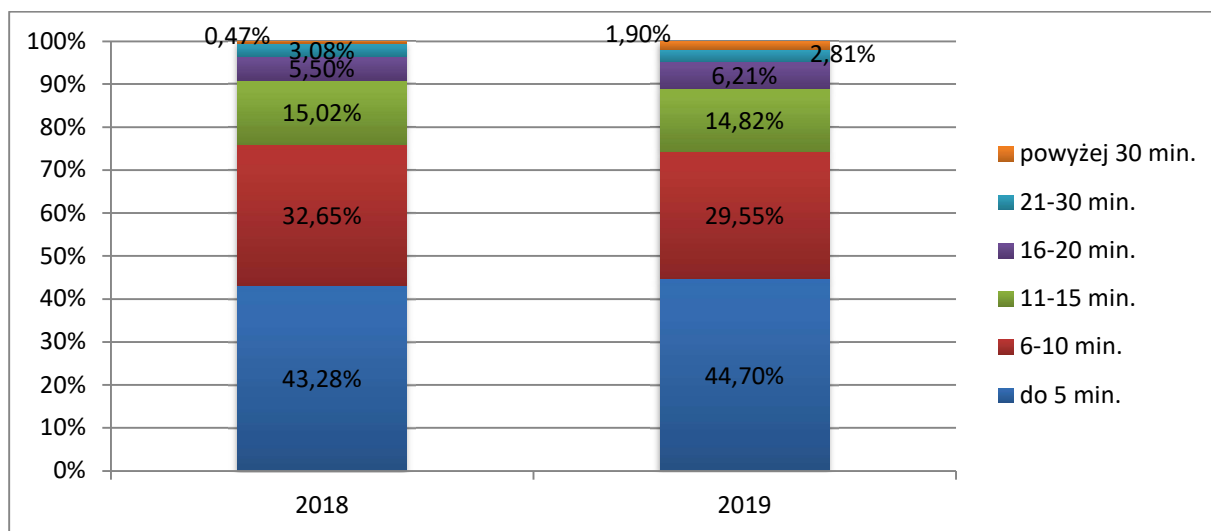
Wykres 35. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności w gminach powiatu ostrowieckiego(2018-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Statystyką interesującą mieszkańców jest czas dojazdu do zdarzenia. W przypadku około 75% zdarzeń jednostki straży pożarnej docierają w mniej niż 10 minut, przeważnie w czasie do 5 minut. W 2019 roku zwiększył się za to odsetek zdarzeń do których dotarcie wymagało więcej niż pół godziny.

Wykres 36. Czas dojazdu do zdarzenia (2018-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe

Walory przyrodnicze i stan środowiska

Powiat ostrowiecki jest miejscem bogatym w wiele walorów przyrodniczych. Potencjał powiatu w tym zakresie, mierzony samym tylko odsetkiem powierzchni chronionej (przy wyłączeniu rozległych obszarów Natura 2000, nieujmowanych w statystyce publicznej), jest olbrzymi – według stanu na koniec 2020 r. jest to 45 259,85ha, stanowiące 73,4% powierzchni powiatu. Na liczbę tę składa się 7 rezerwatów przyrody:

- Rezerwat przyrody „Lisiny Bodzechowskie” (gmina Bodzechów);
- Rezerwat przyrody „Krzemionki Opatowskie” (gminy Bodzechów i Ćmielów);
- Rezerwat leśny Roso (gmina Bałtów);
- Rezerwat leśny Ulów (gmina Bałtów);
- Rezerwat leśny „Szczytniak” (gmina Waśniów);
- Rezerwat leśny „Małe Gołoborze” (gmina Waśniów);
- Rezerwat przyrody nieożywionej „Wąwóz w Skałach” (gmina Waśniów).

1 park krajobrazowy (Jeleniowski Park Krajobrazowy – o powierzchni ogółem 4295 ha), dwa obszary chronionego krajobrazu (Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej (OChKDK) na terenie całej Gminy Kunów, Bałtów i Bodzechów oraz części Gminy Waśniów oraz Jeleniowski obszar Chronionego Krajobrazu (JOChK), którego część o powierzchni 3512ha zlokalizowana jest w Gminie Waśniów), jeden zespół przyrodniczo-krajobrazowy (w gminie Ćmielów w miejscowości Podgrodzie pod ochroną znajduje się obszar będący wschodnim zboczem doliny rzeki Kamiennej. Obszar ten zbudowany jest z wapieni górnopaleozoicznych ze stanowiskami roślinności kserotermicznej wraz z ruinami średniowiecznej budowli warownej i zajmuje powierzchnię 8,7ha.). Dodatkowo na obszarze powiatu ostrowieckiego występuje duża liczba pomników przyrody – na sierpień 2021 roku było to 30 pomników.

Uzupełnieniem obszarów chronionych na terenie powiatu ostrowieckiego są następujące Obszary Natura 2000:

- PLH260019 Dolina Kamiennej;
- PLH260024 Krzemionki Opatowskie;
- PLH260028 Ostoja Jeleniowska;
- PLH260039 Wzgórza Kunowskie;
- PLH260002 Łysogóry.

Powyższe obszary objęte ochroną nie dość że mają istotny wpływ na kształtowanie i ochronę ekosystemów to również stanowią istotny potencjał rozwojowy powiatu, jako miejsca atrakcyjnego prowadzenia turystyki wypoczynkowej.

Za jeden z ważniejszych problemów powiatu ostrowieckiego w zakresie stanu środowiska naturalnego w opiniach mieszkańców należy uznać zanieczyszczenie powietrza. Składa się na nie głównie,

stanowiąca problem w skali ogólnopolskiej, tzw. „niska emisja”, nasilająca się w okresie jesienno-zimowym oraz obecność na terenie powiatu zakładów przemysłowych.

Według danych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska na terenie powiatu ostrowieckiego nie zlokalizowano stacji pomiarowych, których zadaniem jest monitoring jakości powietrza, zatem dalszą analizę oparto na danych Głównego Urzędu Statystycznego dotyczącą wielkości emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych zakładów szczególnie uciążliwych.

Tabela 13. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Emisja zanieczyszczeń gazowych [t/r]						
p. ostrowiecki	310 708	327 137	351 385	322 828	262 830	260 303
p. konecki	187 084	181 372	179 289	169 287	186 473	188 853
p. skarżyski	66 232	66 808	62 753	58 895	54 401	54 275
p. starachowicki	109 414	128 158	133 212	152 456	147 631	145 546
Emisja zanieczyszczeń pyłowych [t/r]						
p. ostrowiecki	61	45	101	116	118	97
p. konecki	188	77	73	73	85	77
p. skarżyski	33	35	23	20	20	20
p. starachowicki	121	118	115	111	200	87

Źródło. BDL GUS

Jak wspomniano wcześniej jakość powietrza szczególnie potrafi się pogorszyć w miesiącach jesiennych i zimowych co można wiązać z tzw. niską emisją, czyli ogrzewaniem domów za pomocą węgla i innych paliw stałych, często w piecach nie spełniających żadnych standardów emisyjnych. Walka ze smogiem – w dużej mierze także ze względu na oczekiwania społeczne – stanowi dla powiatu ostrowieckiego ważne wyzwanie z dziedziny ochrony środowiska naturalnego.

Powiat Ostrowiecki w całości znajduje się w obrębie zlewni rzeki Kamiennej, będącej lewobrzeżnym dopływem Wisły, której długość na terenie powiatu wynosi 60 km. Rzeka przepływa przez teren gminy Kunów, Bodzechów, Ćmielów, Bałtów oraz miasto Ostrowiec Świętokrzyski. Zlewnia ta charakteryzuje się asymetrycznością z wyraźnie rozbudowaną częścią prawostronną. Z obszaru lewobrzeżnego Kamienna zasilana jest przez kilka cieków odwadniających południowe zbocze Przedgórza Łżeckiego.

Oprócz rzeki Kamienna sieć rzeczną powiatu tworzą:

- Prawobrzeżna część zlewni rzeki Kamiennej - ma dobrze rozwiniętą sieć rzeczną reprezentowaną przez: Świślinę z prawobrzeżnymi dopływami Węgierki i Pokrzywianki, Modłę, Kamionkę i Ćmielówkę oraz inne małe ciek.
- Lewobrzeżne dopływy Kamiennej: dopływ z Ostrowca-Rzeczek, Ciek Denkowski, struga Dunaj.

Rysunek 4. Wody powierzchniowe oraz zbiorniki wodne na terenie powiatu Ostrowieckiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://map.wrota-swietokrzyskie.pl>

Wody powierzchniowe reprezentowane są również przez niewielkie oczka wodne, stawy w rejonie Ostrowca (3 stawy w dzielnicy Gutwin, 2 stawy w Parku Miejskim, stawy na terenie rewitalizowanego obszaru przemysłowego, zbiorniki w okolicy ulic: Topolowej, Tomaszów, Kilińskiego, Mostowej, Świętokrzyskiej, 11-go Listopada, Denkowskiej, Kuźni i Sienkiewicza), zbiornik retencyjno-rekreacyjny „Topiołki” położony w Ćmielowie, zbiorniki wodne (stawy) w Waśniowie, Mirogonowicach, Boleszynie, Zajączkowicach, Czajęcicach, Boksycach, Nosowie i Grzegorzowicach oraz wyrobiska poeksploatacyjne zalane wodą w miejscowości Rudka.

Tabela 14. Jakość wód powierzchniowych w wybranych punktach krajowej sieci monitoringu w Powiecie Ostrowieckim w 2018 r.

Lp.	Punkt pomiarowy	Klasa elementów biologicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu wód
1	Kamienna od Zb. Brody Iłżeckie do Świśliny (Kamienna – Nietulisko)	4	Słaby	poniżej stanu dobrego	zły
2	Kamienna od Świśliny do Przepaści (Kamienna – Krasków)	4	Słaby	poniżej stanu dobrego	Zły
3	Świślina - od Pokrzywianki do ujścia (Świślina – Nietulisko)	3	umiarkowany	poniżej stanu dobrego	Zły

Źródło: Raport „Stan Środowiska w województwie świętokrzyskim. Raport 2020, WIOŚ Kielce

Badanie stanu jakości wód powierzchniowych przeprowadzone w 2018 r. na terenie całego województwa świętokrzyskiego wykazały, że stan jakości rzeki Kamienna, mierzony w dwóch punktach pomiarowych, zlokalizowanych na terenie Powiatu Ostrowieckiego, jest zły. Oceny tej dokonano na podstawie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego (w tym klasyfikacji elementów: biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych) oraz wyników klasyfikacji stanu chemicznego i oceny spełnienia wymogów dla obszarów chronionych. W przypadku punktu pomiarowego Świślina – Nietulisko (rzeka Świślina - od Pokrzywianki do ujścia), stan jakości oceniono również jako zły. Analizując powyższe dane z danymi zawartymi w poprzedniej Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Ostrowieckiego, które dotyczyły badania z roku 2012 należy zauważyć, że we wszystkich trzech punktach pomiarowych pogorszył się stan i potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny wód.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach wskazuje, że na terenie powiatu ostrowieckiego znajduje się jeden zakład produkcyjny zakwalifikowany jako zakład zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej – zakład produkcyjny spółki Air Products w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Ze względu na zasobność wód podziemnych w obrębie Powiatu Ostrowieckiego można wyróżnić 3 strefy:

- Strefa obejmująca północno – wschodnią część powiatu (GZWP nr 420 oraz GZWP nr 405). GZWP nr 420 Wierzbica – Ostrowiec Świętokrzyski to zbiornik szczelinowo krasowy, górnej jury. Zbudowany z wapieni i margli. Zbiornik ten posiada dokumentację hydrogeologiczną. GZWP 405 Niecka Radomska to zbiornik szczelinowo – porowy, górnej kredy. Zbudowany ze skał wodonośnych takich jak: margle, piaskowce, opoki, gezy. Strefa ta obejmuje Główne Zbiorniki Wód Podziemnych nr 420 i nr 405 tj. północno wschodnią część Powiatu Ostrowieckiego.
- Strefa użytkowych zbiorników wód podziemnych (UZWP) obejmująca środkową i południową część powiatu. Strefa ta obejmuje pozostałą część powiatu bez centralnej i południowej części gminy Waśniów, która jest praktycznie bezwodna.

- Strefa praktycznie bezwodna znajdująca się w południowym krańcu powiatu, obejmująca utwory kambru, ordowiku, syluru i dolnego dewonu. Osady kambru zbudowane są z piaskowców kwarcytowych, iłowców, mułowców i łupków, osady ordowiku z piaskowców, osady syluru z łupków graptolitowych i szarogłazów, natomiast osady dolnego dewonu z piaskowców kwarcytowych, mułowców i iłowców. W strefie tej nie ma możliwości lokalizacji ujęć wód podziemnych dla zbiorowego zaopatrzenia. Strefa ta obejmuje centralną i południową część gminy Waśniów.

Potencjał turystyczny

Potencjał turystyczny powiatu ostrowieckiego można określić jako duży, przy zastrzeżeniu jednak, że opiera się on na dwóch głównych lokalizacjach: Krzemionkach oraz Bałtowie. Obydwie lokalizacje, o odmiennej charakterystyce przyciągają do powiatu licznych turystów jak na świętokrzyskie uwarunkowania.

To właśnie Jura Park w Bałtowie w ostatnich latach był najchętniej odwiedzaną atrakcją turystyczną w regionie. Według danych Świętokrzyskiego Urzędu Marszałkowskiego w roku 2019 odwiedziło go 454 tys. osób, czyli o niemal 50 tys. więcej niż w roku poprzednim. W dwudziestce najchętniej odwiedzanych atrakcji w tamtym okresie znalazło się również Muzeum Archeologiczne i Rezerwat „Krzemionki” (42 834 osoby w roku 2019 oraz 32 939 w roku 2018). Rok 2020 ze względu na ograniczenia spowodowane pandemią charakteryzował się mniejszą liczbą turystów. Dodatkowo w Muzeum w Krzemionkach trwały prace modernizacyjne, zakończone dopiero w lipcu 2021 roku. Można teraz skorzystać między innymi z trasy turystycznej liczącej ok. 1,5 km długości i prezentującej oryginalne wyrobiska neolitycznych kopalń, hałdy górnicze oraz zagłębienia poszybowe składające się na wyjątkowy krajobraz przemysłowy sprzed 5000 lat. Najciekawszą częścią trasy jest jej fragment poprowadzony pod ziemią. Dodatkową atrakcją jest rekonstrukcja pradziejowej osady zajmującej powierzchnię ok. 1,5 ha, podczas zwiedzania której można wyobrazić sobie jak ludzie epoki kamienia i wczesnej epoki brązu organizowali przestrzeń, którą zamieszkiwali.

Od 2019 roku Krzemionkowski Region Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego został wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO jako 16 miejsce z Polski, które znalazło się na tej prestiżowej liście. Jest to jedyny obiekt w województwie świętokrzyskim mogący się tym pochwalić. W związku z tym dla powiatu ostrowieckiego jednym z głównych celów rozwojowych powinno być spełnienie wszelkich wymagań celem pozostania na liście światowego dziedzictwa.

Mimo relatywnie dużej liczby turystów, jak na województwo świętokrzyskie, nie można traktować turystyki jako głównej gałęzi rozwoju powiatu. Jest ona oczywiście olbrzymim potencjałem promocyjnym i gospodarczym (m.in. poprzez rozwój usług towarzyszących, takich jak gastronomia, hotelarstwo), z drugiej strony zaś stanowi wyzwanie w zakresie dostosowania posiadanej infrastruktury do obsługi ruchu turystycznego (np. drogi dojazdowe,

parkingi). Należy też mieć na uwadze, że branża ta jest wrażliwa na negatywne skutki w przypadku zaistnienia takich okoliczności jak epidemia COVID-19, skutkująca kilkumiesięcznym zamarciem ruchu turystycznego.

Bogactwo zasobów dziedzictwa kulturowego, jakie posiada powiat ostrowiecki, pokazuje Rejestr Zabytków Nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego. Według stanu z czerwca 2021 r., znajduje się w nim (w podziale na gminy):

- gmina Ostrowiec Świętokrzyski –7 obiektów;
- gmina Bałtów –4 obiektów;
- gmina Kunów – 6 obiektów;
- gmina Bodzechów – 3 obiekty;
- gmina Ćmielów – 9 obiektów;
- gmina Waśniów – 12 obiektów.

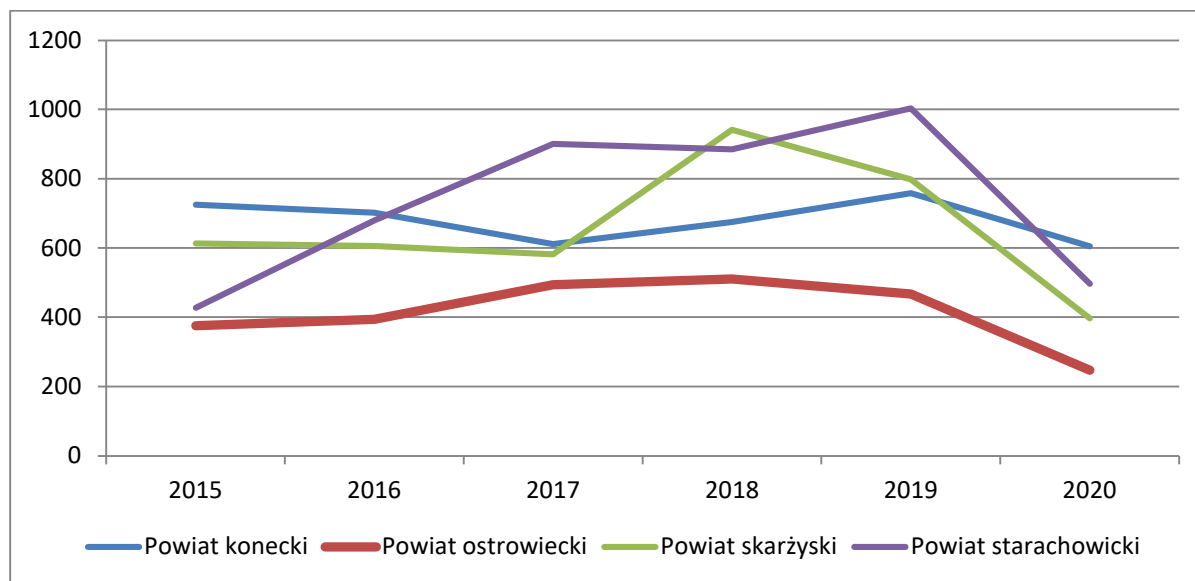
Są wśród nich obiekty sakralne, dwory, pałace, zabudowa z układami urbanistycznymi oraz zabytki techniki.

Innym produktem turystycznym, który Małopolska od co najmniej kilku lat stara się promować i rozwijać, jest turystyka rowerowa.

Potencjał powiatu ostrowieckiego z racji ukształtowania terenu sprowadza się przede wszystkim do turystyki o charakterze rekreacyjnym. Na obszarze powiatu wytyczono niemal 70 km ścieżek rowerowych (dane BDL GUS z 2019 roku) będących pod zarządem zarówno starostwa, gmin jak i urzędu marszałkowskiego. Względem roku 2015 przybyło ich o 30,5 km.

Potencjał turystyczny jest jednym z tych zasobów, których ocenę ciężko oprzeć o dane statystyczne – prezentowane przez GUS wskaźniki dotyczące liczby udzielonych noclegów nie odzwierciedlają w pełni atrakcyjności turystycznej danej jednostki, chociażby ze względu na brak uwzględnienia częstej „turystyki jednodniowej” (która nie jest w żaden sposób ewidencjonowana). Z kolei statystyka dotycząca noclegów obejmuje nie tylko ruch turystyczny, ale i noclegi służbowe oraz udzielone np. przy okazji imprez okolicznościowych (wesela). Stąd też informacje dotyczące udzielonych noclegów należy traktować co najwyżej pomocniczo. Wartość wskaźnika noclegów w przeliczeniu na 1 tys. ludności w przypadku powiatu ostrowieckiego była najniższa w każdym analizowanym roku. Wynika to z najniższej zewidencjonowanej liczby udzielonych noclegów (najwięcej w 2018 roku-56 487). Na terenie powiatu nie ma obiektu o standardzie wyższym niż 3 gwiazdki. Jest to też powodem trudności w organizacji imprez sportowych, ponieważ uczestnicy czy też goście muszą nocować np. w sąsiednich Starachowicach. Ostatni rok był rokiem trudnym dla całej branży co doskonale widać po wykresie.

Wykres 37: Liczba udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wybranych jst (2015-2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

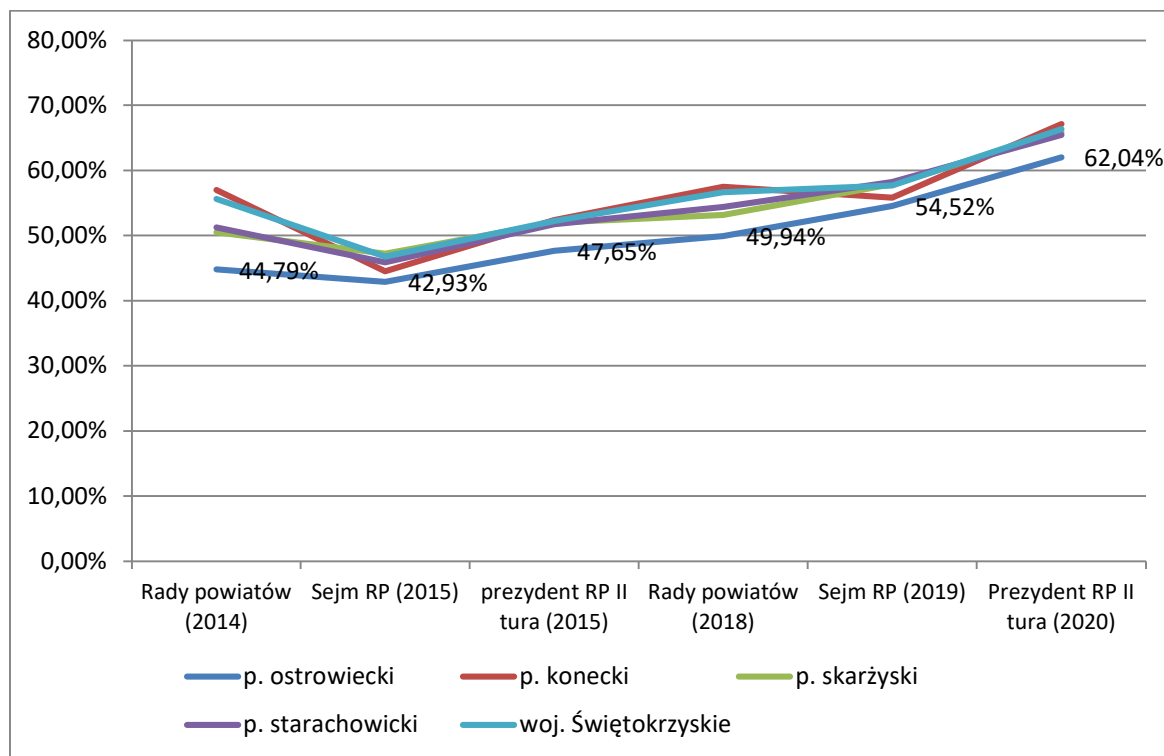
Kapitał społeczny

Frekwencja wyborcza

Za jeden z mierników poziomu rozwoju kapitału społecznego danej zbiorowości przyjmowany jest udział jej członków w wyborach. Na potrzeby niniejszej diagnozy analizie została poddana frekwencja w wyborach samorządowych (rady powiatów) w latach 2014 i 2018, oraz do Sejmu RP i na urząd Prezydenta RP (II tura) w 2015 i 2019 roku.

Ogólnie można stwierdzić, że frekwencja wyborcza w powiecie ostrowieckim rośnie. W ostatnich czterech latach mniejszym zainteresowaniem od ogólnopolskich cieszyły się wybory samorządowe. Dopiero w 2019 r. (wybory do Sejmu RP) udało się przekroczyć pułap 50%, natomiast w ostatnich wyborach prezydenckich, w II turze frekwencja w powiecie ostrowieckim przekroczyła 60%. Należy przy tym odnotować, że frekwencja wyborcza zarówno w powiatach porównywanych, jak i w całym województwie była wyższa średnio o kilka punktów procentowych we wszystkich analizowanych wyborach.

Wykres 38: Frekwencja wyborcza [%] w wybranych głosowaniach w wybranych jst (2014-2020)

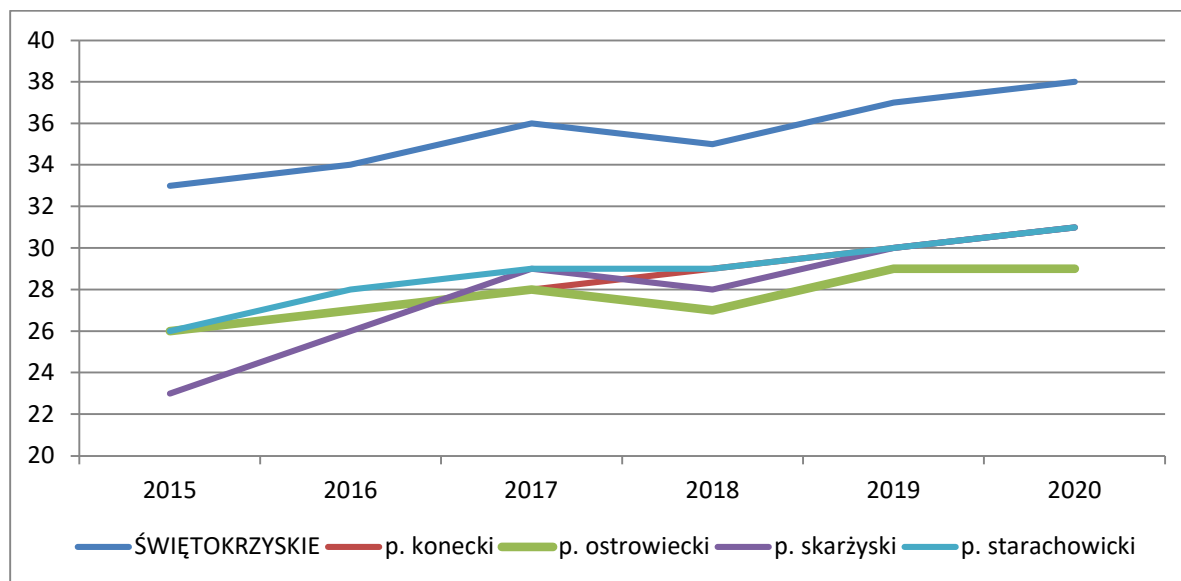

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne

Działalność organizacji zaliczanych do III sektora, na czele z fundacjami i stowarzyszeniami, również może być uznawana za częściowy wskaźnik poziomu rozwoju kapitału społecznego na terenie danej jednostki. Największa jego niedoskonałość przejawia się w tym, że nie zawsze wysoka liczebność organizacji tego typu przekłada się na aktywność i efektywność działania. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na obszarze analizowanej jednostki działało w 2020 r. 317 takich podmiotów i była to najwyższa wartość a analizowanym sześcioletnim przedziale czasu. Wartość wskaźnika ich liczby przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w powiecie ostrowieckim w 2020 r. wyniosła 29 – najmniej spośród analizowanych jednostek.

Wykres 39: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne [liczba] w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wybranych jst (2015-2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Spośród gmin powiatu ostrowieckiego najwyższą wartość parametru w 2020 r. odnotowano w Bałtowie] (51). Średnia powiatowa została przekroczona jeszcze jedynie w gminach Ćmielów (37) i Kunów (39). W Ostrowcu Świętokrzyskim wskaźnik był równy 29. Pozostałe jednostki charakteryzowały się niższą aktywnością społeczną tego rodzaju – najslabiej pod tym względem prezentowały się gminy– Waśniów (19) oraz Bodzechów (20).

Sport

Powiat Ostrowiecki jak na warunki województwa świętokrzyskiego jest miejscem o bogatej historii sportowej. Liczne obiekty sportowe zapewniają nie tylko mieszkańcom możliwość wyczynowego i amatorskiego uprawiania sportu w tym piłki nożnej, judo, koszykówki, taekwondo, pływania.

Dane statystyczne, gromadzone przez Główny Urząd Statystyczny, a dotyczące szeroko pojętego sportu nie oddają w pełni stanu faktycznego – nie uwzględniają bowiem chociażby amatorskiego, niezorganizowanego uprawiania sportu. Według tych danych na terenie powiatu w 2020 roku zarejestrowanych było 14 klubów sportowych (łącznie z klubami wyznaniowymi i uczniowskimi klubami sportowymi) przy 16 w roku 2016 (dane zbierane są w cyklach dwuletnich). W powiatach z grupy porównawczej na koniec analizowanego czasu liczba ta wynosiła odpowiednio 21 dla powiatu koneckiego, 13 dla powiatu skarżyskiego oraz 23 dla powiatu starachowickiego.

Do najbardziej rozpoznawalnych klubów sportowych, działających na terenie powiatu ostrowieckiego, należy KSZO Ostrowiec Świętokrzyski, głównie za sprawą przeszłości w najwyższej klasie rozgrywkowej w najbardziej popularnej dyscyplinie sportowej w Polsce – piłce nożnej. KSZO to również inne sekcje sportowe: piłka ręczna, siatkówka, pływanie,

waterpolo oraz boks. W wielu tych dyscyplinach w klubie trenują reprezentanci Polski w swoich dyscyplinach zarówno na szczeblu juniorskim jak i seniorskim.

Do największych sukcesów sportowców z powiatu ostrowieckiego należą liczne medale z Mistrzostw Europy Juniorów w Pływaniu (ostatni z 2012 roku), medale Mistrzostw Polski Seniorów i Młodzieżowców w pływaniu (ostatnie w 2013 roku). Drużyna Waterpolo została 9 krotnym mistrzem Polski seniorów oraz 4 krotnym juniorów. W XX wieku sekcja bokserska zdobywała liczne medale Mistrzostw Polski.

Kultura

Zdecydowaną większość zadań w zakresie krzewienia kultury na obszarze powiatu ostrowieckiego wypełniają instytucje kultury prowadzone przez poszczególne samorządy gminne – zwykle są to ośrodki kultury oraz biblioteki publiczne, wraz z filiami tych placówek. Jedyne muzeum zlokalizowane jest na terenie gminy Bodzechów to Muzeum Archeologiczne i Rezerwat „Krzemionki”. Są to unikalne w skali światowej neolityczne kopalnie krzemienia pasiastego w Krzemionkach – wpisane od 2019 roku na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. We wcześniejszych latach sezonowo funkcjonowało również Muzeum Witolda Gombrowicza.

Dane statystyczne dotyczące sektora kultury, gromadzone przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych, są dość skromne, dlatego ich analiza ma raczej znaczenie pomocnicze i uzupełniające, a przy tym pozwalające na porównanie z innymi jednostkami. Wartość wskaźnika obrazującego liczbę uczestników wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie powiatu w okresie 2015-2019 oscylowała wokół poziomu 60 000 osób. Załamanie przyszło w roku 2020 (17 669 uczestników imprez kulturowych) ale miało to oczywiście związek z ograniczeniami sanitarnymi wprowadzonymi w związku z pandemią.

Edukacja szkolna

Do jednostek prowadzonych przez powiat ostrowiecki, realizujących zadania w zakresie edukacji, w 2020 r. należały:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Ostrowcu Świętokrzyskim;
2. Liceum Ogólnokształcące nr II im. J. Chreptowicza;
3. Liceum Ogólnokształcące Nr III im. Wł. Broniewskiego;
4. Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego;
5. Zespół Szkół Nr 1;
6. Zespół Szkół Nr 2;
7. Zespół Szkół Nr 3;
8. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego.

Dodatkowo, samorząd powiatu jest także organem prowadzącym dla Zespołu Szkół Specjalnych, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Bursy Szkolnej oraz Ogniska Pracy Pozaszkolnej. Głównym centrum oświatowym jest Ostrowiec Świętokrzyski.

Tabela 15. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach prowadzonych przez Powiat Ostrowiecki

		2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Zespół Szkół Ogólnokształcących (ul. Staszica)		384 (13)	357 (13)	336 (12)	517 (17)	520 (16)
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Liceum Ogólnokształcącego Nr III		430 (17)	410 (17)	343 (13)	466 (17)	438 (17)
Liceum Ogólnokształcącego Nr II		377 (13)	343 (13)	343 (13)	431 (14)	487 (15)
Zespół Szkół Nr 1		376 (13)	352 (13)	364 (13)	458 (15)	432 (14)
Zespół Szkół Nr 2		474 (18)	469 (18)	424 (17)	475 (19)	446 (17)
Zespół Szkół Nr 3		349 (16)	328 (15)	301 (14)	386 (17)	418 (20)
Zespół Szkół Mistrzostwa Sportowego		654 (23)	570 (21)	566 (21)	646 (23)	619 (22)
		164 (9)	132 (9)	150 (8)	205 (10)	211 (10)

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim.

W większości szkół w przeciągu analizowanego okresu czasu nastąpił wzrost liczby uczniów. Jest to istotna informacja w kontekście zmniejszającej się liczby ludności powiatu, która informuje nas o tym, że szkoły te są wybierane nie tylko przez mieszkańców powiatu ostrowieckiego ale również przez mieszkańców powiatów sąsiednich.

Jedną z metod określenia poziomu nauczania w szkołach jest porównanie wyników ogólnopolskich egzaminów. W przypadku szkół średnich najczęściej stosowaną weryfikację stanowią wyniki egzaminów maturalnych. Ostatnie analizowane pięciolecie, przy uwzględnieniu rezultatów z trzech przedmiotów (język polski, matematyka oraz język angielski jako najczęściej wybierany język obcy) pokazuje, że poziom nauczania w szkołach średnich powiatu ostrowieckiego nie wyróżnia się na tle porównawczym, chociaż na uwagę zasługują przeciętnie wyższe rezultaty z matematyki oraz języka angielskiego.

Tabela 16: Średnie wyniki [% punktów] z egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym we wszystkich typach szkół w wybranych jst (2017-2021)

	2017	2018	2019	2020	2021
p. ostrowiecki	51	54	51	48	49
p. konecki	56	49	53	50	57
p. skarżyski	51	48	46	46	52
p. starachowicki	53	53	50	47	52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Łódź

Tabela 17: Średnie wyniki [% punktów] z egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym we wszystkich typach szkół w wybranych jst (2017-2021)

	2017	2018	2019	2020	2021
p. ostrowiecki	57	56	63	52	58
p. konecki	56	55	60	55	58
p. skarżyski	52	57	57	49	54
p. starachowicki	53	50	56	50	51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Łódź

Tabela 18: Średnie wyniki [% punktów] z egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym we wszystkich typach szkół w wybranych jst (2017-2021)

	2017	2018	2019	2020	2021
p. ostrowiecki	72	70	72	69	76
p. konecki	65	69	69	68	73
p. skarżyski	65	71	71	68	74
p. starachowicki	70	69	67	69	72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Łódź

Zdawalność egzaminów maturalnych w powiecie ostrowieckim w roku 2020 wyniosła 75% i była porównywalna z powiatem koneckim (76%) oraz wyższa niż w powiatach skarżyskim (72%) oraz starachowickim (68%).

Stan finansów samorządowych

Dochody

Dochód powiatu ostrowieckiego ogółem w 2020 r. wyniósł ponad 162,8 mln zł, co oznaczało wzrost w stosunku do roku 2015 o 39,3 mln zł. Wśród powiatów stanowiących tło porównawcze był to najwyższy wzrost w ujęciu bezwzględnym. Zarówno na początku, jak i na końcu analizowanego okresu poziom dochodów powiatu ostrowieckiego był najwyższy spośród jednostek porównywanych.

Dokładniejszym porównaniem poziomu dochodów pomiędzy poszczególnymi jednostkami jest ich analiza w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Pod tym względem powiat ostrowiecki z rezultatem 1 501,76 zł osiągał w 2020 r. drugi najniższy wynik spośród wszystkich jednostek stanowiących tło porównawcze. Pomimo tego, była to jednak kwota o 74,47 zł wyższa niż średnia wartość dla województwa świętokrzyskiego.

Tabela 19. Dochody powiatu w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2015-2020 na tle jednostek porównawczych

	p. ostrowiecki	p. konecki	p. skarżyski	p. starachowicki	Woj. świętokrzyskie
Dochody ogółem					
2015	1 090,48	1 004,90	1 144,05	968,21	972,88
2016	1 097,28	1 086,18	1 156,62	1 019,43	987,60
2017	1 137,57	1 166,07	1 248,88	1 006,04	1 022,73
2018	1 175,36	1 149,97	1 336,16	1 064,55	1 133,04
2019	1 315,71	1 197,93	1 476,55	1 206,15	1 254,41
2020	1 501,76	1 514,65	1 650,73	1 357,77	1 427,29
Dochody własne					
2015	298,69	291,03	295,13	320,33	268,47
2016	319,13	310,86	298,12	334,37	286,29
2017	340,15	320,63	322,07	328,35	304,44
2018	373,45	330,38	387,45	364,53	338,99
2019	425,03	387,53	431,72	449,55	445,52
2020	448,93	495,06	446,57	527,56	487,33

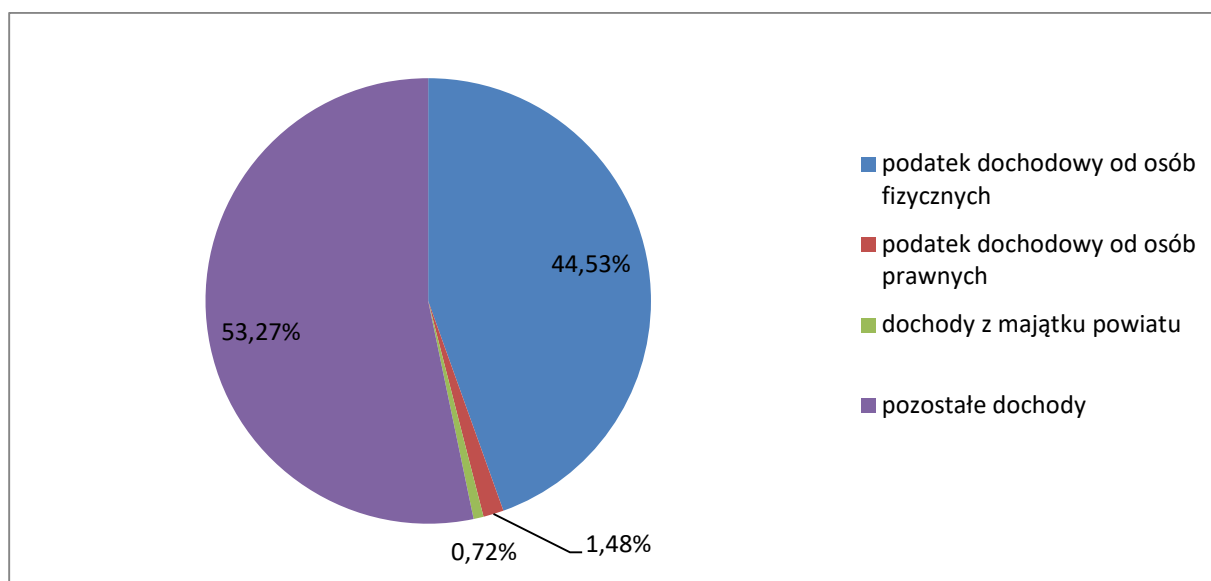
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wzrost poziomu dochodów w przeliczeniu na mieszkańca w powiecie ostrowieckim również był niższy niż w powiecie koneckim i skarżyskim (411,28 zł). Biorąc jednak pod uwagę dynamikę zmian, okazuje się, że procentowy wzrost dochodów w powiecie ostrowieckim był najniższy z całej analizowanej grupy – 37,72%.

Podstawowe źródło dochodów powiatu powinny stanowić tzw. dochody własne, czyli m.in. udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych, dochody z majątku, opłat itp. Co istotne, do dochodów własnych nie zalicza się subwencji ogólnej oraz dotacji celowych. W 2020 roku dochody własne wyniosły 48,6 mln zł, co stanowiło niemal 30% ogółu dochodów.

Ważną częścią dochodów własnych powiatu ostrowieckiego są wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. W 2020 roku wyniosły one 21 675 458,00 i stanowiły 44,53% dochodów własnych. Dochody własne w przeliczeniu na mieszkańców w powiecie ostrowieckim w 2020 roku wyniosły 448,93 zł i spośród powiatów grupy porównawczej jedynie w powiecie skarżyskim były one niższe.

Wykres 40. Dochody własne powiatu w roku 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Biorąc pod uwagę malejącą liczbę ludności powiatu oraz to, że podatek dochodowy od osób fizycznych powiązany jest z mieszkańcami aktywnymi zawodowo oraz, że subwencja i dotacje celowe również są skorelowane z liczbą osób, można dostrzec zagrożenia dla przyszłych finansów powiatu.

W obecnej sytuacji gospodarczej większość samorządów zmuszona jest do pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację inwestycji, dlatego też za jeden ze wskaźników jakości funkcjonowania danej jednostki uznaje się stopień pozyskania środków unijnych na finansowanie rozmaitych projektów i programów. W latach 2015-20120 powiat ostrowiecki pozyskał nieco ponad 21,6 mln zł. Jest to kwota przeciętna na tle jednostek stanowiących tło porównawcze – zestawienie otwiera powiat konecki (31,3 mln zł), przed powiatem skarżyskim (26,4 mln zł), zamyka natomiast powiat starachowicki (21 mln zł).

Analizując poziom dochodów powiatu ostrowieckiego warto także, chociażby pobieżnie, zwrócić uwagę na gospodarkę finansową tworzących go gmin. W zestawieniu obejmującym poziom dochodów w przeliczeniu na mieszkańca w 2020 r. przewodzi gmina Bałtów (6 575,89 zł), natomiast zamyka je gmina Ćmielów (4 315,64 zł). Na przestrzeni analizowanego pięciolecia doszło do zmiany kolejności, skrajne pozycje zajmowały bowiem gminy Waśniów i Ostrowiec Świętokrzyski. Dochód jednej gminy powiatu w 2020 r. wyniósł przeciętnie 4 735,42 zł – o przeszło 1 089,18 zł mniej niż wynosiła średnia wartość dla gmin z całego województwa świętokrzyskiego.

Wydatki

W 2020 r. wydatki z budżetu powiatu ostrowieckiego wyniosły 161,5 mln zł. Kwota ta wzrosła w stosunku do roku 2015 o 35,4 mln zł. Zarówno na początku analizowanego okresu, jak i na jego końcu powiat ostrowiecki wśród tła porównawczego był tą jednostką, która

wydawała najwięcej. Podobnie jak w przypadku dochodów, pełniejszy obraz wydatków stanowi ich przeliczenie na jednego mieszkańca. Pod tym względem, z odnotowanym w 2020r. wynikiem 1 489,80 zł powiat ostrowiecki plasuje się na drugim miejscu. Wartość parametru jest wyższa również ze średnią dla wszystkich powiatów województwa, wynoszącą na koniec analizowanego roku 1 334,09 zł. W okresie 2015-2020 kwota wydatków w przeliczeniu na mieszkańca w powiecie ostrowieckim wzrosła o 376,36 zł, co przełożyło się na dynamikę wynoszącą +33,8%.

Uszczegółowienie danych dotyczących wydatków stanowi odsetek środków przeznaczanych na inwestycje. W okresie 2015-2020 w przypadku powiatu ostrowieckiego najwięcej na inwestycje wydatkowano w latach 2015 (13 mln zł) i 2020 (10 mln zł).

Wśród wydatków zwraca uwagę fakt, że największa ich część (35,6%) wydawana jest w dziale „Oświata i wychowanie”, co ma związek przede wszystkim z utrzymywaniem szkół. Kolejne pozycje, choć ze znacznie niższym odsetkiem, zajmują wydatki dokonywane w działach „Pomoc społeczna” (11,26%), „Ochrona zdrowia” (10,61%) oraz „Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa” (10,18%).

Spośród gmin tworzących powiat ostrowiecki, najwyższy poziom wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca w roku 2020 charakteryzował gminę Bodzechów – 5 275,65 zł. Z kolei najniższy poziom wydatków odnotowano w gminie Ćmielów, gdzie w przeliczeniu na jedną osobę wydawano 4 239,39 zł. Wartość przeciętna dla gminy powiatu ostrowieckiego wyniosła w 2020 r. 4 480,24 zł – o 1 152,96 zł mniej niż w przypadku całego województwa świętokrzyskiego.

Zadłużenie

Według Raportu o Stanie Powiatu Ostrowieckiego za rok 2020 zadłużenie powiatu na koniec analizowanego roku wyniosło 54,3 mln złotych. Była to kwota o ponad 4 mln niższa niż w roku 2018. Jest to duża kwota biorąc pod uwagę wartość budżetu, jednak zarówno należności główne jak i odsetki regulowane są terminowo.

Podsumowanie

Wnioski i rekomendacje

Profil powiatu ostrowieckiego w ogólnym ujęciu jest typowy dla całej wschodnio-północnej części województwa świętokrzyskiego – ze znaczącą rolą (zarówno historycznie, jak i obecnie) przemysłu ciężkiego oraz dużym odsetkiem powierzchni chronionych. Zwłaszcza ten pierwszy czynnik odróżnia ten fragment województwa od jego pozostałej części. Jak wynika z analizy, powiat ostrowiecki nie różni się przy tym pod tym względem znacząco od powiatów skarżyskiego, starachowickiego czy koneckiego. Wszystkie te powiaty charakteryzują się historią przemysłową, ale też wyższym poziomem bezrobocia. Poza potencjałem gospodarczym do wiodących zasobów powiatu należy zaliczyć także obiekty dziedzictwa kulturowo-historycznego, walory przyrodniczo-krajobrazowe, oraz park rozrywki które

przyciągają w ten rejon odwiedzających. W ujęciu szczegółowym, za najważniejsze, bezpośrednio wpływające na rozwój jednostki, można uznać następujące uwarunkowania:

a) wynikające z położenia powiatu

Położenie administracyjne powiatu ostrowieckiego nie jest jego atutem. Leży w jednym z najbiedniejszych województw w Polsce, z daleka od głównych szlaków komunikacyjnych. Pomimo tego jest to miejsce z którego w ponad dwie godziny można dojechać do wielu ważnych ośrodków miejskich w Polsce: Warszawa, Kraków, Lublin, Rzeszów. Jeszcze większym problemem jest stan techniczny i przepustowość głównych dróg przebiegających przez powiat oraz brak obwodnicy Ostrowca Świętokrzyskiego.

Potencjał transportu kolejowego w kontekście przewozów pasażerskich na terenie powiatu wydaje się być w większy niż jest obecnie wykorzystywany. Na sytuację tę wpływ ma przede wszystkim stan infrastruktury kolejowej – zarówno wieloletnie zaniedbania w jej utrzymaniu jak i wyłączanie poszczególnych stacji. Położenie powiatu nie niesie ze sobą większych zagrożeń naturalnych. Zagrożenie powodziowe ma raczej charakter lokalny.

Konsekwencje:

- Niewystarczająca dostępność komunikacyjna i jednocześnie niepełne wykorzystanie płynącego z niej potencjału;
- Niedostateczny, nieodpowiadający potrzebom rozwój infrastruktury drogowej;
- Niewielkie zagrożenie powodziowe powodowane ukształtowaniem terenu.

Wyzwania:

- Zabieganie o poprawę stanu głównych dróg w powiecie (krajowych i wojewódzkich), łącznie z naciskiem na budowę obwodnic i wyprowadzenie tranzytu z centrum miasta;
- Utrzymywanie oraz podnoszenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej powiatu oraz w zakresie oferty spędzania czasu wolnego, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego.

b) wynikające z procesów demograficznych

Analiza danych statystycznych pokazuje, że demografia jest jednym z najpoważniejszych problemów i zarazem wyzwań rozwojowych powiatu ostrowieckiego. Maleje liczba mieszkańców – okres 2010-2020 charakteryzował się dynamiką zmian na poziomie -7,55%. Jest to problem z którym w równym stopniu boryka się większość samorządów województwa świętokrzyskiego

Zjawisko wyludniania dotyczy w większym stopniu obszarów miejskich, ponieważ pomimo zmniejszenia wartości bezwzględnej, okazuje się, że urósł jednak wskaźnik mieszkańców wsi w przeliczeniu do ogółu mieszkańców (z 31,12% do 31,97%).

Równie niekorzystnie prezentuje się struktura demograficzna ludności powiatu. Osoby najstarsze, w wieku poprodukcyjnym, stanowiły w 2020 r. 26,9% ogółu wobec 24,14% odnotowanych w całym województwie świętokrzyskim. Najgorzej pod tym względem prezentuje się gmina miejska Ostrowiec Świętokrzyski, gdzie najstarsi mieszkańcy stanowili już 28,79% ogółu. Przyczynami takiego stanu rzeczy były obserwowane przez cały okres

2010-2020 ujemne wartości wskaźników przyrostu naturalnego i salda migracji. Pierwszy z nich, w przeliczeniu na 1000 osób, przyjmował wartości od -2,84 do -9,76, drugi, także w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wahał się od -1,94 do -4,06. W przypadku wskaźnika obrazującego przyrost naturalny oprócz samych ujemnych wartości niepokoi również dynamika zmian: -9,76% w roku 2020 wobec -2,84% w roku 2010.

Mało optymistyczne są także prognozy demograficzne. Według nich, do 2050 roku liczba mieszkańców powiatu ostrowieckiego zmaleje o blisko 27,5 tys. – co na chwilę obecną odpowiada ludności czterech gmin powiatu. W tym samym roku ludność w wieku poprodukcyjnym może stanowić aż 35,61% ogółu. Jeśli zatem działania zmierzające do poprawy struktury demograficznej okażą się nieskuteczne, konieczne może się okazać głębokie przeorientowanie systemu usług publicznych (np. w zakresie opieki medycznej), ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób najstarszych.

Konsekwencje:

- Pogarszająca się sytuacja demograficzna – powolny ale postępujący spadek liczby mieszkańców przy jednoczesnym starzeniu się społeczeństwa;
- możliwe zjawisko wyludniania się miast na rzecz terenów wiejskich – wzrost udziału mieszkańców terenów wiejskich;
- Spadek liczby ludności będzie miał wpływ na wiele obszarów powiatu m.in. edukację i budżet
- Zmiana zapotrzebowania na określone rodzaje usług publicznych.

Wyzwania:

- Podejmowanie działań zmierzających do wstrzymania lub przynajmniej spowolnienia negatywnych trendów demograficznych (m.in. poprawa atrakcyjności osadniczej i wsparcie w zakresie tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy);
- Łagodzenie skutków zmiany struktury demograficznej, m.in. za sprawą dostarczania usług publicznych na odpowiednim poziomie, dostosowanych do wieku oraz potrzeb, problemów i oczekiwań mieszkańców;
- Rozwój srebrnej gospodarki;
- Kreowanie pozytywnego wizerunku powiatu, atrakcyjnego dla potencjalnych osiedleńców i współpraca w tym zakresie z samorządami gminnymi.

c) wynikających z sytuacji gospodarczej

Na koniec 2020 r. w powiecie ostrowieckim działało blisko 10,5 tys. podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON. Zdecydowaną większość stanowiły firmy małe, zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników, ale było też 13 zakładów zatrudniających przynajmniej 250 osób, w tym jeden który zatrudniał minimum tysiąc pracowników.

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców prezentuje powiat ostrowiecki w korzystnym świetle – odnotowana w 2020r. wartość 972 podmiotów jest zbliżona do wartości jaką uzyskało województwo świętokrzyskie. W rozbiciu na poszczególne jednostki, największym poziomem przedsiębiorczości charakteryzuje się gmina Ostrowiec Świętokrzyski. W strukturze gospodarczej powiatu ostrowieckiego, rozpatrywanej ze względu na przyporządkowanie przedsiębiorstw do poszczególnych sekcji

PKD, dominują podmioty zgrupowane w sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa samochodów – 31,10%), F (Budownictwo – 13,36%) oraz C (Przetwórstwo przemysłowe – 8,30%). Podział ten nie odróżniał się znacząco od obserwowanego w całym województwie świętokrzyskim, aczkolwiek w programowaniu dalszego rozwoju powiatu należy mieć na uwadze znaczącą rolę przemysłu ciężkiego. Hutnictwo i powiązane branże ciągle stanowią istotną część gospodarki subregionalnej.

Na koniec roku 2020 analizowany powiat charakteryzował się wysokim poziomem bezrobocia: 4,2 tys. zarejestrowanych bezrobotnych przekładało się na stopę bezrobocia na poziomie 11,5%, znacznie wyższą niż w przypadku całego województwa (8,5%). Należy jednak podkreślić, że w przeciągu ostatniego dziesięciolecia nastąpił znaczny spadek liczby osób pozostających bez pracy.

Wśród trendów i zjawisk uwidaczniających się w nieco głębszej analizie zwracał uwagę przede wszystkim odsetek bezrobotnych w wieku powyżej 45 lat (36% wobec 32% w roku 2010) oraz trudności w znalezieniu zatrudnienia przez osoby najgorzej wykształcone – stanowiły one bowiem ponad 47% ogółu.

Opisywane zadowalające tendencje na rynku pracy mogą zostać powstrzymane w wyniku negatywnych konsekwencji pandemii COVID-19. Do sporządzenia diagnozy użyto najbardziej aktualnych danych, które pokazują, że w stosunku do 2019 roku przybyło osób bezrobotnych i tym samym wzrosła stopa bezrobocia. Sytuacja ta wymaga wdrożenia mechanizmów łagodzących skutki kryzysu społeczno-gospodarczego na szczeblu centralnym, ale jednocześnie zaangażowania i współpracy na poziomie lokalnym.

Konsekwencje:

- Przemysłowy profil powiatu, wynikający w dużej mierze z uwarunkowań historycznych, mogący stanowić potencjalną zachętę dla inwestorów;
- Specjalna strefa ekonomiczna na terenie gminy Ostrowiec Świętokrzyski;
- Zadowalająca liczba podmiotów gospodarki narodowej oraz stały wzrost liczby nowych podmiotów;
- Niekorzystna sytuacja w zakresie bezrobocia (w porównaniu do województwa oraz grupy porównawczej) przy jednoczesnych problemach z aktywizacją zawodową osób o najniższym potencjale na rynku pracy – słabiej wykształconych i/lub starszych;
- Niekorzystna sytuacja demograficzna w grupach wiekowych wchodzących na rynek pracy mogąca spowodować problemy z zapewnieniem;
- Ryzyko spowolnienia gospodarczego i wystąpienia negatywnych zjawisk społecznych w związku z epidemią koronawirusa;

Wyzwania:

- Łagodzenie skutków gospodarczych związanych z epidemią koronawirusa (2020) i wypracowanie mechanizmów reagowania na podobne wydarzenia w przyszłości;
- Łagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu;
- Bieżące monitorowanie sytuacji na rynku pracy w powiecie z wdrażaniem odpowiednich mechanizmów;
- Podniesienie poziomu atrakcyjności powiatu dla inwestorów, np. poprzez współpracę z samorządami gminnymi w zakresie tworzenia i rozwijania stref aktywności gospodarczej oraz doskonalenie standardów obsługi;
- Skuteczna promocja gospodarcza i inwestycyjna;
- Zwiększenie udziału przedsiębiorstw zaliczanych do grupy małych i średnich w strukturze gospodarczej jednostki;

- Niska atrakcyjność inwestycyjna województwa świętokrzyskiego i tym samym powiatu ostrowieckiego.

- Wsparcie procesu profesjonalizacji działania przedsiębiorstw z terenu powiatu oraz promocja ich produktów i usług;
- Współpraca z samorządami gminnymi oraz pozostałymi zainteresowanymi podmiotami w zakresie modernizacji kształcenia zawodowego, w szczególności dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

d) Wnioski wynikające ze stopnia rozwoju infrastruktury technicznej

Na moment tworzenia diagnozy najnowsze dane, jakimi dysponował GUS, dotyczyły roku 2019. Pomimo to ich analiza wskazywała na brak problemów z dostępem do wodociągu na obszarze powiatu ostrowieckiego. W przypadku sieci kanalizacyjnej o kompleksowym skanalizowaniu gminy można mówić jedynie w przypadku Ostrowca Świętokrzyskiego. W pozostałych gminach mniej niż 50% ludności ma dostęp do tej sieci. Analogicznie wygląda sytuacja w przypadku sieci gazowej.

Na polu dostępu do infrastruktury technicznej największym wyzwaniem jest zwiększenie zatem dostępu do kanalizacji oraz gazu. Nadrobienie opóźnień w tym zakresie wydaje się konieczne nie tylko ze względu na podniesienie jakości życia oraz atrakcyjności osiedleńczej, ale również na poprawę stanu środowiska naturalnego – w wielu przypadkach bowiem ścieki bytowe mogą być odprowadzane bezpośrednio do gruntu.

Konsekwencje:

- Korzystny wpływ na jakość życia mieszkańców;
- Bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność osadniczą oraz inwestycyjno-gospodarczą powiatu ostrowieckiego;
- Możliwy wpływ dostępności do infrastruktury sieciowej (kanalizacja) na zróżnicowanie atrakcyjności osadniczej wewnątrz powiatu;
- Negatywny wpływ na jakość środowiska naturalnego – m.in. zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych.

Wyzwania:

- Intensyfikacja działań w zakresie rozwoju sieci infrastruktury technicznej na obszarze powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem kanalizacji oraz gazociągu;
- Podnoszenie jakości usług związanych z infrastrukturą techniczną i dostosowanie ich do zmieniających się warunków osadniczych oraz potrzeb gospodarczych;
- Optymalizacja kosztów związanych z utrzymaniem i rozwojem infrastruktury sieciowej.

e) wynikających z potrzeb polityki społecznej i ochrony zdrowia

Chociaż większość zadań z zakresu pomocy społecznej przypisanych samorządom realizują gminy, powiat ostrowiecki jest organizatorem dla wielu placówek z tego zakresu – głównie są to domy pomocy społecznej oraz placówki opiekuńcze i wychowawcze dla dzieci i młodzieży. Statystyki pokazują, że w analizowanym okresie 2015-2019 spadła liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców – wartość parametru na koniec analizowanego okresu wyniosła 458 osób. Na moment opracowywania diagnozy

w krajowych statystykach nie było danych za rok 2020, które pomogłyby określić wpływ pandemii na liczbę beneficjentów pomocy społecznej.

Szpital w Ostrowcu Świętokrzyskim spełnia rolę szpitala regionalnego, do którego na leczenie przyjeżdżają nie tylko mieszkańcy powiatu ale również sąsiednich powiatów w tym tych z południowej część województwa mazowieckiego.

Niestety blisko 60 letnia konstrukcja szpitala nie pasuje do obecnych standardów leczniczych oraz sanitarnych, w związku z tym bez rozbudowy szpitala nie będzie możliwy jego rozwój. Poza budową w ostatnim czasie SOR-u na terenie szpitala nie prowadzono żadnej rozbudowy. W tym czasie wzrastała ilość pracowni czego skutkiem jest pełne wykorzystanie wszystkich możliwych zaułków, końcówek korytarzy itp. Według opinii dyrekcji Szpitala budynkowi brakuje obecnie przynajmniej 6400 m² powierzchni. Osobną kwestią pozostaje wybudowanie lądowiska dla helikopterów aby spełnić wymagania stawiane przed Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym. Jednocześnie, nawet przy braku szczegółowych danych statystycznych można przypuszczać, że do rangi najważniejszych zadań powiatu w zakresie opieki medycznej urastają te same problemy, które (zwłaszcza w okresie epidemii COVID-19) uwiadamiają się w skali ogólnopolskiej – niewydolność systemu związana z brakiem wykwalifikowanej kadry, wydłużony czas oczekiwania na udzielenie pomocy, niedostatki sprzętowe oraz kiepska kondycja finansowa. Rozwiązanie tych problemów wydaje się być kluczowe także ze względu na wskazywane wcześniej niekorzystne procesy demograficzne i spodziewane w związku z nimi zwiększenie zapotrzebowania na usługi medyczne i opiekuńcze.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego można zauważyć, że bezpieczeństwo na drogach powiatu ostrowieckiego od lat znajduje się na zbliżonym poziomie. Ciężko wyznaczyć trend spadkowy bądź wzrostowy. Analogicznie wygląda sytuacja z liczbą przestępstw popełnionych na terenie powiatu. Na szczęście rośnie odsetek wykrywalności sprawców, który w 2020 roku osiągnął 81,5%.

Konsekwencje:

- Perspektywa nieuniknionego wzrostu zapotrzebowania na opiekę zdrowotną, w tym na usługi specjalistyczne, związanego ze zmianami w strukturze demograficznej;
- Możliwość wystąpienia problemów z bieżącym funkcjonowaniem placówek opieki zdrowotnej typowych dla całej Polski, związanych z brakami kadrowymi, sprzętowymi oraz finansowymi – zwłaszcza w okresach kryzysowych;
- Ryzyko problemów społecznych będących konsekwencją pandemii koronawirusa i transformacji gospodarczej, na czele ze wzrostem osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej;

Wyzwania:

- Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu poprzez doskonalenie systemu ochrony zdrowia, poprzez rozbudowę Szpitala;
- Przygotowanie służby zdrowia na kolejne ewentualne zagrożenia epidemiologiczne;
- Współpraca z samorządami gminnymi w zakresie udzielania skutecznego wsparcia społecznego, w szczególności w okresach o większym zapotrzebowaniu na taką pomoc;
- Działania inwestycyjne oraz „miękkie” na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

- Poprawa bezpieczeństwa poprzez wzrost wskaźnika wykrywalności przestępstw.

f) wynikających ze stanu oraz potencjału środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Powiat ostrowiecki posiada ciekawe walory przyrodniczo-krajobrazowe. Świadczy o tym odsetek powierzchni chronionej, który według stanu na koniec 2020 r. wynosił 45 259,85ha, stanowiące 73,4% powierzchni powiatu.

Dużym zagrożeniem dla środowiska naturalnego powiatu ostrowieckiego wydaje się być zanieczyszczenie powietrza, pochodzące nie tylko z przemysłu ale również z „niskiej emisji”. Należy również monitorować jakość rzek, gdyż ich stan pogorszył się na przestrzeni ostatnich lat.

Jednym z potencjałów posiadanych przez powiat ostrowiecki, który ma duże możliwości rozwoju jest turystyka. Dwie najpopularniejsze destynacje turystyczne leżące w granicach powiatu to Muzeum Archeologiczne i Rezerwat „Krzemionki” oraz Jura Park w Bałtowie. Oba te miejsca należy do najczęściej odwiedzanych w całym województwie świętokrzyskim oraz mają potencjał na podniesienie swojej rozpoznawalności do poziomu krajowego oraz międzynarodowego (lista dziedzictwa narodowego UNESCO). Do pozostałych zasobów powiatu ostrowieckiego o potencjale turystycznym należą wspomnieć szereg zabytków nieruchomych zlokalizowanych na tym obszarze.

Wymienione zasoby pozwalają na stwierdzenie, że turystyka (wraz z usługami współistniejącymi – np. gastronomia czy transport) stanowią jedną z potencjalnych gałęzi rozwoju analizowanego powiatu i wymagają szczególnej uwagi w programowaniu rozwoju jednostki – także przy uwzględnieniu negatywnych konsekwencji, jakie w branży z pewnością spowodowała epidemia COVID-19.

Konsekwencje:

- Duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz oferty wypoczynkowo-rozrywkowej do promocji powiatu oraz rozwoju turystyki i związanych z nią usług;
- Możliwości w zakresie kreowania oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu i jednostek ościennych w oparciu o posiadane zasoby środowiskowe;
- Zagrożenie dla mieszkańców oraz obniżenie jakości życia związane z zanieczyszczeniem powietrza – zarówno ze względu na przemysł, jak i na „niską emisję”.

Wyzwania:

- Stworzenie nowych i promowanie istniejących produktów turystycznych powiatu w oparciu o posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz potencjał wypoczynkowo-rozrywkowy;
- Współpraca z ościennymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie tworzenia spójnej oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz jej promocji;
- Tworzenie i utrzymywanie w odpowiednim stanie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności czystości powietrza (wsparcie likwidacji nieekologicznych źródeł ciepła) oraz

czystości wód w rzekach i potokach na obszarze powiatu;

- Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców powiatu i współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w tym zakresie.

g) wynikających z poziomu rozwoju kapitału społecznego

Wśród wskaźników poziomu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego często analizie poddawana jest frekwencja wyborcza. Analiza niektórych głosowań z okresu 2014-2020 pokazuje wzrost frekwencji wyborczej w powiecie ostrowieckim – trend kształtował się bardzo podobnie do obserwowanego w pozostałych powiatach stanowiących tło porównawcze. W wyborach prezydenckich z 2020 r. (II tura) po raz pierwszy frekwencja przekroczyła 60%. Warto podkreślić także, że nieco większym zainteresowaniem cieszyły się ostatnie wybory sejmowe i prezydenckie niż samorządowe. Pomimo wzrostu, frekwencja w powiecie ostrowieckim była najniższa spośród wszystkich porównywanych powiatów oraz w odniesieniu do województwa świętokrzyskiego.

Partycypacja społeczna przejawiająca się zaangażowaniem w działalność fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych bywa mierzona liczbą takich organizacji, choć wskaźnik ten w żaden sposób nie obrazuje jakości i efektywności ich działania. Warto jednak wspomnieć, że na terenie powiatu ostrowieckiego w 2019 r. funkcjonowało 317 takich organizacji. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dało to rezultat 29 podmiotów – najmniej z grupy porównawczej.

Ważnym elementem powiatu ostrowieckiego jest sport. Mają tu siedziby kluby sportowe o bogatej historii. Różnorodność oferowanych zajęć pozwala mieszkańcom na dopasowanie aktywności do indywidualnych potrzeb i zainteresowań.

W obszarze kultury najważniejszym zasobem powiatu jest Muzeum Archeologiczne i Rezerwat „Krzemionki” wpisane od 2019 roku na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Jest to obiekt unikatowy nie tylko w skali województwa czy też kraju, ale również w skali świata.

Samorząd powiatowy jest organizatorem dla wielu placówek edukacyjnych. Jako centralny punkt nauki na poziomie ponadpodstawowym trzeba uznać Ostrowiec Świętokrzyski. W najczęściej wykorzystywanych do porównań pomiędzy szkołami średnimi wynikach egzaminów maturalnych uczniowie ze szkół z terenu powiatu ostrowieckiego zwykle wypadali poprawnie, niejednokrotnie lepiej niż ich koledzy z pozostałych powiatów.

Pod kątem zarządzania oświatą na uwagę zasługuje fakt zwiększenia liczby uczniów w porównaniu z naborami sprzed 5 lat – taka sytuacja miała miejsce w sześciu z ośmiu szkół. Jest to istotna informacja w kontekście zmniejszającej się liczby ludności powiatu, która informuje nas o tym, że szkoły te są wybierane nie tylko przez mieszkańców powiatu ostrowieckiego ale również przez mieszkańców powiatów sąsiednich.

Konsekwencje:

- Wzrost zaangażowania mieszkańców powiatu w wybory – zarówno ogólnopolskie, jak i samorządowe;
- Niewykorzystany potencjał zaangażowania społecznego i współpracy międzysektorowej;
- Ryzyko konieczności zmian w lokalnym systemie oświatowym średniego szczebla, związane z niekorzystnymi zmianami w demografii jednostki;
- Gorszy start uczniów z terenu powiatu spowodowany przeciętnym poziomem nauczania w miejscowych szkołach średnich;
- Niska, mało atrakcyjna pozycja szkolnictwa zawodowego skutkująca niedoborem wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej na stanowiskach tego wymagających.

Wyzwania:

- Wykorzystanie potencjału płynącego z zasobów kapitału społecznego i organizacyjnego mieszkańców powiatu i współpraca z samorządami gminnymi w tym zakresie;
- Włączenie placówek kultury i organizacji pozarządowych w tworzenie oraz rozwój oferty spędzania wolnego czasu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży;
- Diagnoza przyczyn przeciętnych wyników z egzaminów maturalnych w szkołach średnich z terenu powiatu, wdrożenie działań służących podniesieniu poziomu nauczania;
- Promocja oferty edukacyjnej na czele z reorientacją szkolenia zawodowego, utrzymanie infrastruktury szkół na odpowiednim poziomie;
- Integracja gospodarki, edukacji i rynku pracy;
- Monitoring oferty edukacyjnej pod kątem uwzględnienia zmian i trendów demograficznych – w szczególności dotyczących liczebności szkół średnich funkcjonujących na terenie powiatu.

h) wynikających ze stanu finansów publicznych

Dochody budżetu powiatu ostrowieckiego w 2020r. wyniosły blisko 163 mln zł. W przeliczeniu na jednego mieszkańca dało to kwotę 1 501,76 zł, czyli o 74,47 zł wyższą niż średnia osiągnięta przez wszystkie powiaty województwa świętokrzyskiego. Z kolei w okresie 2015-2020 powiat ostrowiecki zaabsorbował 21,6 mln zł z funduszy europejskich, co na tle porównawczym było wartością przeciętną. Kwota wydatków budżetu powiatu w 2020 r. wyniosła 161,5 mln zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca dało rezultat 1 489,80 zł. Kwota ta wzrosła w porównaniu do roku 2015 o 33,8%.

W 2020 r. w strukturze dochodów budżetu powiatu dochody własne stanowiły niemal 30% ogółu, z czego niemal 45% to wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Z kolei w zakresie wydatków największy udział – 35,6% przypada na dział klasyfikacji budżetowej „oświata i wychowanie”. Kolejne pozycje, choć ze znacznie niższym odsetkiem, zajmują wydatki dokonywane w działach „Pomoc społeczna” (11,26%), „Ochrona zdrowia” (10,61%) oraz „Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa” (10,18%).

Według danych Starostwa Powiatowego w Ostrowcu Świętokrzyskim zadłużenie powiatu wynosiło 54,3 mln złotych (2020r.). Wartość ta stanowi niemal 1/3 budżetu jednostki. Wartym

podkreślenie jest jednak stabilna sytuacja finansowa, która umożliwia terminową spłatę zaciągniętych zobowiązań oraz odsetek od nich.

Konsekwencje:

- Relatywnie duże zadłużenie powiatu wpływające na możliwości inwestycyjne jednostki;
- Względna stabilność finansów powiatu;
- Przeciętna sprawność w pozyskiwaniu i wydawaniu środków europejskich;
- Znaczący udział w wydatkach nakładów na funkcjonowanie oświaty.

Wyzwania:

- Utrzymanie zdolności do zwiększania udziału dochodów własnych w strukturze wpływów do budżetu i optymalizacja wydatków;
- Podniesienie efektywności w zakresie pozyskiwania i rozliczania środków zewnętrznych w nowej perspektywie programowania Unii Europejskiej na lata 2021-2027;
- Wprowadzenie partycypacyjnych mechanizmów wydatkowania niektórych środków;
- Bieżący monitoring poziomu zadłużenia powiatu.

Spis rysunków

Rysunek 1: Sieć drogowa w powiecie ostrowieckim (2021).....	3
Rysunek 2. Zasięg komunikacyjny - 30 minut jazdy samochodem od budynku Starostwa Powiatowe w Ostrowcu Świętokrzyskim.	4
Rysunek 3. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. Świętokrzyskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji	24
Rysunek 4. Wody powierzchniowe oraz zbiorniki wodne na terenie powiatu Ostrowieckiego	48

Spis tabel

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej w gminach powiatu ostrowieckiego w 2020 roku	18
Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie ostrowieckim wg PKD (2020)	19
Tabela 3. Wymiana pokoleń na rynku pracy (2020 r.)	25
Tabela 4. Dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w roku 2010 i 2019	32
Tabela 5. Dostęp do sieci wodociągowej w gminach powiatu ostrowieckiego w roku 2010 i 2019	32
Tabela 6. Dostęp do sieci kanalizacyjnej w gminach powiatu ostrowieckiego w roku 2010 i 2019	33
Tabela 7. Dostęp do sieci gazowej w gminach powiatu ostrowieckiego w roku 2010 i 2019.....	33
Tabela 8. Realizacja zadań z zakresu pieczy zastępczej w latach 2015-2020	36
Tabela 9. Charakterystyka domów pomocy społecznej	37
Tabela 10. Wydane orzeczenia o niepełnosprawności	39
Tabela 11. Liczba przyjęć i wizyt w Szpitalu w Ostrowcu Świętokrzyskim	39
Tabela 12. Porady udzielane w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	40
Tabela 13. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych.....	47
Tabela 14. Jakość wód powierzchniowych w wybranych punktach krajowej sieci monitoringu w Powiecie Ostrowieckim w 2018 r.	49
Tabela 15. Liczba uczniów i oddziałów w szkołach prowadzonych przez Powiat Ostrowiecki	56
Tabela 16: Średnie wyniki [% punktów] z egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym we wszystkich typach szkół w wybranych jst (2017-2021).....	57
Tabela 17: Średnie wyniki [% punktów] z egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym we wszystkich typach szkół w wybranych jst (2017-2021).....	57
Tabela 18: Średnie wyniki [% punktów] z egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym we wszystkich typach szkół w wybranych jst (2017-2021).....	57
Tabela 19. Dochody powiatu w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2015-2020 na tle jednostek porównawczych.....	58

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności w powiatach w latach 2010-2020	5
Wykres 2. Liczba ludności w gminach powiatu ostrowieckiego w latach 2010-2020	6
Wykres 3. Udział mieszkańców obszarów wiejskich w ogóle mieszkańców powiatów.....	7
Wykres 4. Gęstość zaludnienia	8
Wykres 5. Odsetek [%] pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy budynków mieszkalnych, udzielanych w gminach powiatu ostrowieckiego (2018-2020)	9

Wykres 6. Ludność powiatu ostrowieckiego wg ekonomicznych grup wieku	10
Wykres 7. Ludność w wybranych jednostkach administracyjnych wg ekonomicznych grup wieku	10
Wykres 8. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminach powiatu ostrowieckiego (2020).....	11
Wykres 9. Piramida wieku (2020).....	12
Wykres 10. Przyrost naturalny w wybranych jednostkach administracyjnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	13
Wykres 11. Przyrost naturalny w gminach powiatu ostrowieckiego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	14
Wykres 12. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	15
Wykres 13. Prognoza w zakresie struktury demograficznej powiatu ostrowieckiego (2030-2050)	16
Wykres 14. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON	17
Wykres 15. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności	17
Wykres 16. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	20
Wykres 17. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	21
Wykres 18. Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej.....	22
Wykres 19. Nowo zarejestrowane podmioty w latach 2015-2020 w grupie porównawczej.....	22
Wykres 20. Podmioty gospodarki narodowej wg wielkości zatrudnienia.....	23
Wykres 21. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w powiecie ostrowieckim	26
Wykres 22. Stopa bezrobocia w wybranych jednostkach	27
Wykres 23. Bezrobotni w podziale na wiek.....	28
Wykres 24. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy (w ms-c).....	28
Wykres 25. Bezrobotni wg wykształcenia	29
Wykres 26. Bezrobotni wg miejsca zamieszkania (05.2021).....	30
Wykres 27. Bezrobotni wg miejsca zamieszkania w odniesieniu do liczby ludności gmin.....	30
Wykres 28. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wybranych jst (2010-2019).....	35
Wykres 29. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu ostrowieckiego (2010-2019).....	36
Wykres 30. Porady udzielane w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.....	41
Wykres 31. Liczba przestępstw w wybranych powiatach JST	42
Wykres 32. Struktura [%] przestępstw na terenie powiatu ostrowieckiego (2015-2020)	43
Wykres 33. Poziom wykrywalności przestępstw [%] w wybranych jst (2015-2020).....	43
Wykres 34. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności (2018-2019)	44
Wykres 35. Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności w gminach powiatu ostrowieckiego(2018-2019).....	45
Wykres 36. Czas dojazdu do zdarzenia (2018-2019)	45
Wykres 37: Liczba udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wybranych jst (2015-2020)	52
Wykres 38: Frekwencja wyborcza [%] w wybranych głosowaniach w wybranych jst (2014-2020).....	53
Wykres 39: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne [liczba] w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wybranych jst (2015-2020)	54
Wykres 40. Dochody własne powiatu w roku 2020	59